

ATSAKINGŲ ASMENŲ PATVIRTINIMAS

2009-04-15

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatymo 21 straipsnio 1 dalimi, patvirtiname, kad, mūsų žiniomis, akcinės bendrovės „Lifosa“ 2008 metų audituota finansinė atskaitomybė, sudaryta pagal Tarptautinės finansinės atskaitomybės standartus, atitinka tikrovę ir teisingai parodo bendrovės turtą, įsipareigojimus, finansinę būklę ir pelną, kad bendrovės metiniame pranešime yra teisingai nurodyta verslo plėtros ir veiklos apžvalga, bendrovės būklė kartu su pagrindinių rizikų ir neapibrėžtumų, su kuriais susiduriama, aprašymu.

PRIDEDAMA:

1. 2008 m. audituota finansinė atskaitomybė, sudaryta pagal Tarptautinės finansinės atskaitomybės standartus.
2. 2008 m. audituotas metinis pranešimas.
3. pranešimas apie Vilniaus vertybinių popierių biržoje listinguojamų bendrovių valdymo kodekso laikymąsi.

Generalinis direktorius

Jonas Dastikas

Vyriausia buhalterė

Nijolė Kalinauskienė

AB „LIFOSA”

**FINANSINĖS ATASKAITOS, METINIS PRANEŠIMAS
IR NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

TURINYS

	Puslapis
NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA	3
FINANSINĖS ATASKAITOS	5
Pelno (nuostolių) ataskaita	5
Balansas	6
Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaita	7
Pinigų srautų ataskaita	8
Aiškinamasis raštas	9
Bendroji informacija.....	9
Reikšmingi apskaitos principai.....	9
Finansinės rizikos valdymas.....	17
Svarbūs apskaitiniai vertinimai ir sprendimai.....	18
Finansinių ataskaitų pastabos.....	20
METINIS PRANEŠIMAS	31

Nepriklausomo auditoriaus išvada

AB „Lifosa” akcininkams ir Valdybai

Išvada apie finansines ataskaitas

Mes atlikome čia pridėtų, 5 – 30 puslapiuose pateiktų, AB „Lifosa” (toliau – Bendrovė) finansinių ataskaitų, kurias sudaro 2008 m. gruodžio 31 d. balansas ir tuomet pasibaigusių metų pelno (nuostolių), nuosavo kapitalo pokyčių, pinigų srautų ataskaitos bei apibendrinti reikšmingi apskaitos principai ir kitos aiškinamojo rašto pastabos, auditą.

Vadovybės atsakomybė už finansinę atskaitomybę

Vadovybė atsakinga už šių finansinių ataskaitų parengimą ir teisingą pateikimą pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus, patvirtintus taikymui Europos Sąjungoje. Ši atsakomybė apima: vidaus kontrolės sistemos, skirtos finansinių ataskaitų parengimui ir teisingam pateikimui be reikšmingų netikslumų, galinčių atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, sukūrimą, įdiegimą ir palaikymą; tinkamų apskaitos principų pasirinkimą ir taikymą; ir pagal aplinkybes tinkamų apskaitinių įvertinimų atlikimą.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų pareiga – remiantis atliktu auditu, pareikšti savo nuomonę apie šias finansines ataskaitas. Išskyrus tai, kas aptarta pastraipoje žemiau, auditą atlikome pagal Tarptautinius audito standartus. Šie standartai reikalauja, kad mes laikytumėmės profesinės etikos reikalavimų bei planuotume ir atliktume auditą taip, kad galėtume pagrįstai įsitikinti, jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų netikslumų.

Audito metu atliekamos procedūros, skirtos gauti audito įrodymus, patvirtinančius sumas ir atskleidimus finansinėse ataskaitose. Pasirinktos procedūros priklauso nuo auditoriaus profesinio sprendimo bei reikšmingų netikslumų dėl apgaulės ar klaidos finansinėse ataskaitose rizikos įvertinimo. Įvertindamas šią riziką, auditorius atsižvelgia į bendrovės vidaus kontrolės, susijusias su finansinių ataskaitų parengimu ir teisingu pateikimu tam, kad galėtų nustatyti toms aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, tačiau ne tam, kad pareikštų nuomonę apie bendrovės vidaus kontrolių efektyvumą. Audito metu taip pat įvertinamas taikytų apskaitos principų tinkamumas, vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų pagrįstumas bei bendras finansinių ataskaitų pateikimas.

Manome, kad gauti audito įrodymai suteikia pakankamą ir tinkamą pagrindą mūsų audito nuomonei.

Sąlyginės nuomonės pagrindimas

Tam tikras ilgalaikis materialusis turtas yra apskaitytas įsigijimo savikaina, sumažinta sukaupto nusidėvėjimo suma, pakoreguota dėl indeksacijos, naudojant 1992–1995 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus indeksacijos koeficientus. Šis ilgalaikis materialusis turtas ir Bendrovės akcinis kapitalas nebuvo apskaityti pagal balanso datos matavimo vieneta (t.y. pakoreguoti pagal bendrąjį kainų indeksą atskleidžiant perkamosios galios pokyčius), kaip to reikalauja TAS Nr. 29 „Finansinės ataskaitos hiperinfliacijos sąlygomis“. Buvo neįmanoma įvertinti šio standarto nesilaikymo finansinio poveikio.

Sąlyginė nuomonė

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį koregavimo, jeigu toks būtų, kuris būtų apskaičiuotas atsižvelgiant į *Sąlyginės nuomonės pagrindimo* pastraipoje nurodytą dalyką, finansinės ataskaitos pateikia tikrą ir teisingą Bendrovės 2008 m. gruodžio 31 d. finansinės padėties bei tuomet pasibaigusių metų jos veiklos rezultatų ir pinigų srautų vaizdą pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus, patvirtintus taikymui Europos Sąjungoje.

Išvada apie kitą įstatymų reikalaujamą pateikti informaciją

Be to, mes perskaitėme 31 – 59 puslapiuose pateiktą Bendrovės metinį pranešimą už 2008 m. gruodžio 31 d. pasibaigusius metus ir nepastebėjome jokių reikšmingų jame pateiktos finansinės informacijos neatitikimų lyginant su 2008 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiu metų audituotomis finansinėmis ataskaitomis.

UAB „PricewaterhouseCoopers“ vardu

Christopher C. Butler
Partneris

Rasa Radzevičienė
Auditoriaus pažymėjimo Nr.000377

Vilnius, Lietuvos Respublika
2009 m. balandžio 14 d.

**AB „LIFOSA”
FINANSINĖS ATASKAITOS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

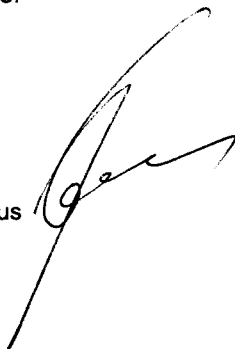
PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

Tūkst. Lt.

	Pastabos	Gruodžio 31 d. pasibaigę metai	
		2008	2007
Pardavimo pajamos	1	1 748 778	921 648
Pardavimo savikaina	4	(1 486 208)	(578 022)
Bendrasis pelnas		262 570	343 626
Pardavimo ir paskirstymo sąnaudos	2,4	(26 783)	(31 316)
Administracinės sąnaudos	3,4	(28 766)	(23 258)
Grynasis sandorių užsienio valiuta pelnas (nuostoliai)	5	48 909	(22 374)
Kitos pajamos	6	8 517	1 070
Veiklos pelnas		264 447	267 748
Palūkanų pajamos už trumpalaikius indėlius		2 320	2 317
Pelnas prieš apmokestinimą		266 767	270 065
Pelno mokestis	7	(29 536)	(48 963)
Grynasis pelnas		237 231	221 102
Vienai akcijai tenkantis paprastas ir sumažintas pelnas (Lt vienai akcijai)	8	11,29	10,52

5 – 30 puslapiuose pateiktas finansines ataskaitas 2009 m. balandžio 14 d. patvirtino Generalinis direktorius ir Vyr. buhalterė.

Jonas Dastikas
Generalinis direktorius

Nijolė Kalinauskienė
Vyr. buhalterė

**AB „LIFOSA”
FINANSINĖS ATASKAITOS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

BALANSAS

Tūkst. Lt.

	Pastabos	Gruodžio 31 d.	
		2008	2007
TURTAS			
Ilgalaikis turtas			
Ilgalaikis materialusis turtas	9	264 551	252 798
Ilgalaikis nematerialusis turtas	10	459	650
Atidėtojo pelno mokesčio turtas	7	41 261	1 989
Kitos gautinos sumos	11,13	2 709	3 288
		308 980	258 725
Trumpalaikis turtas			
Atsargos	12	154 548	63 657
Prekybos ir kitos gautinos sumos	13,14	165 858	208 490
Suteiktos trumpalaikės paskolos	13,14	359 764	12 865
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	15	63 469	173 272
		743 639	458 284
Turto iš viso		1 052 619	717 009
AKCININKŲ NUOSAVYBĖ			
Akcinis kapitalas	16	210 206	210 206
Akcijų priedai		80	80
Įstatymų numatytas rezervas		21 021	12 734
Nepaskirstytas pelnas		618 808	389 864
Akcininkų nuosavybės iš viso		850 115	612 884
ĮSIPAREIGOJIMAI			
Ilgalaikiai įsipareigojimai			
Subsidijos	17	5 212	5 688
		5 212	5 688
Trumpalaikiai įsipareigojimai			
Pelno mokesčio įsipareigojimai		53 183	38 136
Prekybos ir kitos mokėtinos sumos	18	144 109	60 301
		197 292	98 437
Įsipareigojimų iš viso		202 504	104 125
Akcininkų nuosavybės ir įsipareigojimų iš viso		1 052 619	717 009

**AB „LIFOSA”
FINANSINĖS ATASKAITOS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

NUOSAVO KAPITALO POKYČIŲ ATASKAITA

Tūkst. Lt.

	Pastabos	Akcinis kapitalas	Akcijų priedai	Įstatymų numatytas rezervas	Nepaskirtas pelnas	Iš viso
Likutis 2007 m. sausio 1 d.		210 206	80	10 873	170 623	391 782
Pervesta į įstatymų numatytą rezervą	16	-	-	1 861	(1 861)	-
Grynasis metų pelnas		-	-	-	221 102	221 102
Likutis 2007 m. gruodžio 31 d.	16	210 206	80	12 734	389 864	612 884
Pervesta į įstatymų numatytą rezervą	16	-	-	8 287	(8 287)	-
Grynasis metų pelnas		-	-	-	237 231	237 231
Likutis 2008 m. gruodžio 31 d.	16	210 206	80	21 021	618 808	850 115

**AB „LIFOSA”
FINANSINĖS ATASKAITOS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

Tūkst. Lt.

		Gruodžio 31 d. pasibaigę metai	
		2008	2007
	Pasta- bos		
Pinigų srautai iš įprastinės veiklos			
	Pinigų srautai iš įprastinės veiklos	285 742	190 699
	Sumokėtas pelno mokestis	(53 761)	(13 249)
Grynieji pinigų srautai iš įprastinės veiklos		231 981	177 450
Pinigų srautai iš investicinės veiklos			
	Ilgalaikio materialiojo turto ir nematerialiojo pirkimas	(41 310)	(32 191)
9,10	Pajamos iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo	133	221
	Pajamos iš asocijuotos įmonės pardavimo	-	2 775
	Paskolos, suteiktos susijusioms šalims	(680 357)	-
	Susijusių šalių gražintos paskolos	363 552	-
	Gautos palūkanos už suteiktas paskolas	7 500	-
13	Vertybinių popierių pardavimas	-	287
Grynieji pinigų srautai iš investicinės veiklos		(350 482)	(28 908)
Pinigų srautai iš finansinės veiklos			
	Palūkanų pajamos už trumpalaikius indėlius	2 320	2 317
Grynieji pinigų srautai iš finansinės veiklos		2 320	2 317
Pinigų ir pinigų ekvivalentų grynasis padidėjimas (sumažėjimas)		(116 181)	150 859
Pinigų ir pinigų ekvivalentų pasikeitimas			
	Metų pradžioje	173 272	24 736
	Grynasis padidėjimas (sumažėjimas)	(116 181)	150 859
	Valiutų kursų pasikeitimo įtaka grynujų pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui	6 378	(2 323)
	Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pabaigoje	63 469	173 272

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

A. BENDROJI INFORMACIJA

AB „Lifosa” (toliau – Bendrovė), buvusi AB „Fostra”, 1963 m. buvo įsteigta kaip Kėdainių valstybinė chemijos gamykla. 1995 m. Kėdainių valstybinė chemijos gamykla buvo reorganizuota į valstybinę akcinę bendrovę ir įregistruota kaip AB „Fostra” po dalinio Bendrovės privatizavimo, įvykusio 1991-1994 m. Bendrovės buveinė yra Kėdainiuose. Buveinė registruota adresu:

Juodkiškio 50
LT-57502 Kėdainiai
Lietuva

Bendrovės akcijos yra įtrauktos į Lietuvos nacionalinės vertybinių popierių biržos Papildomąjį prekybos sąrašą. Pagrindinė Bendrovės veikla – fosfatinių trąšų, daugiausiai diamonio fosfato (DAP), gamyba. 2008 m. gruodžio 31 d. ir 2007 m. gruodžio 31 d. pagrindiniai Bendrovės akcininkai buvo:

<i>Akcininkas</i>	<i>Akcijų skaičius</i>	<i>Akcinio kapitalo dalis, proc.</i>
„Mineral Chemical Company Eurochem”	19 160 229	91,15%
„Eurochem A.M. Limited”	767 250	3,65%
„Sagitaris International Limited”	226 909	1,08%
Kiti akcininkai	866 176	4,12%
	21 020 564	100%

Bendrovės darbuotojų skaičius 2008 m. gruodžio 31 d. buvo 999 (2007 m. – 1 019).

B. REIŠMINGI APSKAITOS PRINCIPAI

B.1 Rengimo pagrindas

Bendrovės finansinės ataskaitos parengtos pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS), patvirtintus Europos Sąjungos (ES). Šios finansinės ataskaitos parengtos vadovaujantis istorinės įsigijimo savikainos samprata, pakoreguota dėl tam tikro ilgalaikio materialiojo turto indeksavimo (B.3 pastaba).

Pagrindiniai apskaitos principai, kuriais vadovaujantis buvo parengtos šios finansinės ataskaitos, išdėstyti toliau. Šie apskaitos principai buvo nuosekliai taikomi visiems pateiktiems laikotarpiams, jeigu nenurodyta kitaip.

Rengiant finansines ataskaitas pagal TFAS reikalavimus, reikia atlikti svarbius apskaitinius vertinimus. Taip pat vadovybei tenka priimti sprendimus, susijusius su Bendrovės taikomais apskaitos principais. Sritis, kuriose tenka priimti reikšmingus ir sudėtingus sprendimus, arba sritys, kuriose daromos prielaidos ir taikomi apskaitiniai vertinimai turi reikšmingos įtakos finansinėms atskaitoms, aprašytos D pastaboje.

Standartai, jų pakeitimai ir interpretacijos, kurie galiojo 2008 m., bet nebuvo aktualūs

Žemiau išvardyti standartai, jų pakeitimai ir interpretacijos, kuriuos privaloma taikyti atskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems nuo ar po 2008 m. sausio 1 d., tačiau kurie nėra aktualūs Bendrovės veiklai:

TFAAK 11-asis aiškinimas „2-asis TFAS – grupės ir išdo akcijų sandoriai”. 11-asis TFAAK aiškinimas apibrėžia, ar akcijų sandoriai, apimantys nuosavas akcijas arba grupės ūkio subjektus (pavyzdžiui, patronuojančios įmonės akcijų įsigijimo sandoris) atskirai parengtose patronuojančios įmonės ir grupės įmonių atskaitose turėtų būti registruojami kaip sandoriai, kurių apmokėjimas apskaičiuojamas akcijomis ir padengiamas nuosavybės priemonėmis arba kaip sandoriai, kurių apmokėjimas apskaičiuojamas akcijomis ir padengiamas grynaisiais pinigais. Šis aiškinimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms atskaitoms.

TFAAK 14-asis aiškinimas „19-asis TAS – nustatytų išmokų turto ribojimas, minimalūs finansavimo reikalavimai ir jų sąveika” nurodo, kaip įvertinti 19-ame TAS nustatytą ribojimą perviršio sumai, kuri gali būti pripažinta turtu. Šis aiškinimas taip pat paaiškina, kokį poveikį įstatymais ar sutartimi numatyti minimalūs finansavimo reikalavimai gali turėti pensijų turtui ar įsipareigojimui. Šis aiškinimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms atskaitoms.

TFAAK 12-asis aiškinimas „Koncesijų sutartys dėl paslaugų”, galioja nuo 2008 m. sausio 1 d. TFAAK 12-asis aiškinimas taikomas susitarimams, kuriais remiantis privataus sektoriaus operatorius dalyvauja kuriant, finansuojant, eksploatuojant ir prižiūrint infrastruktūrą viešojo sektoriaus paslaugoms. TFAAK 12 aiškinimas neaktualus Bendrovės vykdomai veiklai.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

39-ojo TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“ ir 7-ojo TFAS „Finansinės priemonės: informacijos apie finansinio turto perklasifikavimą atskleidimas“ pakeitimas. Šiame pakeitime numatomos galimybės esant nustatyti aplinkybėms perklasifikuoti tam tikrą finansinį turtą, kuris anksčiau buvo priskirtas „prekybai laikomam“ arba „parduoti skirtam“ finansiniam turtui. Atliekant perklasifikavimą, privaloma atskleisti tam tikrą informaciją. Toks perklasifikavimas netaikomas išvestinėms finansinėms priemonėms ir turtui, apskaitomam tikrąja verte per pelno (nuostolių) ataskaitą pagal tikrosios vertės metodą. Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

Standartai, jų pakeitimai ir interpretacijos, kurie buvo paskelbti, tačiau negalioja 2008 metams ir nebuvo taikomi anksčiau laiko:

Toliau išvardyti nauji standartai, standartų pakeitimai ir interpretacijos, kuriuos privaloma taikyti ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems nuo ar po 2009 m. sausio 1 d., tačiau kurie nebuvo taikomi anksčiau laiko:

8-asis TFAS „Veiklos segmentai“, galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Šis TFAS standartas taikomas ūkio subjektams, kurių skolos ir nuosavo kapitalo finansinėmis priemonėmis yra prekiaujama viešojoje rinkoje arba ūkio subjektams, kurie finansinę atskaitomybę visada arba tuo metu teikia priežiūros organizacijai, siekdami išleisti bet kokios kategorijos finansines priemones viešojoje rinkoje. Naujasis standartas reikalauja, kad ūkio subjektai finansinę ir aprašomojo pobūdžio informaciją apie savo veiklos segmentus pateiktų vadovaudamiesi tuo pačiu metodu, kurį naudoja pateikdami duomenis savo vidaus reikmėms. Šis pakeitimas neturi reikšmingos įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

„Padengiamos finansinės priemonės bei įsipareigojimai, atsirandantys dėl likvidacijos“ – 32-ojo TAS „Finansinės priemonės: pateikimas“ ir 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ pakeitimas, galioja nuo 2009 m. sausio 1 d. Vadovaujantis pakeitimu padengiamos finansines priemones ir priemones arba priemonių dalis, kurios įpareigoja įmonę suteikti kitai šaliai proporcingą įmonės grynojo turto dalį tik įmonės likvidavimo atveju, būtina apskaityti nuosavybėje, jeigu joms būdingos tam tikros savybės ir jeigu jos atitinka nustatytas sąlygas. Šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

23-ojo TAS „Skolinimosi išlaidos“ pakeitimas, galioja nuo 2009 m. sausio 1 d. Šį pakeitimą 2008 m. gegužės mėnesį paskelbė Tarptautinių apskaitos standartų valdyba, vykdydama kasmetinį tobulinimo projektą. Skolinimosi išlaidų apibrėžimas buvo pakeistas, siekiant kad palūkanų sąnaudos būtų skaičiuojamos taikant apskaičiuotų palūkanų normos metodą, numatytą 39-ajame TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“. Tai panaikina 39-ojo TAS ir 23-ojo TAS sąvokų apibrėžimų neatitikimus. Kapitalizuodama skolinimosi išlaidas, susijusias su ilgo parengimo turtu, Bendrovė taikys 23-ojo TAS pakeitimą perspektyviai nuo 2009 m. sausio 1 d., tačiau šiuo metu šis pakeitimas neaktualus Bendrovei, nes ji neturi gautų paskolų.

1-asis TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ (persvarstytas 2007 m. rugsėjo mėn.), galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Pagrindinis standarto pakeitimas yra susijęs su pelno (nuostolių) ataskaitos pakeitimu bendrųjų pajamų ataskaita, kuri taip pat apims visus nuosavybės pokyčius, atsiradusius ne dėl sandorių su savininkais, tokius kaip parduoti skirtas finansinio turto perkainojimas. Ūkio subjektai galės pateikti dvi ataskaitas: atskirą pelno (nuostolių) ataskaitą ir bendrųjų pajamų ataskaitą. Pagal standarto pakeitimą taip pat reikalaujama pateikti ataskaitą apie finansinę būklę (balansą) anksčiausio lyginamojo laikotarpio pradžioje tuomet, kai ūkio subjektas perskaičiuoja palyginamuosius praėjusio laikotarpio skaičius dėl perklasifikavimų, apskaitos politikos pokyčių ar klaidų taisymo. Bendrovė mano, kad pakeistas standartas turės įtakos jos finansinių ataskaitų pateikimui, tačiau nemano, kad jis turės įtakos konkrečių sandorių ir likučių pripažinimui ir įvertinimui.

27-asis TAS „Konsoliduotos ir atskiros finansinės ataskaitos“ (persvarstytas 2008 m. sausio mėn.), galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau. Pagal persvarstytą standartą reikalaujama, kad ūkio subjektas priskirtų visas bendras pajamas patronuojančios įmonės savininkams ir nekontroliuojančiai daliai (anksčiau „mažumos dalis“) net ir tuo atveju jei dėl to nekontroliuojančios dalies atžvilgiu susidarytų neigiamas likutis (pagal šiuo metu galiojantį standartą reikalaujama perteklinius nuostolius daugeliu atveju priskirti patronuojančios įmonės savininkams). Pagal persvarstytą standartą taip pat reikalaujama, kad patronuojančios įmonės nuosavybės dalies dukterinėje įmonėje pokyčiai, kuriems įvykus kontrolė neprarandama, būtų apskaitomi kaip nuosavybės sandoriai. Taip pat pateikiami reikalavimai, kaip ūkio subjektas turėtų įvertinti bet kokią pelną ar nuostolį, atsirandantį dėl dukterinės įmonės kontrolės praradimo. Kontrolės praradimo momentu, bet kokia investicija, liekanti buvusioje dukterinėje įmonėje turės būti vertinama tikrąja verte. Šiuo metu šis pakeitimas nėra aktualus Bendrovės vykdomai veiklai, nes Bendrovė neturi dukterinių įmonių.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

Nuosavybės teisių perdavimo sąlygos ir jų atšaukimas – 2-ojo TFAS „Mokėjimas akcijomis” pakeitimas, paskelbtas 2008 m. sausį, galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Šiuo pakeitimu patikslinama, kad nuosavybės teisių perdavimo sąlygos apima tik paslaugų teikimo sąlygas ir veiklos rezultatų sąlygas. Kitos mokėjimo akcijomis savybės nėra nuosavybės teisių perdavimo sąlygos. Pakeitime patikslinama, kad visi teisių atšaukimai, atlikti ūkio subjekto arba kitų šalių, apskaitoje turi būti registruojami vienodai. Šiuo metu šis pakeitimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

3-asis TFAS „Verslo jungimai”, (persvarstytas 2008 m. sausio mėn.), taikomas verslo jungimams, kurie buvo įsigyti pirmo metinio atskaitinio laikotarpio, prasidedančio nuo ar po 2009 m. liepos mėn. 1 d., pradžioje arba po jo. Pagal persvarstytą 3-ąjį TFAS ūkio subjektams bus leidžiama įvertinti nekontroliuojančią dalį, naudojant šiuo metu galiojančio 3-čiojo TFAS metodą (proporcinga įsigyjamosios įmonės identifikuojamo grynojo turto dalis) arba pagal tikrąją vertę. Persvarstytas 3-asis TFAS išsamiau apibūdina pirkimo metodo taikymą verslo jungimams. Panaikintas reikalavimas kiekviename etapai vykdomo įsigijimo etape turimą ir įsipareigojimą įvertinti tikrąją vertę, siekiant nustatyti prestižo sumą. Persvarstytas standartas numato, kad vykdant įsigijimą etapais, įsigyjantis ūkio subjektas privalės iš naujo įvertinti jo anksčiau turėtą įsigyjamosios įmonės nuosavybės dalį tikrąją vertę įsigijimo dieną, o susidarius pelnui ar nuostoliui pripažinti jį pelno (nuostolių) ataskaitoje. Su įsigijimu susijusios išlaidos bus apskaitomos atskirai nuo verslo jungimo ir todėl bus pripažintos sąnaudomis, o ne įtrauktos į prestižą. Įsigyjantis ūkio subjektas įsigijimo dieną turės pripažinti įsipareigojimą bet kokio neapibrėžto pirkimo atlygio atžvilgiu. Šio įsipareigojimo vertės pokyčiai po įsigijimo bus atitinkamai pripažinti remiantis kitais taikomais TFAS, o ne koreguojant prestižo sumą. Persvarstytasis 3-asis TFAS apibrėžia verslo jungimus, kurie sujungia tik bendras įmones ir verslo jungimus, kurie sudaromi remiantis vien tik sutartimi. 3-asis TFAS nėra aktualus Bendrovės veiklai, nes neplanuojama vykdyti verslo jungimų.

TFAAK 13-asis aiškinimas „Klientų lojalumo programos”, galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2008 m. liepos 1 d. arba vėliau. TFAAK 13-asis aiškinimas apibrėžia, kad jei parduodant prekes arba suteikiant paslaugas suteikiama ir kliento lojalumo paskata (pvz., lojalumo taškai arba nemokamos prekės), toks sandoris yra sudarytas iš įvairių elementų ir iš kliento gautas atlygis turi būti paskirstomas sandorio elementams vadovaujantis tikrosiomis vertėmis. Šis aiškinimas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 15-asis aiškinimas „Nekilnojamojo turto statybos sutartys, galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Šis aiškinimas taikomas tų ūkio subjektų pajamų ir susijusių išlaidų apskaitai, kurie arba patys vykdo nekilnojamojo turto statybą, arba paveda tai atlikti subrangovams ir pateikia nurodymus, kuriais vadovaujantis turi būti nustatoma, ar nekilnojamojo turto statybos sutarties apskaitai turi būti taikomas 11-asis TAS ar 18-asis TAS. Taip pat pateikiami kriterijai dėl pajamų iš tokių sandorių pripažinimo momento. TFAAK 15-asis aiškinimas nėra aktualus Bendrovės veiklai, nes Bendrovė nėra sudariusi sutarčių dėl nekilnojamojo turto statybos.

TFAAK 16-asis aiškinimas „Grynosios investicijos į užsienyje veikiančių ūkio subjektą apsidraudimo sandoriai”, galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2008 m. spalio 1 d. arba vėliau. Aiškinimas paaiškina, kokią užsienio valiutos riziką galima traktuoti kaip apdraudžiamąjį objektą ir nurodo, kad funkcinės valiutos perskaičiavimas į pateikimo valiutą nesukuria rizikos, kuriai būtų galima taikyti apsidraudimo nuo rizikos apskaitą. Pagal 16-ąjį TFAAK aiškinimą leidžiama apsidraudimo priemonę priskirti įmonei arba įmonių grupės įmonėms, išskyrus užsienyje veikiančių ūkio subjektą, kuris pats yra apdraustas. Aiškinimas taip pat patikslina, kaip pardavus apdraustą užsienyje veikiančių ūkio subjektą turi būti apskaičiuojamas pelnas arba nuostolis, perkeltas iš valiutų perskaičiavimo rezervo į pelno (nuostolio) ataskaitą. Ataskaitas teikiantys ūkio subjektai taikys 39-ąjį TAS tam, kad nutrauktų rizikos apsidraudimo sandorių apskaitos taikymą perspektyviai tuomet, kai jų apsidraudimo sandoriams nebebus taikoma apsidraudimo nuo rizikos apskaita pagal TFAAK 16-ąjį aiškinimą. TFAAK 16-asis aiškinimas neturi įtakos šioms finansinėms ataskaitoms, kadangi Bendrovė nenaudoja rizikos apsidraudimo sandorių apskaitos.

Investicijų į dukterines, bendrai kontroliuojamas ir asocijuotas įmones vertė – 1-ojo TFAS ir 27-ojo TAS pakeitimai (paskelbtas 2008 m. gegužės mėn.), galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Vadovaujantis pakeitimu ūkio subjektai, pirmą kartą taikantys TFAS, investicijas į dukterines, bendrai kontroliuojamas ir asocijuotas įmones atskirose finansinėse ataskaitose gali apskaityti tikrąją vertę arba vertę pagal anksčiau taikytus apskaitos principus. Vadovaujantis pakeitimu taip pat reikalaujama, kad paskirstymai iš įsigyjamų įmonių grynojo turto prieš įsigijimą būtų pripažinti pelno (nuostolių) ataskaitoje, o ne laikomi investicijos susigrąžinimu. Šie pakeitimai neturės įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

Kriterijus atitinkantys apdraudžiamieji objektai – 39-ojo TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas” pakeitimas, galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau taikant retrospektyviai. Pakeitimas paaiškina, kaip tam tikrose situacijose turi būti taikomi principai, pagal kuriuos nustatoma, ar apdrausta rizika arba pinigų srautų dalis atitinka apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijus. Šis pakeitimas neturėtų turėti reikšmingos įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms, kadangi Bendrovė nenaudoja rizikos apsidraudimo sandorių apskaitos.

**AB „LIFOSA“
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų patobulinimai, paskelbti 2008 m. gegužės mėn. 2007 metais Tarptautinių apskaitos standartų valdyba nusprendė inicijuoti kasmet vykdomą tobulinimo projektą, siekdama atlikti būtinus, bet ne skubius TFAS pakeitimus. Pakeitimai apima reikšmingus pakeitimus, paaiškinimus ir įvairių standartų terminologijos pakeitimus. Reikšmingi pakeitimai susiję su šiomis sritimis: priskyrimas turtui, skirtam parduoti pagal 5-ąjį TFAS, jeigu prarandama dukterinės įmonės kontrolė; galimybė pardavimui skirtas finansines priemones pateikti kaip ilgalaikį turtą pagal 1-ąjį TAS; pagal 16-ąjį TAS apskaitomo turto, kuris anksčiau buvo klasifikuojamas kaip skirtas nuomai, pardavimo apskaita ir susijusių pinigų srautų pagal 7-ąjį TAS klasifikavimas kaip pagrindinės veiklos pinigų srautų; plano sumažinimo apibrėžimo pagal 19-ąjį TAS patikslinimas; valstybės paskolų, kurioms nustatyta žemesnė nei rinkos palūkanų norma, apskaita vadovaujantis 20-ojo TAS reikalavimais; skolinimosi išlaidų apibrėžimo, pateikto 23-ajame TAS, atitikimo apskaičiuotų palūkanų normos metodui užtikrinimas; dukterinių įmonių, klasifikuojamų kaip skirtų parduoti pagal 27-ąjį TAS ir 5-ąjį TFAS, apskaitos principų patikslinimas; informacijos apie asocijuotas įmones ir jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties objektus, apskaitomus pagal 28-ąjį TAS ir 31-ąjį TAS, atskleidimo reikalavimų sušvelninimas; informacijos atskleidimo reikalavimų, numatytų 36-ajame TAS, sugriežtinimas; reklamos sąnaudų, apskaitomų pagal 38-ąjį TAS, apskaitos principų patikslinimas; tikrosios vertės pasikeitimų pelno (nuostolių) ataskaitoje apibrėžimo pakeitimas tam, kad būtų užtikrintas atitikimas rizikos apsidraudimo sandorių apskaitai pagal 39-ąjį TAS; nebaigto statyti investicinio turto apskaitos principų nustatymas vadovaujantis 40-uoju TAS; supaprastintos biologinio turto tikrosios vertės nustatymo taisyklės pagal 41-ąjį TAS. 8-ojo, 10-ojo, 18-ojo, 20-ojo, 29-ojo, 34-ojo, 40-ojo, 41-ojo TAS ir 7-ojo TFAS pakeitimai apima tik naudojamų terminų ir redakcinius pakeitimus, kurių, Tarptautinių apskaitos standartų valdybos nuomone, poveikis apskaitai yra minimalus arba jie neturi jokio poveikio. Šie pakeitimai neturėtų turėti reikšmingos įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 17-asis aiškinimas „Nepiniginio turto paskirstymas savininkams“, galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau. Aiškinimas patikslina, kada ir kaip turi būti pripažįstamas nepiniginio turto paskirstymas išmokant dividendus savininkams. Ūkio subjektas turi pripažinti įsipareigojimą paskirstyti nepiniginį turtą kaip dividendus savininkams paskirstytino turto tikrąja verte. Pelnas arba nuostolis iš paskirstyto nepiniginio turto perleidimo pripažįstamas pelno (nuostolių) ataskaitoje tuomet, kai ūkio subjektas įvykdė įsipareigojimą sumokėti dividendus. TFAAK 17-asis aiškinimas nėra aktualus Bendrovės veiklai, nes Bendrovė neatlieka nepiniginio turto paskirstymo savininkams.

1-ojo TFAS „Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą“ pakeitimas, priimtas 2008 m. gruodžio mėn., taikomas finansinėms ataskaitoms, parengtoms pagal TFAS pirmą kartą ir galioja laikotarpiui, prasidedančiam 2009 m. liepos 1 d. arba vėliau. Persvarstytas 1-asis TFAS nenumato esminių pakeitimų lyginant su ankstesne versija, tačiau yra atlikti tam tikri struktūriniai pakeitimai, leidžiantys skaitytojams lengviau suprasti ir pritaikyti būsimus pokyčius. Persvarstytas standartas neturi įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

TFAAK 18-asis aiškinimas „Klientų turto perdavimas“, galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2008 m. liepos 1 d. arba vėliau. Aiškinimas paaiškina klientų turto perdavimo apskaitos principus, visų pirma, aplinkybes, kurioms esant gali būti taikomas turto apibrėžimas; turto pripažinimą ir jo vertinimą įsigijimo savikaina pirminio pripažinimo metu; atskirų paslaugų nustatymą (viena ar daugiau paslaugų, suteiktų mainais už perduotą turtą); pajamų pripažinimą; klientų perduotų pinigų apskaitos principus. Nenumatoma, kad šis aiškinimas turės įtakos Bendrovės finansinėms ataskaitoms.

Išsamesnės informacijos apie finansines priemones pateikimas – 7-ojo TFAS „Finansinės priemonės: atskleidimas“ pakeitimas, paskelbtas 2009 m. kovo mėn. ir galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Vadovaujantis pakeitimu reikalaujama pateikti išsamesnę informaciją apie tikrosios vertės įvertinimą ir likvidumo riziką. Ūkio subjektai turės pateikti finansinių priemonių analizę, atliktą pagal tris tikrosios vertės vertinimo kriterijus. Pakeitime numatoma, kad (a) įsipareigojimų analizėje pagal terminus turi būti nurodytos suteiktos finansinės garantijos, pateikiant didžiausią garantijos sumą anksčiausiu laikotarpiu, kuriuo gali būti pareikalauta garantiją įvykdyti; ir (b) reikalaujama atskleisti finansinių išvestinių priemonių likusį sutartyje numatytą terminą, jeigu sutartyse numatyti terminai yra svarbūs, norint suprasti pinigų srautų terminus. Ūkio subjektas taip pat turės pateikti finansinio turto, skirto likvidumo rizikos valdymui, analizę pagal terminus, jeigu tokia informacija yra būtina finansinių ataskaitų skaitytojams tam, kad jie galėtų įvertinti likvidumo rizikos pobūdį ir mastą. Šuo metu Bendrovė vertina, kokios įtakos pakeitimas turės atskleidimams finansinėse ataskaitose.

TFAAK 15-asis, 16-asis, 17-asis, 18-asis aiškinimai, 27-ojo, 39-ojo TAS ir 7-ojo TFAS pakeitimai, persvarstytas 1-asis ir 3-asis TFAS dar nėra patvirtinti taikymui Europos Sąjungoje.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

B.2 Užsienio valiutų perskaičiavimas

(a) Funkcinė ir pateikimo valiuta

Finansinėse ataskaitose parodyti straipsniai įvertinti pirminės ekonominės aplinkos, kurioje Bendrovė vykdo veiklą, valiuta (toliau – funkcinė valiuta). Šios finansinės ataskaitos pateiktos Lietuvos litais (Lt), kuri yra Bendrovės funkcinė ir pateikimo valiuta. Nuo 2002 m. vasario 2 d. litas susietas su euru santykiu 3,4528 lito už 1 eurą.

(b) Sandoriai ir likučiai

Sandoriai užsienio valiuta perskaičiuojami į funkcinę valiutą naudojant valiutų kursus, galiojančius sandorių atlikimo dieną. Pelnas ir nuostoliai, atsirandantys vykdant atsiskaitymus, susijusius su šiais sandoriais, bei perskaičiuojant piniginius turto bei įsipareigojimų likučius, įvertintus užsienio valiutomis, pagal metų pabaigoje galiojančius kursus, apskaitomi pelno (nuostolių) ataskaitoje.

B.3 Ilgalaikis materialusis turtas

Ilgalaikis materialusis turtas, įsigytas 1996 m. sausio 1 d. ar vėliau, apskaitomas istorine įsigijimo savikaina, sumažinta sukaupto nusidėvėjimo suma. Ilgalaikis materialusis turtas, įsigytas iki 1996 m. sausio 1 d., apskaitomas istorine įsigijimo savikaina, sumažinta sukaupto nusidėvėjimo suma, koreguota dėl indeksacijos, taikant Lietuvos Respublikos Vyriausybės skirtingoms turto grupėms nustatytus indeksacijos koeficientus. Per laikotarpį nuo 1992 m. sausio 1 d. iki 1995 m. gruodžio 31 d. buvo atliktos keturios ilgalaikio materialiojo turto indeksacijos.

Indeksacijų metu buvo taikomi šie indeksacijos koeficientai (priklausomai nuo turto įsigijimo datos ir tipo):

Indeksacijos data	Ilgalaikio materialiojo turto indeksacijos koeficientai
1992 m. sausio 1 d.	2,2 karto
1992 m. liepos 1 d.	2-5 kartus
1994 m. balandžio 15 d.	1,4-14 kartų
1995 m. gruodžio 31 d.	1,2-1,7 karto

Bendrovė negalėjo įvertinti galimo TAS Nr. 29 „Finansinės ataskaitos hiperinfliacijos sąlygomis“ nesilaikymo poveikio tam tikro ilgalaikio materialiojo turto vertinimui, kuris balanse yra apskaitomas istorine įsigijimo savikaina, sumažinta sukaupto nusidėvėjimo suma, koreguota dėl indeksacijos, taikant 1992-1995 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus indeksacijos koeficientus. Tačiau bendras vartotojų kainų indekso padidėjimas per laikotarpį, kurio metu Lietuvos ekonomika buvo laikoma hiperinfliacine pagal TAS Nr. 29 (1990-1996 metai imtinai), smarkiai viršijo Vyriausybės nustatytus indeksacijos koeficientus. Dėl šios priežasties ilgalaikio materialiojo turto apskaitinė vertė, nurodyta 2008 m. gruodžio 31 d., būtų buvusi didesnė, jei Bendrovė būtų galėjusi tinkamai taikyti TAS Nr. 29 reikalavimus.

Vėliau patiriamos išlaidos pridedamos prie turto apskaitinės vertės arba pripažįstamos kaip atskiras turtas tik tuo atveju, jeigu tikėtina, kad ateityje Bendrovė iš šio turto gaus ekonominės naudos ir šio turto savikaina gali būti patikimai įvertinta. Visos kitos remonto ir priežiūros sąnaudų pripažįstamos sąnaudomis pelno (nuostolių) ataskaitoje per tą finansinį laikotarpį, kuomet jos buvo patirtos.

Turto nusidėvėjimas apskaičiuojamas taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą, nurašant turto įsigijimo vertę iki likvidacinės vertės per šiuos nustatytus naudingo tarnavimo laikotarpius:

Pastatai	40 metų
Mašinos ir įrengimai	10-25 metai
Transporto priemonės	4-10 metų
Įranga ir kitas ilgalaikis materialusis turtas	5-8 metai

Turto likvidacinės vertės ir naudingo tarnavimo laikotarpiai peržiūrimi ir prireikūs koreguojami kiekvieną balanso parengimo dieną.

Jei nustatoma, kad ilgalaikio materialiojo turto apskaitinė viršija jo nustatytą atsiperkamąją vertę, turto vertė iš karto yra sumažinama iki atsiperkamosios vertės (B.5 pastaba).

Nebaigta statyba perkeliama į atitinkamas ilgalaikio materialiojo turto grupes tuomet, kai ji užbaigiama ir turtas yra parengtas jo numatytam naudojimui.

Kai ilgalaikis materialusis turtas nurašomas arba kitaip perleidžiamas, jo įsigijimo vertė bei sukauptas nusidėvėjimas toliau nebeapskaitomi finansinėse ataskaitose, o su tuo susijęs pelnas arba nuostoliai, apskaičiuoti kaip skirtumas tarp įplaukų ir perleisto ilgalaikio materialiojo turto apskaitinės vertės, įtraukiami apskaičiuojant veiklos pelną.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

B.4 Nematerialusis turtas

Programinė įranga, iš kurios Bendrovė tikisi gauti ekonominės naudos ateityje, apskaitoma įsigijimo savikaina, sumažinta sukauptos amortizacijos suma. Amortizacija skaičiuojama taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) metodą per 3 metų naudingo tarnavimo laikotarpį.

B.5 Nefinansinio turto vertės sumažėjimas

Turtas, kuriam skaičiuojama amortizacija arba nusidėvėjimas, peržiūrimas siekiant nustatyti jo vertės sumažėjimą, jeigu tik tam tikri įvykiai ar aplinkybių pasikeitimai liudija, kad turto apskaitinė vertė gali būti neatgauta. Suma, kuria turto apskaitinė vertė viršija jo atsiperkamąją vertę, pripažįstama vertės sumažėjimo nuostoliais. Atsiperkamoji vertė yra turto tikroji vertė, atėmus pardavimo sąnaudas, arba naudojimo vertė, priklausomai nuo to, kuri iš jų yra didesnė. Nustatant turto vertės sumažėjimą, turtas yra sugrupuojamas į mažiausias grupes, kurių atžvilgiu galima nustatyti atskirus pinigų srautus (pinigų srautus sukuriančius vienetus).

B.6 Finansinis turtas

Paskolos ir gautinos sumos

Suteiktos paskolos ir gautinos sumos yra neišvestinis finansinis turtas, kuriam nustatyti fiksuoti ar kitaip nustatomi mokėjimai ir kuris nekotiruojamas aktyvioje rinkoje. Jos apskaitomos kaip trumpalaikis turtas, išskyrus tuos atvejus, kuomet jų terminas yra ilgesnis nei 12 mėnesių nuo balanso parengimo dienos. Pastaruoju atveju jos priskiriamos prie ilgalaikio turto. Paskolos ir gautinos sumos apskaitomos balanso prekybos ir kitų gautinų sumų bei suteiktų paskolų straipsniuose.

Paskolos ir gautinos sumos pradžioje yra apskaitomos tikrąja verte, o vėliau vertinamos amortizuota savikaina, taikant apskaičiuotų palūkanų normos metodą, sumažinta vertės sumažėjimo suma. Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolis pripažįstamas tuomet, kai yra objektyvių įrodymų, jog Bendrovė nesugebės atgauti visų šių sumų per iš anksto nustatytus terminus. Vertės sumažėjimo suma yra skirtumas tarp apskaitinės vertės ir įvertintų būsimųjų pinigų srautų, diskontuotų taikant apskaičiuotų palūkanų normą, dabartinės vertės. Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolio suma pripažįstama pelno (nuostolių) ataskaitos administracinių sąnaudų straipsnyje. Beviltiškos skolos yra nurašomos tais metais, kuriais jos nustatomos kaip neatgautinos.

B.7 Atsargos

Atsargos apskaitomos savikaina arba grynąja galimo realizavimo verte, priklausomai nuo to, kuri iš jų yra mažesnė. Savikaina apskaičiuojama vadovaujantis *FIFO* metodu. Pagamintos produkcijos ir nebaigtos gamybos savikainą sudaro žaliavos, tiesioginės darbo ir kitos tiesioginės sąnaudos bei susijusios netiesioginės gamybos sąnaudos, tačiau į ją neįtraukiamos skolinimosi išlaidos.

Pagamintos produkcijos grynoji galimo realizavimo vertė yra įvertinta pardavimo kaina, esant įprastoms verslo sąlygoms, atėmus produkcijos užbaigimo ir pardavimo sąnaudas. Žaliavos ir kitos medžiagos, laikomos produkcijai gaminti, nėra nukainojamos žemiau negu jų savikaina, išskyrus tuos atvejus, kai tikėtina, kad iš šių žaliavų ir medžiagų pagamintos produkcijos savikaina viršys grynąją galimo realizavimo vertę. Tokiomis aplinkybėmis Bendrovė geriausiai grynosios žaliavų ir medžiagų galimo realizavimo vertės matu laiko vertę, už kurią būtų galima įsigyti tokias pačias žaliavas. Nuostolis, susidaręs dėl atsargų nukainojimo iki grynosios galimo realizavimo vertės, pripažįstamas pelno (nuostolių) ataskaitos pardavimo savikainos straipsnyje.

B.8 Pinigai ir pinigų ekvivalentai

Pinigai ir pinigų ekvivalentai apskaitomi nominalia verte. Pinigus ir pinigų ekvivalentus sudaro pinigai kasoje, pinigai bankuose iki pareikalavimo bei kitos trumpalaikės labai likvidžios investicijos, kurių terminas yra ne ilgesnis kaip trys mėnesiai.

B.9 Akcinis kapitalas

Paprastosios akcijos apskaitomos jų nominalia verte. Už parduotas akcijas gauta suma, viršijanti jų nominalią vertę, apskaitoma kaip akcijų priedai.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

B.10 Įstatymų numatytas rezervas

Įstatymų numatytas rezervas yra privalomas pagal Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus. Kasmetinis pervedimas į įstatymo numatytą rezervą sudaro 5 proc. grynojo rezultato ir yra privalomas tol, kol šis rezervas pasiekia 10 proc. akcinio kapitalo. Įstatymo numatytas rezervas negali būti skirtas dividendų mokėjimui, tačiau gali būti panaudotas būsimiems nuostoliams padengti.

B.11 Prekybos mokėtinos sumos

Prekybos mokėtinos sumos pradžioje pripažįstamos tikraja verte, o vėliau vertinamos amortizuota savikaina, taikant apskaičiuotų palūkanų normos metodą.

B.12 Pelno mokestis

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymu, apmokestinamajam pelnui taikomas 15 proc. pelno mokesčio tarifas. Mokesčių sąnaudos, apskaitytos šiose finansinėse ataskaitose, remiasi vadovybės atliktais skaičiavimais pagal Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymus. Pelno mokesčio tarifas už 2007 ir 2008 metus yra 15 proc. Vadovaujantis iki šių finansinių ataskaitų parengimo dienos priimtais LR pelno mokesčio įstatymo pakeitimais, nuo 2009 m. pelno mokesčio tarifas bus 20 proc.

Vadovaujantis LR laikinuoju socialinio mokesčio įstatymu, apmokestinamajam pelnui, uždirbtam per 2007 metus, buvo taikomas socialinis mokestis, kuris sudarė 3 proc. (pridedant prie 15 proc. pelno mokesčio tarifo). Apmokestinamajam pelnui, uždirbtam per 2008 metus, socialinis mokestis nebetaikomas.

Atidėtas pelno mokestis apskaitomas taikant įsipareigojimų metodą laikiniams skirtumams, susidarantiems tarp turto ir įsipareigojimų mokesčių bazės ir jų apskaitinės vertės finansinėse ataskaitose. Atidėtas pelno mokestis apskaičiuojamas taikant balanso parengimo dienai patvirtintus arba iš esmės patvirtintus mokesčių tarifus (ir įstatymus), kuriuos numatoma taikyti, kuomet bus realizuojamas susijęs atidėtojo pelno mokesčio turtas arba įvykdomas atidėtojo pelno mokesčio įsipareigojimas. Atidėtas pelno mokesčio turtas yra pripažįstamas visiems laikiniams skirtumams, jei yra tikėtina, kad bus gautas apmokestinamasis pelnas, kurio pakaks laikiniams skirtumams panaudoti.

Pagrindiniai laikinieji skirtumai susidaro nuo sukauptų sąnaudų bei atsargų nukainojimo iki grynosios galimo realizavimo vertės. Tačiau atidėtas pelno mokestis nepripažįstamas, jeigu jis susidaro dėl kitų nei verslo sujungimo būdu atsiradusio turto ar įsipareigojimų pirminio pripažinimo, kuris sandorio metu neturėjo jokios įtakos nei apskaitiniam, nei apmokestinamam pelnui ar nuostoliams.

B.13 Lizingas ir nuoma – kur Bendrovė yra nuomininkė

(a) Finansinė nuoma (lizingas)

Ilgalaikio materialiojo turto nuoma, kuomet Bendrovei perduodama iš esmės visa su turto nuosavybe susijusi rizika ir nauda, vadinama finansine nuoma (lizingu). Finansinė nuoma pradžioje kapitalizuojama mažesne iš dviejų verčių: lizingo būdu įsigyto ilgalaikio materialiojo turto tikraja verte arba įvertinta minimalių lizingo įmokų dabartine verte. Nuomos mokestis paskirstomas tarp įsipareigojimų bei finansavimo sąnaudų taip, kad sudarytų pastovią palūkanų normą likusiam lizingo įsipareigojimų balansui. Atitinkamai, nuomos mokesčiai, atėmus būsimas finansavimo sąnaudas, yra apskaitomi ilgalaikių mokėtinų sumų straipsnyje, išskyrus tuos atvejus, kuomet mokėjimai turi būti atlikti per 12 mėnesių ir tokiu atveju jie apskaitomi trumpalaikiuose įsipareigojimuose. Pagal lizingo sutartį naudojamo turto nusidėvėjimui skaičiuoti taikoma tokia pat apskaitos politika, kaip ir nuosavo turto nusidėvėjimo apskaitai. Jeigu nėra pagrįstai tikėtina, kad lizingo gavėjas įgis nuosavybės teisę į turtą lizingo laikotarpio pabaigoje, turtas nudėvimas per jo naudingą tarnavimo laikotarpį arba lizingo laikotarpį, priklausomai nuo to, kuris iš jų yra trumpesnis.

(b) Nuoma

Nuoma, kai nuomotojui lieka reikšminga rizikos dalis ir nuosavybės teikiama nauda, laikoma nuoma. Nuomos įmokos (atėmus bet kurias nuomotojo suteiktas nuolaidas) pripažįstamos sąnaudomis pelno (nuostolių) ataskaitoje proporcingai per visą nuomos laikotarpį.

B.14 Nuoma – kur Bendrovė yra nuomotoja

Turtas, išnuomotas pagal nuomos sutartis, apskaitomas balanse ilgalaikio materialiojo turto straipsnyje. Jis nudėvimas per numatytą naudingą tarnavimo laiką panašiai, kaip ir kitas bendrovei priklausantis ilgalaikis materialusis turtas. Nuomos pajamos pripažįstamos proporcingai per visą nuomos laikotarpį.

**AB „LIFOSA“
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

B.15 Išmokos darbuotojams

(a) Socialinio draudimo įmokos

Bendrovė už savo darbuotojus moka socialinio draudimo įmokas į Valstybinį socialinio draudimo fondą (toliau – Fondas) pagal nustatytą įmokų planą, vadovaujantis vietos teisės aktų reikalavimais. Nustatytą įmokų planą – tai planas, pagal kurį Bendrovė moka fiksuoto dydžio įmokas į Fondą ir neturi teisinio ar konstruktyvaus įsipareigojimo toliau mokėti įmokas, jei Fondas neturi pakankamai turto, kad sumokėtų visas išmokas darbuotojams, susijusias su jų tarnyba dabartiniu ir ankstesniais laikotarpiais. Socialinio draudimo įmokos pripažįstamos sąnaudomis pagal kaupimo principą ir priskiriamos prie darbo užmokesčio sąnaudų.

(b) Išaitinės išmokos

Išaitinės išmokos darbuotojams mokamos nutraukus darbo santykius su darbuotoju iki jo įprasto išėjimo į pensiją arba darbuotojui priėmus sprendimą savo noru išėiti iš darbo mainais į tokias išmokas. Bendrovė pripažįsta išaitines išmokas tada, kai ji yra akivaizdžiai įpareigota nutraukti darbo santykius su esamais darbuotojais pagal detalų oficialų darbo santykių nutraukimo planą be galimybės jo atsisakyti arba įpareigota mokėti išaitines išmokas po to, kai jos buvo pasiūlytos už išėjimą iš darbo savo noru. Jei išaitinės išmokos tampa mokėtinos vėliau nei per 12 mėnesių nuo balanso datos, jos diskontuojamos iki dabartinės vertės.

(c) Premijų planai

Bendrovė pripažįsta įsipareigojimą ir sąnaudas premijoms, kuomet ji yra įsipareigojusi pagal sutartį arba praeityje taikoma praktika yra sukūrusi konstruktyvų įsipareigojimą.

B.16 Pajamų pripažinimas

Pardavimo pajamas sudaro atlygio, gauto ar gautino už parduotas prekes ir paslaugas Bendrovei vykdamą įprastinę veiklą, tikroji vertė. Pajamos apskaitomos atėmus pridėtinės vertės mokesčių, sugražintas prekes ir kainų nuolaidas bei eliminavus pardavimus Bendrovės viduje. Pajamos iš prekių pardavimo pripažįstamos tik tada, kai pirkėjui perduodama visa reikšminga rizika ir nuosavybės į prekes teikiama nauda.

Palūkanų pajamos pripažįstamos proporcingai, taikant apskaičiuotų palūkanų normos metodą. Kuomet sumažėja gautinos sumos vertė, Bendrovė sumažina jos apskaitinę vertę iki atsiperkamosios vertės, kurią sudaro įvertinti būsimi pinigų srautai, diskontuoti priemonės pirmine apskaičiuotų palūkanų norma, ir toliau skaičiuoja diskontą kaip palūkanų pajamas. Palūkanų pajamos už sumažėjusios vertės paskolas pripažįstamos taikant pirminę apskaičiuotų palūkanų normą.

B.17 Dividendų paskirstymas

Bendrovės akcininkams paskirstomi dividendai Bendrovės finansinėse ataskaitose pripažįstami įsipareigojimu tuo laikotarpiu, kuomet jie patvirtinami Bendrovės akcininkų.

B.18 Vienai akcijai tenkantis pelnas

Vienai akcijai tenkantis paprastasis pelnas apskaičiuojamas dalijant akcininkams tenkantį grynąjį pelną iš išleistų paprastųjų vardinių akcijų skaičiaus svertinio vidurkio, neįskaitant paprastųjų vardinių akcijų, kurias nusipirko Bendrovė ir kurios laikomos kaip nuosavos akcijos.

B.19 Informacija apie segmentus

Verslo segmentas – tai turto ir veiklos grupė, kurioje gaminami produktai ar teikiamos paslaugos, kurių rizika ir pelningumas skiriasi nuo kitų verslo segmentų. Vienintelis Bendrovės verslo segmentas – mineralinių trąšų gamyba, todėl informacija apie pagrindinius verslo segmentus nėra pateikiama. Geografiniame segmente gaminami produktai ar teikiamos paslaugos tam tikroje ekonominėje aplinkoje, kurios rizika ir pelningumas skiriasi nuo kitų segmentų, veikiančių kitoje ekonominėje aplinkoje.

B.20 Emisijos teisės

Bendrovė dalyvauja anglies dioksido viršutinės ribos ir prekybos schemoje (angl. „cap and trade scheme“). Bendrovei yra nustatytas tikslas sumažinti anglies dioksido emisijos į atmosferą kiekį iki nustatyto lygio (viršutinės ribos). Vyriausybė Bendrovei suteikia emisijos teises, kurių skaičius lygus viršutinei ribai. Teisės suteikiamos neatlygintinai. Bendrovė įvertina ir emisijos teises, ir vyriausybės subsidijas įsigijimo savikaina, lygia nuliui. Įvykdžius faktines emisijas, pripažįstamas įsipareigojimas. Įsipareigojimai, kurie bus padengti turimomis emisijos teisėmis, įvertinami tų emisijos teisių apskaitine verte. Bet kuris emisijų perviršis įvertinamas emisijos teisių rinkos verte laikotarpio pabaigoje. Pajamos iš parduoto emisijos teisių perviršio pripažįstamos faktinio pardavimo dieną.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

B.21 Subsidijos

Subsidijos pripažįstamos tuomet, kai pagrįstai užtikrinama, kad subsidija bus gauta ir Bendrovė laikysis visų jai keliamų sąlygų.

Subsidijos, susijusios su ilgalaikio materialiojo turto pirkimu, yra pripažįstamos ilgalaikiais įsipareigojimais ir apskaitomos pelno (nuostolių) ataskaitoje proporcingai per visą susijusio turto nusidėvėjimo laikotarpį.

B.22 Pinigų srautų ataskaita

Pinigų srautų ataskaitos sudarymo tikslais palūkanų pajamos, gautos už indėlius banke ir einamosios sąskaitos likučius, laikomos finansinės veiklos pajamomis, o palūkanos, gautos už suteiktas paskolas, – investicinės veiklos pajamomis.

C. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

C.1 Finansinės rizikos veiksniai

Vykdydama veiklą, Bendrovė susiduria su įvairiomis finansinėmis rizikomis: rinkos rizika (įskaitant valiutų kursų svyravimo riziką, palūkanų normos riziką ir kainos riziką), kredito rizika ir likvidumo rizika. Bendra Bendrovės rizikos valdymo programa siekiama sumažinti galimą neigiamą rizikos veiksnių poveikį Bendrovės veiklos rezultatams.

Už rizikos valdymą yra atsakinga Bendrovės vadovybė. Vadovybė nustato, įvertina ir vykdo atitinkamus veiksmus, siekdama sumažinti finansines rizikas.

(a) Rinkos rizika

(i) Valiutų kursų svyravimo rizika

Bendrovė vykdo veiklą tarptautiniu mastu, todėl jai yra iškilusi valiutų kursų svyravimo rizika, susijusi su įvairiomis valiutomis, pirmiausia su JAV doleriu. Valiutų kursų svyravimo rizika iškyla dėl ateities komercinių sandorių ir pripažinto turto ir įsipareigojimų.

Bendrovės valiutų kursų svyravimo rizikos valdymas pagrįstas numatomų pinigų srautų pagrindinėmis valiutomis derinimu. Kadangi beveik visi Bendrovės vykdomi sandoriai, įskaitant produkcijos pardavimą ir žaliavų pirkimą, yra vykdomi JAV doleriais, JAV dolerio valiutos kurso svyravimai neturi poveikio Bendrovės pinigų srautams. Tačiau šie svyravimai atsispindi finansinio turto ir įsipareigojimų, kurie yra išreikšti užsienio valiutomis, o vėliau perskaičiuojami į funkcinę valiutą litą (LTL), balansinėje vertėje.

Jautrumas užsienio valiutų kursų svyravimams apskaičiuojamas nustatant bendrą grynosios valiutų kursų rizikos mastą ir visų pirma kyta dėl suteiktų paskolų, prekybos gautinų sumų, pinigų ir pinigų ekvivalentų bei mokėtinų sumų, išreikštų JAV doleriais. Jautrumo analizė parodo apytikslią rizikos mastą litui JAV dolerio atžvilgiu susilpnėjus / sustiprėjus 4 procentais. Prielaidos dėl valiutų kursų pokyčio buvo paremtos faktiniais JAV dolerio kurso svyravimais per 2008 metus. Jei 2008 m. gruodžio 31 d. jokiems kitiems veiksniams nepakitęs litas JAV dolerio atžvilgiu būtų susilpnėjęs / sustiprėjęs 4 proc., Bendrovės pelnas dėl valiutų kursų svyravimų būtų 16 481 tūkst. Lt didesnis / mažesnis (2007 m. – nuostolis 13 288 tūkst. Lt mažesnis / didesnis).

Bendrovė nesusiduria su reikšminga valiutų kursų svyravimo rizika vykdydama eurais (EUR) išreikštus sandorius, kadangi nuo 2002 m. vasario 2 d. litas yra susietas su euru santykiu 3,4528 Lito už 1 eurą.

(ii) Kainos rizika

Bendrovė nepatiria reikšmingos vertybinių popierių kainos rizikos, nes neturi investicijų į vertybinius popierius ar kitas panašias finansines priemones.

(iii) Pinigų srautų ir tikrosios vertės palūkanų normos rizika

Bendrovės pajamos ir pinigų srautai iš pagrindinės veiklos iš esmės yra nepriklausomi nuo rinkos palūkanų normų pokyčių. Bendrovė neturi įsipareigojimų, už kuriuos reikėtų mokėti palūkanas. Pagrindinis palūkanas uždirbantis finansinis turtas, kurį turi Bendrovė, apima:

- Trumpalaikes paskolas susijusiai šaliai, kurioms nustatyta fiksuota palūkanų norma (14 pastaba).
- Trumpalaikius indėlius banke ir atpirkimo sandorius, kuriuos galima konvertuoti į nustatytą pinigų sumą ir kurių tikrosios vertės pokyčio rizika nėra reikšminga. Šie indėliai ir atpirkimo sandoriai laikomi bankuose iki

**AB „LIFOSA“
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

trijų mėnesių pinigų srautų valdymo tikslais ir yra priskiriami pinigų ekvivalentams (išsamesnė informacija pateikta 15 pastaboje).

Pasiskirstymas tarp fiksuotos ir kintamos palūkanų normos priklauso nuo faktinės situacijos rinkoje.

(b) Kredito rizika

Už kredito rizikos valdymą yra atsakinga Bendrovės vadovybė. Kredito rizika kyla dėl pinigų ir pinigų ekvivalentų bei trumpalaikių indėlių bankuose, o taip pat dėl prekybos gautinų sumų iš pirkėjų ir suteiktų paskolų susijusioms šalims. Bendrovė renkasi tik gerai žinomus ir nepriklausomų ekspertų įvertintus Lietuvos bankus. Bendrovė didžiąją dalį savo produktų parduoda didmenine prekyba užsimantiems klientams ir vadovaujasi vidaus taisyklėmis, užtikrinančiomis, kad jos produkcija būtų parduodama tik tiems klientams, kurie turi tinkamą kredito istoriją. Bendrovė visada įvertina kliento kredito kokybę, atsižvelgdama į jo finansinę būklę, ankstesnių laikotarpių patirtį ir kitus veiksnius. Pardavimai nesusijusioms šalims dažniausiai yra atliekami tik tada, kai pirkėjas iš anksto sumoka visą pinigų sumą. Kreditas suteikiamas tik keletui klientų, kuriuos Bendrovė labai gerai žino ir kurių kredito istorija yra nepriekaištinga. Kalbant apie pardavimus susijusioms šalims, produktai parduodami tik įmonei „Eurochem Trading GmbH“, kuri vykdo didmeninę prekybą Bendrovės produktais ne Europos Sąjungos šalyse. Teikiant paskolas susijusioms EuroChem grupės įmonėms papildomos kredito rizikos vertinimo procedūros neatliekamos.

Ataskaitiniu laikotarpiu Bendrovė nepatyrė reikšmingų sunkumų surinkdama gautinas sumas iš pirkėjų arba atsiimdama pinigus iš bankų. Bendrovės Vadovybės nuomone, numatomoje ateityje neturėtų atsirasti reikšmingų nuostolių dėl šių šalių įsipareigojimų nevykdymo, taip pat nesitikima jokių reikšmingų sunkumų susigražinant paskolas iš susijusių šalių.

(c) Likvidumo rizika

Bendrovei iškilusi likvidumo rizika dėl gautinų ir mokėtinų sumų terminų nesutapimo. Valdant Bendrovės likvidumo riziką didžiausias dėmesys skiriamas pinigų srautų, susijusių su trumpalaikėmis gautinomis, mokėtinomis sumomis ir kapitalinėms investicijoms, derinimui bei pakankamo kiekio likvidžių lėšų, kurių užtektų atlikti einamuosius mokėjimus pagal grafiką, užtikrinimui.

Vadovybė kontroliuoja besikeičiančias Bendrovės likvidumo rezervo prognozes, atsižvelgdama į numatomus pinigų srautus. Remiantis naujausiais pinigų srautų vertinimais, Bendrovė artimiausioje ateityje neturėtų patirti jokių rimtų su likvidumu susijusių problemų.

Bendrovė neturi kitų finansinių įsipareigojimų, išskyrus prekybos ir kitas mokėtinas sumas. Visų balanse apskaitytų prekybos ir kitų mokėtinų sumų mokėjimo terminas yra 12 mėnesių ir jų tikroji vertė iš esmės atitinka jų apskaitines vertes, kadangi diskontavimo poveikis būtų nereikšmingas.

C.2 Kapitalo rizikos valdymas

Vykdydama kapitalo valdymą Bendrovės vadovybė siekia užtikrinti savo veiklos tęstinumą, kad galėtų suteikti naudos savo akcininkams ir kitoms suinteresuotoms šalims.

Bendrovės kapitalą sudaro nuosavas kapitalas atėmus pinigus ir pinigų ekvivalentus. 2007 ir 2008 metais Bendrovė neturėjo finansinių skolų.

Norėdama palaikyti ar koreguoti kapitalo struktūrą, Bendrovė gali pakoreguoti akcininkams išmokamų dividendų sumą, gražinti kapitalą akcininkams ar imtis kitokių reikiamų veiksmų.

Remiantis Lietuvos Respublikos acinių bendrovių įstatymu, acinės bendrovės įstatinis kapitalas turi būti ne mažesnis kaip 150 tūkst. litų, o nuosavas kapitalas – ne mažesnis kaip 50 procentų bendrovės įstatinio kapitalo dydžio. 2008 m. gruodžio 31 d. Bendrovė vykdė šiuos reikalavimus.

C.3 Tikrosios vertės vertinimas

Laikoma, kad prekybos gautinų sumų nominali vertė, atėmus vertės sumažėjimą, ir mokėtinų sumų nominali vertė atitinka jų tikrąsias vertes. Atskleidimo finansinėse ataskaitose tikslams suteiktų paskolų, apskaitomų amortizuotos savikainos metodu, bei finansinių įsipareigojimų tikroji vertė nustatoma diskontuojant būsimus sutartinius pinigų srautus taikant dabartinę rinkos palūkanų normą, kurią Bendrovė taikytų panašioms finansinėms priemonėms.

D. SVARBŪS APSKAITINIAI VERTINIMAI IR SPRENDIMAI

Vertinimai ir sprendimai nuolat peržiūrimi ir įvertinami remiantis praeities patirtimi bei kitais veiksniais, įskaitant būsimų įvykių tikimybę, kuri laikoma pagrįsta tam tikromis aplinkybėmis.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolis

Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolis yra apskaičiuotas remiantis vadovybės atliktais gautinų sumų, kurios nebus susigražintos pagal pradžioje numatytus terminus, atgautinumo ir susigražinimo laiko vertinimais. Šiam apskaičiavimui atlikti reikia priimti svarbius sprendimus. Sprendimai priimami atsižvelgiant į reikšmingas skolininko finansines problemas, tikimybę, kad skolininkas bankrutuos ar jam bus atlikta finansinė reorganizacija, taip pat į mokėjimų neįvykdymą ar uždelsimą. Dabartiniai Bendrovės vertinimai galėtų žymiai pasikeisti, pasikeitus situacijai rinkoje ir bendrai situacijai visoje ekonomikoje. Atgautinumo lygis taip pat labai priklauso nuo sėkmės faktorių ir veiksmų, kurių buvo imtasi, siekiant susigražinti gautinas sumas, kurių mokėjimas buvo žymiai uždelstas.

Atsargų vertės sumažėjimo nuostolis

Pagamintos produkcijos nukainojimas iki gryniosios galimo realizavimo vertės atliekamas remiantis vadovybės įvertinimu dėl tikėtinų pagamintos produkcijos pardavimo kainų po finansinių metų pabaigos. Jeigu pagamintos produkcijos pasigaminimo savikaina viršija tikėtinas jos pardavimo kainas, pripažįstamas vertės sumažėjimo nuostolis. Šis įvertinimas atliekamas kiekvienai reikšmingai pagamintos produkcijos pozicijai balanso sudarymo dieną. Bendrovės vadovybė tikėtinas produkcijos pardavimo kainas po metų pabaigos nustatė remdamasi prieinama rinkos informacija ir / arba esamais susitarimais su produkcijos pirkėjais. Pusfabrikačių ir nebaigtos gamybos gryoji galimo realizavimo vertė buvo nustatyta proporcingai atsižvelgiant į tai, kokią dalį pagamintos produkcijos pasigaminimo savikainos sudaro įvertinta tos produkcijos gryoji galimo realizavimo vertė.

Žaliavos ir kitos medžiagos, laikomos produkcijai gaminti, nėra nukainojamos žemiau negu jų savikaina, jeigu produkciją, kurią gaminant jos naudojamos, tikimasi parduoti už savikainą ar didesnę kainą. Tuo atveju, kai žaliavų kainų kritimas parodo, kad iš jų pagamintos produkcijos savikaina viršys grynąją galimo realizavimo vertę, žaliavos nukainojamos iki jų gryniosios galimo realizavimo vertės. Tokiomis aplinkybėmis tiksliausiai žaliavų ir medžiagų gryniosios galimo realizavimo vertės matu laikoma vertė, už kurią būtų galima įsigyti tokias pačias žaliavas.

Dabartiniai vadovybės vertinimai dėl atsargų gryniosios galimo realizavimo vertės galėtų pasikeisti, pasikeitus Bendrovės gaminamos produkcijos paklausai bei esant kitiems nenumatytiems pokyčiams rinkoje.

Atidėtasis pelno mokesčio turtas

Šiose finansinėse ataskaitose buvo pripažintas atidėto pelno mokesčio turtas visiems laikiniams skirtumams, kadangi Bendrovės vadovybė tikisi, kad per ateinančius kelerius metus planuojamo uždirbti mokesčio pelno pakaks visiems šiems laikiniams skirtumams realizuoti. Vis dėlto, galimybė visiškai realizuoti atidėto pelno mokesčio turtą priklauso nuo to, ar Bendrovei pavyks įvykdyti savo veiklos planus.

Ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikotarpių vertinimas

Bendrovė naudoja senus pastatus ir įrangą, kurių naudingo tarnavimo laikotarpiai įvertinti remiantis numatomais produkto gyvavimo ciklais. Tačiau ekonominiai naudingo tarnavimo laikotarpiai gali skirtis nuo dabartinių vertinimų dėl techninių naujovių ar konkurentų veiksmų.

Pastarojo metų pasaulio ir Lietuvos finansų rinkų svyravimai

Besitęsianti pasaulinė likvidumo krizė, kuri prasidėjo 2008 m. viduryje, sąlygojo daugelio problemų atsiradimą, įskaitant mažesnį kapitalo rinkos finansavimą, žemesnį likvidumo lygį bankininkystės sektoriuje ir kartais aukštesnes tarpbankinio skolinimosi normas ir ypač didelius svyravimus vertybinių popierių rinkose. Nestabili padėtis pasaulinėse finansų rinkose lėmė bankų bankrotus ir priverė imtis priemonių gelbėti bankams, veikiantiems Jungtinėse Valstijose, Vakarų Europos šalyse, Rusijoje ir kitose valstybėse. Vargu, ar įmanoma numatyti besitęsiančios finansinės krizės poveikio mastą, ar visiškai nuo jos apsisaugoti.

Vadovybė negali patikimai nustatyti, kokį poveikį Bendrovės finansinei būklei turės tolesnis finansų rinkų likvidumo mažėjimas ir svyravimų didėjimas valiutos ir nuosavybės vertybinių popierių rinkose. Vadovybė mano, kad dabartinėmis sąlygomis taikomos visos būtinos priemonės Bendrovės veiklos stabilumui ir plėtrai užtikrinti.

Sumažėjęs likvidumas gali paveikti Bendrovės skolininkų padėtį, o tai atitinkamai paveiktų jų galimybes padengti įsiskolinimus. Blogėjančios klientų veiklos sąlygos taip pat gali paveikti Bendrovės pinigų srautų prognozes ir finansinio bei nefinansinio turto vertės sumažėjimo įvertinimą. Remdamasi turima informacija, Bendrovės vadovybė įvertino ir tinkamai apskaitė potencialią šių veiksmų įtaką finansinėse ataskaitose.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

FINANSINIŲ ATASKAITŲ PASTABOS

1. INFORMACIJA APIE SEGMENTUS

Pirminiai segmentai – verslo segmentai

Vienintelis Bendrovės verslo segmentas – mineralinių trąšų gamyba.

Antriniai segmentai – geografiniai segmentai

Visas Bendrovės turtas yra Lietuvoje. Bendrovės pardavimo pajamų pagal rinkas analizė pateikta žemiau:

	Pardavimo pajamos		Turto iš viso		Kapitalinės investicijos	
	2008	2007	2008	2007	2008	2007
Indija	948 202	-	-	-	-	-
Lietuva	124 569	88 829	1 052 619	717 009	42 027	46 658
Prancūzija	109 021	64 748	-	-	-	-
Vokietija	88 969	87 141	-	-	-	-
Lenkija	84 957	45 116	-	-	-	-
Brazilija	84 897	-	-	-	-	-
Nyderlandai	50 522	127 754	-	-	-	-
Etiopija	37 697	72 545	-	-	-	-
Argentina	30 554	30 098	-	-	-	-
Vengrija	27 360	20 345	-	-	-	-
Danija	26 536	9 958	-	-	-	-
Čekijos Respublika	18 607	13 622	-	-	-	-
Ispanija	17 263	34 221	-	-	-	-
Portugalija	16 493	-	-	-	-	-
Airija	14 881	22 069	-	-	-	-
Kitos šalys	14 073	15 842	-	-	-	-
Rumunija	13 858	10 677	-	-	-	-
Ukraina	12 690	10 135	-	-	-	-
Didžioji Britanija	10 500	50 861	-	-	-	-
Tadžikija	9 429	11 613	-	-	-	-
Belgija	7 700	23 523	-	-	-	-
Turkija	-	66 158	-	-	-	-
Pakistanas	-	65 578	-	-	-	-
Kenija	-	24 233	-	-	-	-
Dramblio Kaulo Krantas	-	13 428	-	-	-	-
Kamerūnas	-	13 154	-	-	-	-
	1 748 778	921 648	1 052 619	717 009	42 027	46 658

Pardavimo pajamos priskirtos geografiniams segmentams pagal tai, kurioje šalyje yra parduodami Bendrovės produktai pagal išsiuntimo dokumentus. Dažniausiai produktų pardavimo šalis sutampa su pirkėjo buvimo šalimi, išskyrus pardavimus tam tikriems didmenininkams, visų pirma susijusiai įmonei „Eurochem Trading GmbH”. Pavyzdžiui, „Eurochem Trading GmbH “ yra įsikūrusi Šveicarijoje, tačiau vykdo didmeninę prekybą Bendrovės produktais ne Europos Sąjungos šalyse (išsamesnė informacija apie sandorius su susijusia šalimi „Eurochem Trading GmbH “ pateikiama 20 pastaboje).

Pardavimo pajamų analizė pagal jų grupes:

	2008	2007
Prekių pardavimai	1 712 305	902 342
Žaliavų pardavimai	15 570	5 048
Elektros ir šiluminės energijos, dujų, CO ₂ emisijos teisių pardavimo, paslaugų pardavimo, kitos pajamos	20 903	14 258
	1 748 778	921 648

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

2. PARDAVIMO IR PASKIRSTYMO SĄNAUDOS

	2008	2007
Gabenimo laivais sąnaudos	3 466	9 108
Transportavimo sąnaudos	12 924	13 173
Krovos ir ekspedicijos sąnaudos	10 194	8 213
Kitos pardavimo ir paskirstymo sąnaudos	199	822
	26 783	31 316

3. ADMINISTRACINĖS SĄNAUDOS

	2008	2007
Išmokos darbuotojams	12 777	9 360
Socialinis draudimas	4 099	2 959
Mokesčiai (išskyrus pelno mokestį)	1 631	1 960
Nusidėvėjimas ir amortizacija	862	1 062
Draudimas	577	552
Apsaugos paslaugos	816	766
Telekomunikacijų sąnaudos	531	499
Suteikta parama	2 565	1 248
Kitos administracinės sąnaudos	4 908	4 852
	28 766	23 258

4. SĄNAUDOS PAGAL JŲ POBŪDĮ

	2008	2007
Sunaudotos žaliavos ir medžiagos	1 215 255	484 166
Atsargų vertės sumažėjimo nuostolis	191 199	-
Išmokos darbuotojams ir socialinis draudimas	70 745	56 392
Transportavimo paslaugos	26 783	31 316
Nusidėvėjimas ir amortizacija	30 358	28 358
Pagamintos produkcijos, pusgaminių ir nebaigtos gamybos pasikeitimas	(59 674)	(14 791)
Remontas ir eksploatacija	15 479	15 633
Energija ir kuras	13 202	10 263
Mokesčiai (išskyrus pelno mokestį)	1 631	1 960
Konsultacinės paslaugos	952	785
Apsaugos paslaugos	816	766
Telekomunikacijos ir IT priežiūros sąnaudos	531	499
Rinkodara ir reprezentacija	809	240
Kita	33 671	17 009
	1 541 757	632 596

Išmokų darbuotojams ir socialinio draudimo sąnaudas sudaro: 49 730 tūkst. Lt atlyginimai (2007 m. – 38 842 tūkst. Lt), 16 610 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokos (2007 m. – 13 257 tūkst. Lt) ir 4 405 tūkst. Lt premijos bei kitos išmokos (2007 – 4 293 tūkst. Lt).

5. GRYNASIS OPERACIJŲ UŽSIENIO VALIUTA PELNAS (NUOSTOLIAI)

Grynasis operacijų užsienio valiuta pelnas ir nuostoliai atsirado dėl reikšmingų Bendrovės funkcinės valiutos (Lietuvos lito) ir pagrindinės prekybos valiutos (JAV dolerio) keitimo kurso svyravimų.

6. KITOS PAJAMOS

	2008	2007
Palūkanų pajamos už trumpalaikes paskolas	8 491	915
Pelnas iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo	26	155
	8 517	1 070

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

7. PELNO MOKESTIS

	2008	2007
Ataskaitinio laikotarpio pelno mokestis	68 808	49 148
Atidėtasis pelno mokestis	(39 272)	(185)
	29 536	48 963
Pelno mokestis, taikomas Bendrovės pelnui prieš apmokestinimą, skiriasi nuo teorinės sumos, kuri susidarytų taikant bazinį pelno mokesčio tarifą:		
	2008	2007
Pelnas prieš apmokestinimą	266 766	270 065
Mokestis taikant 15 proc. tarifą (2007 m. – 18 proc.)	40 015	48 612
Neapmokestinamųjų pajamų ir suteiktos paramos įtaka	(385)	(414)
Apmokestinamojo pelno nemažinančių sąnaudų įtaka	219	765
Pasikeitusio pelno mokesčio tarifo įtaka	(10 313)	-
Pelno mokestis	29 536	48 963

Pasikeitusio pelno mokesčio tarifo įtaka kyla dėl to, kad nuo 2009 m. pelno mokesčio tarifas bus padidintas nuo 15 proc. iki 20 proc. (žr. B.12 pastaba).

Atidėtojo pelno mokesčio turto pasikeitimas per laikotarpį:

Atidėtojo pelno mokesčio turtas

	Atsargų vertės sumažėjimas	Pardavimo pelnas	Sukauptos sąnaudos	Iš viso
2007 m. sausio 1 d.	-	-	1 804	1 804
Pripažinta pelno (nuostolių) ataskaitoje	-	408	(223)	185
2007 m. gruodžio 31 d.	-	408	1 581	1 989
Pripažinta pelno (nuostolių) ataskaitoje	38 240	(408)	1 440	39 272
2008 m. gruodžio 31 d.	38 240	-	3 021	41 261

Atidėtasis pelno mokesčio turtas yra pripažįstamas tokia apimtimi, kokia yra tikėtina, kad ateityje bus gautas apmokestinamasis pelnas, kurio pakaks laikiniesiems skirtumams panaudoti. Tikimasi, kad Bendrovės pripažintas atidėtojo pelno mokesčio turtas bus realizuotas per kelerius artimiausius metus.

8. VIENAI AKCIJAI TENKANTIS PELNAS

	2008	2007
Akcininkams tenkantis grynas pelnas	237 231	221 102
Išleistų paprastųjų vardinių akcijų skaičiaus svartinis vidurkis (tūkst.)	21 021	21 021
Vienai akcijai tenkantis pelnas (Lt už vieną akciją)	11,29	10,52

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

9. ILGALAIKIS MATERIALUSIS TURTAS

	Pastatai	Mašinos ir įrengimai	Transporto priemonės ir įranga	Kitas ilgalaikis materialusis turtas	Nebaigta statyba	Iš viso
2006 m. gruodžio 31 d.						
Įsigijimo savikaina arba indeksuota savikaina	174 059	342 163	16 549	12 065	20 948	565 784
Sukauptas nusidėvėjimas	(82 937)	(228 296)	(10 556)	(9 076)	-	(330 865)
Likutinė vertė	91 122	113 867	5 993	2 989	20 948	234 919
2007 m. gruodžio 31 d. pasibaigę metai						
Likutinė vertė laikotarpio pradžioje	91 122	113 867	5 993	2 989	20 948	234 919
Įsigijimai	6 896	10 105	2 515	479	26 139	46 134
Perleidimai ir nurašymai	-	(45)	-	(18)	-	(63)
Perklasifikavimai	7 172	29 547	-	81	(36 800)	-
Nusidėvėjimas	(4 672)	(21 338)	(968)	(1 214)	-	(28 192)
Likutinė vertė laikotarpio pabaigoje	100 518	132 136	7 540	2 317	10 287	252 798
2007 m. gruodžio 31 d.						
Įsigijimo savikaina arba indeksuota savikaina	188 128	375 026	16 748	11 660	10 287	601 849
Sukauptas nusidėvėjimas	(87 610)	(242 890)	(9 208)	(9 343)	-	(349 051)
Likutinė vertė	100 518	132 136	7 540	2 317	10 287	252 798
2008 m. gruodžio 31 d. pasibaigę metai						
Likutinė vertė laikotarpio pradžioje	100 518	132 136	7 540	2 317	10 287	252 798
Įsigijimai	-	6 053	1 010	626	34 233	41 922
Perleidimai ir nurašymai	(23)	(1)	-	(5)	-	(29)
Perklasifikavimai	11 957	28 457	-	136	(40 550)	-
Nusidėvėjimas	(4 405)	(23 563)	(1 106)	(1 066)	-	(30 140)
Likutinė vertė laikotarpio pabaigoje	108 047	143 082	7 444	2 008	3 970	264 551
2008 m. gruodžio 31 d.						
Įsigijimo savikaina arba indeksuota savikaina	200 002	405 478	17 215	12 199	3 970	638 864
Sukauptas nusidėvėjimas	(91 955)	(262 396)	(9 771)	(10 191)	-	(374 313)
Likutinė vertė	108 047	143 082	7 444	2 008	3 970	264 551

Žemę Bendrovė nuomojasi 99 metų laikotarpiui iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės pagal nuomos sutartį, sudarytą 1997 metais. Nuomos mokėjimai už žemę 2008 metais sudarė 298 tūkst. Lt (2007 m. – 298 tūkst. Lt).

Be to, Bendrovė nuomojo tam tikrą savo ilgalaikį materialųjį turtą, kurio likutinė vertė sudarė 935 tūkst. Lt (2007 m. – 1 163 tūkst. Lt). Nuomojamų pastatų ir statinių atveju likutinė vertė išskirta pagal nuomojamo ploto santykį su visu plotu. Metinės pajamos, uždirbtos iš šio turto nuomos, sudarė 72 tūkst. Lt (2007 m. – 79 tūkst. Lt), o patirtos nusidėvėjimo sąnaudos buvo 77 tūkst. Lt (2007 m. 99 tūkst. Lt).

Bendrovės vadovybės 2008 m. gruodžio 31 d. atliktas vertės sumažėjimo testas nenustatė ilgalaikio materialaus turto vertės sumažėjimo.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

10. NEMATERIALUSIS TURTAS

	Programinė įranga
2006 m. gruodžio 31 d.	
Įsigijimo savikaina	600
Sukaupta amortizacija	(305)
Likutinė vertė	295
2007 m. gruodžio 31 d. pasibaigę metai	
Likutinė vertė laikotarpio pradžioje	295
Įsigijimai	524
Perleidimai ir nurašymai	(3)
Amortizacijos sąnaudos	(166)
Likutinė vertė laikotarpio pabaigoje	650
2007 m. gruodžio 31 d.	
Įsigijimo savikaina	1 121
Sukaupta amortizacija	(471)
Likutinė vertė	650
2008 m. gruodžio 31 d. pasibaigę metai	
Likutinė vertė laikotarpio pradžioje	650
Įsigijimai	105
Perleidimai ir nurašymai	(78)
Amortizacijos sąnaudos	(218)
Likutinė vertė laikotarpio pabaigoje	459
2008 m. gruodžio 31 d.	
Įsigijimo savikaina	1 049
Sukaupta amortizacija	(590)
Likutinė vertė	459

11. KITOS GAUTINOS SUMOS

Ilgalaikių gautinų sumų likutis apima 2 559 tūkst. Lt (2007 m. – 2 658 tūkst. Lt) ilgalaikį indėlį, skirtą užtikrinti neapibrėžtąjį įsipareigojimą sutvarkyti gamyklos aplinką, vadovaujantis LR aplinkos apsaugos ministerijos patvirtinta tvarka, tuo atveju, jeigu Bendrovė nutrauktų savo veiklą (21 pastaba) bei 150 tūkst. Lt (2007 m. – 629 tūkst. Lt) išankstinius apmokėjimus už ilgalaikį turtą bei nebaigtą statybą.

12. ATSARGOS

	Pagaminta produkcija	Žaliavos ir medžiagos	Nebaigta gamyba	Pusga- miniai	Iš viso
2007 m. gruodžio 31 d.					
Įsigijimo savikaina	27 688	31 419	1 803	2 747	63 657
Nukainojimas iki grynosios galimo realizavimo vertės (atstatymas)	-	-	-	-	-
Grynoji galimo realizavimo vertė	27 688	31 419	1 803	2 747	63 657
2008 m. gruodžio 31 d.					
Įsigijimo savikaina	173 449	151 790	7 594	12 914	345 747
Nukainojimas iki grynosios galimo realizavimo vertės (atstatymas)	97 697	81 530	4 433	7 539	191 199
Grynoji galimo realizavimo vertė	75 752	70 260	3 161	5 375	154 548

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

12. ATSARGOS (tęsinys)

Bendrovė 2008 m. gruodžio 31 d. pripažino atsargų vertės sumažėjimo nuostolį. Pagamintos produkcijos vertės buvo sumažinta iki grynosios jos galimo realizavimo vertės dėl to, kad 2008 m. pabaigoje krito pagamintos produkcijos pardavimo kainos pasaulinėse rinkose. Atitinkamai, vertės sumažėjimo nuostolis buvo suformuotas pusgaminiams ir nebaigta gamybai. Kadangi pagrindinių žaliavų kainos kitimas paprastai pasireiškia vėliau negu pagamintos produkcijos kainų kitimas ir vyksta ta pačia kryptimi, tikėtina, kad iš balanso dieną apskaitytų žaliavų pagamintos produkcijos savikaina viršys grynąją tos produkcijos galimo realizavimo vertę. Dėl to pagrindinės žaliavos buvo įvertintos verte, už kurią, vadovybės įvertinimu, būtų galima įsigyti tokias pačias žaliavas. Bendrovės vadovybės nuomone, toks žaliavų įvertinimas geriausiai atspindi jų grynąją galimo realizavimo vertę balanso dieną.

Atsargos, kurioms pripažintas vertės sumažėjimo nuostolis, nėra pasenusios ar kitaip sugedusios. Visas jas tikimasi parduoti arba sunaudoti gamyboje.

13. FINANSINĖS PRIEMONĖS

(a) *Finansinės priemonės pagal kategorijas*

Finansinių priemonių apskaitos principai buvo taikomi šiems straipsniams:

	Paskolos ir gautinos sumos	Iš viso
2008 m. gruodžio 31 d.		
Balanse nurodytas turtas		
Ilgalaikės gautinos sumos	2 559	2 559
Prekybos ir kitos gautinos sumos	122 938	122 938
Suteiktos trumpalaikės paskolos	359 764	359 764
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	63 469	63 469
	548 730	548 730
Balanse nurodyti įsipareigojimai		
Prekybos ir kitos mokėtinos sumos	123 426	123 426
	123 426	123 426
2007 m. gruodžio 31 d.		
Balanse nurodytas turtas		
Ilgalaikės gautinos sumos	2 658	2 658
Prekybos ir kitos gautinos sumos	183 138	183 138
Suteiktos trumpalaikės paskolos	12 865	12 865
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	173 272	173 272
	371 933	371 933
Balanse nurodyti įsipareigojimai		
Prekybos ir kitos mokėtinos sumos	37 869	37 869
	37 869	37 869

Į šiose lentelėse nurodytas gautinas sumas nėra įtraukti išankstiniai apmokėjimai, gautini mokesčiai bei jų permokos ir kitas nefinansinis turtas, o į mokėtinas sumas nėra įtraukti mokėtini mokesčiai ir kiti nefinansiniai įsipareigojimai.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

13. FINANSINĖS PRIEMONĖS (tęsinys)

(b) *Finansinio turto kredito kokybė*

2008 m. gruodžio 31 d. Bendrovės piniginių lėšų bankų sąskaitose, trumpalaikių banko indėlių ir atpirkimo sandorių vertė buvo 63 469 tūkst. Lt (2007 m. – 173 272 tūkst. Lt). 2008 m. gruodžio 31 d. likučiai buvo laikomi Lietuvos bankuose, kurių ilgalaikio skolinimosi reitingas, suteiktas tarptautinės reitingų agentūros „FitchRatings”, buvo ne mažesnis nei A arba Lietuvos bankuose, kurių nevertino tarptautinės reitingų agentūros, tačiau kurių patronuojančios bendrovės turi ne mažesnę nei A ilgalaikio skolinimosi reitingą.

2008 m. gruodžio 31 d. Bendrovės nepradelstos ir nenuvertėjusios prekybos gautinos sumos sudarė 113 780 tūkst. Lt (2007 m. – 180 893 tūkst. Lt). Jas galima išskirti į šias grupes:

	2008	2007
Nepradelstos ir nenuvertėjusios prekybos gautinos sumos		
Gautinos sumos iš susijusios šalies „Eurochem Trading GmbH“	107 119	170 258
Gautinos sumos iš nesusijusių pirkėjų	6 661	10 635
	113 780	180 893

Daugiau informacijos apie sandorius su susijusiomis šalimis yra pateikta 14 ir 20 pastabose. „Eurochem Trading GmbH” jau keletą metų yra Bendrovės klientas, kuris visada įvykdydavo savo įsipareigojimus.

Praėjusiais metais nebuvo persvarstyti grąžinimo terminai jokiame finansiniame turtui, kuris priešingu atveju taptų pradelstu arba nuvertėjusiu.

14. PREKYBOS IR KITOS GAUTINOS SUMOS BEI SUTEIKTOS PASKOLOS

	2008	2007
Prekybos gautinos sumos bendraja verte	122 938	183 138
Prekybos gautinų sumų vertės sumažėjimas	(305)	(294)
Gautinas PVM	40 437	12 268
Išankstiniai apmokėjimai tiekėjams	1 572	12 466
Kitos gautinos sumos	1 216	912
	165 858	208 490
Suteiktos trumpalaikės paskolos	359 764	12 865
	525 622	221 355

Lentelėje nurodytas suteiktas trumpalaikės paskolas sudaro 345 059 tūkst. Lt (140 800 tūkst. USD) paskola, suteikta susijusiai šaliai „Eurochem A.M. Limited“ pagal 2008 m. gruodžio 11 d. pasirašytą sutartį, ir 12 253 tūkst. Lt (5 000 tūkst. USD) paskola, suteikta pagal 2005 m. gruodžio 23 d. sutartį, kuri buvo tęsiama 2006, 2007 ir 2008 m. Sukauptos palūkanos sudaro atitinkamai 803 tūkst. Lt ir 1 649 tūkst. Lt. Paskolos suteiktos laikotarpiui iki 2009 m. gruodžio 11 d. ir 29 d. su 5,0 proc. palūkanų norma.

2008 m. liepos 17 d. buvo suteikta 140 000 tūkst. USD paskola su 5,0 proc. palūkanų norma patronuojančiai bendrovei JSC MCC EuroChem, kuri buvo grąžinta 2008 m. gruodžio 15 d. įskaitant sukauptas palūkanas.

Prekybos ir kitų gautinų sumų bei suteiktų paskolų tikrosios vertės iš esmės atitinka jų apskaitines vertes. Vadovybės nuomone, diskontavimo poveikis būtų nereikšmingas.

Prekybos gautinos sumos, pradelstos mažiau nei šešis mėnesius, nėra laikomos nuvertėjusiomis. Lentelėje pateikiama šių prekybos gautinų sumų senėjimo analizė.

	2008	2007
Pradelstos, bet nenuvertėjusios prekybos gautinos sumos		
Iki 3 mėnesių	4 497	1 918
Nuo 3 iki 6 mėnesių	4 356	33
	8 853	1 951

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

14. PREKYBOS IR KITOS GAUTINOS SUMOS (tęsinys)

Pradelstos, bet nenuvertėjusios prekybos gautinos sumos yra susijusios su atskirais klientais, kurie praeityje savo įsipareigojimus įvykdė. Remiantis vadovybės įvertinimu, 2009 metais visas pradelstas, bet nenuvertėjusias prekybos gautinas sumas numatoma atgauti, todėl joms nebuvo pripažintas joks vertės sumažėjimo nuostolis.

2008 m. gruodžio 31 d. 305 tūkst. Lt vertės prekybos gautinos sumos (2007 m. – 294 tūkst. Lt) buvo nuvertėjusios ir visai sumai buvo pripažintas vertės sumažėjimo nuostolis. Atskirai įvertintos pradelstos gautinos sumos yra susijusios su pirkėjais – didmenininkais, kurie netikėtai atsidūrė sunkioje ekonominėje situacijoje. Nesitikima, kad bus atgauta bent dalis šių sumų. Lentelėje žemiau pateikiama šių gautinų sumų senėjimo analizė.

	2008	2007
Nuvertėjusios prekybos gautinos sumos, kurioms pripažintas vertės sumažėjimo nuostolis		
Nuo 6 iki 12 mėnesių	-	-
Daugiau nei 12 mėnesių	305	294
	305	294

Lentelėje nurodyti prekybos gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolio pasikeitimai:

	2008	2007
Sausio 1 d.	294	601
Per metus nurašytos gautinos sumos kaip neatgautinos	-	(273)
Valiutų kursų pasikeitimo poveikis	11	(34)
Gruodžio 31 d.	305	294

Gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostolio sukūrimas ir atstatymas parodytas pelno (nuostolių) ataskaitos administracinių sąnaudų straipsnyje. Sumos, kurioms pripažintas vertės sumažėjimo nuostolis, paprastai yra nurašomos, jei nėra tikėtina atgauti nors dalį jų.

Kitose prekybos ir kitų gautinų sumų grupėse nėra nuvertėjusio turto.

Bendrovės prekybos ir kitos gautinos sumos yra išreikštos šiomis valiutomis:

	2008	2007
JAV doleriais	466 980	188 034
Litais ir eurais	58 642	33 321
	525 622	221 355

Didžiausia potenciali kredito rizika atskaitomybės parengimo dieną yra kiekvienos pirmiau nurodytos gautinų sumų grupės tikroji vertė. Bendrovė neturi užstato, laikomo kaip užtikrinimo priemonė.

15. PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI

	2008	2007
Pinigai banke iki pareikalavimo	1 937	4 499
Pinigai kasoje	9	9
Terminuoti indėliai ir atpirkimo sandoriai	61 523	168 612
Akredityvai ir garantijos	-	152
	63 469	173 272

Bendrovės pinigų ir pinigų ekvivalentų likutis, išreikštas JAV doleriais, 2008 m. gruodžio 31 d. buvo 39 897 tūkst. Lt (2007 m. – 160 806 tūkst. Lt).

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

16. AKCINIS KAPITALAS

2008 m. gruodžio 31 d. įstatinį akcinį kapitalą sudarė 21 020 564 paprastosios vardinės akcijos, kurių kiekvienos nominali vertė lygi 10 Lt. Per 2008 m. nebuvo jokių įstatinio akcinio kapitalo pasikeitimų.

Tvirtinant Bendrovės 2007 m. gruodžio 31 d. pasibaigusį metų finansines ataskaitas, visuotinio akcininkų susirinkimo metu buvo nuspręsta pervesti 8 287 tūkst. Lt į privalomąjį rezervą (tvirtinant 2006 m. gruodžio 31 d. finansines ataskaitas – 1 861 tūkst. Lt).

17. SUBSIDIJOS

Bendrovė yra gavusi 5 976 tūkst. Lt subsidiją iš ES struktūrinių fondų, skirtą projekto „Vietinių ir atsinaujinančių sieros rūgšties cecho energijos šaltinių naudojimas energijos gamybai“ finansavimui (gauta 2007 m.), bei 238 tūkst. Lt subsidiją iš Aplinkos apsaugos investicijų fondo, skirtą iš dalies finansuoti nuotekų valymo įrenginio įsigijimą (gauta 2008 m.). Subsidijos yra amortizuojamos per susijusio ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikotarpį ir per 2008 m. pajamomis buvo pripažinta 712 tūkst. Lt nuo visos gautos subsidijų sumos (2007: 289 tūkst. Lt) susijusio ilgalaikio materialaus turto nusidėvėjimo sąnaudoms padengti.

18. PREKYBOS IR KITOS MOKĖTINOS SUMOS

	2008	2007
Prekybos mokėtinios sumos	106 210	24 895
Mokėtinas importo PVM	17 552	6 782
Kitos mokėtinios sumos ir sukauptos sąnaudos	17 216	12 974
Avansu gautos sumos	1 009	13 921
Kiti mokėtini mokesčiai	311	452
Socialinio draudimo įmokos	1 811	1 277
	144 109	60 301

Bendrovės prekybos ir kitų mokėtinų sumų likutis, išreikštas JAV doleriais, 2008 m. gruodžio 31 d. buvo 94 863 tūkst. Lt (2007 m. – 16 648 tūkst. Lt).

19. PINIGŲ SRAUTAI IŠ ĮPRASTINĖS VEIKLOS

	2008	2007
Pelnas prieš apmokestinimą	266 767	270 065
Koregavimai:		
Nusidėvėjimas ir amortizacija (9, 10 pastabos)	30 358	28 358
Atsargų nurašymas	52	55
Atsargų vertės sumažėjimo nuostolio pokytis (12 pastaba)	191 199	-
Finansinės palūkanos	(2 320)	(2 317)
Gautos palūkanos už suteiktas paskolas	(7 500)	-
Grynasis nuostolis (pelnas) iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo	(26)	(155)
Nerealizuotas valiutų kursų pasikeitimo nuostolis (pelnas)	(48 909)	22 829
Apyvartinio kapitalo pasikeitimai:		
– prekybos ir kitos gautinos sumos	55 169	(130 835)
– mokėtinios sumos	83 094	17 654
– atsargos	(282 142)	(14 955)
Pinigų srautai iš įprastinės veiklos	285 742	190 699

Per 2007 ir 2008 metus neįvyko jokių reikšmingų nepiniginių sandorių.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

19. PINIGŲ SRAUTAI IŠ ĮPRASTINĖS VEIKLOS (tęsinys)

Pinigų srautų ataskaitoje pajamas iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo sudaro:

	2008	2007
Likutinė vertė (9, 10 pastabos)	107	66
Pelnas iš ilgalaikio materialiojo turto pardavimo (6 pastaba)	26	155
	133	221

20. SANDORIAI SU SUSIJUSIOMIS ŠALIMIS

Bendrovę kontroliuoja „Mineral and Chemical Company Eurochem“ (Rusija), kuriai priklauso 91,15 proc. Bendrovės akcijų. 2008 m. gruodžio 31 d. pagrindinis „Mineral and Chemical Company Eurochem“ akcininkas ir galutinis naudos gavėjas, valdęs 95 proc. šios įmonės akcijų, buvo ponas Andrej Melničenko.

Kitos susijusios šalys yra „Eurochem“ grupės įmonės ir Bendrovės vadovybė.

Su susijusiomis šalimis įvyko šie sandoriai:

	2008		2007	
	Pardavimai	Pirkimai	Pardavimai	Pirkimai
OA0 MXK „EuroChem“	-	35 235	-	-
„Eurochem Trading GmbH“	1 110 581	-	297 366	27 440
„Harvester Shipmanagement Ltd“	-	47 057	-	75 347
OA0 „Kavdorskiy GOK“	8	709 739	-	132 286
OA0 „NAK Azot“	-	90 228	-	46 642
	1 110 589	882 259	297 366	281 715

Lentelėje nurodytos susijusios šalys priklauso „Eurochem“ grupei. Sandorius tarp susijusių šalių sudaro žaliavų pirkimai („Eurochem Trading GmbH“, „Kavdorskiy GOK“, „NAK Azot“ ir OA0 MXK „EuroChem“), transportavimo paslaugų pirkimas („Harvester Shipmanagement Ltd“) bei produkcijos pardavimas („Eurochem Trading GmbH“).

Taip pat 2008 m. buvo suteikta paskola susijusiai šaliai „Eurochem A.M. Limited“ (žr. 14 pastaba).

Sandorių su susijusiomis šalimis likučiai metų pabaigoje:

	2008		2007	
	Gautinos sumos	Mokėtinos sumos	Gautinos sumos	Mokėtinos sumos
„Eurochem Trading GmbH“	107 119	-	170 258	-
„Harvester Shipmanagement Ltd“	-	219	-	4 552
OA0 „Kavdorskiy GOK“	-	90 512	-	6 807
OA0 „NAK Azot“	-	2 877	-	4 253
„Eurochem A.M. Limited“	359 764	-	12 865	-
	466 883	93 608	183 123	15 612

Gautinų sumų likučiai apima gautinas sumas už parduotą produkciją („Eurochem Trading GmbH“) ir suteiktas trumpalaikes paskolas („Eurochem A.M. Limited“). Mokėtinų sumų likučiai apima mokėtinas sumas už nupirtas žaliavas (OA0 „Kavdorskiy GOK“, OA0 „NAK Azot“) bei pirtas pervežimų paslaugas („Harvester Shipmanagement Ltd“).

Pagrindinių vadovų darbo užmokestis

Vadovaujantis Bendrovės vadovybės darbo reglamentu, pagrindiniais vadovais laikomi aukščiausio ir aukštesniojo lygio vadovai. 2008 m. Bendrovė apskaitė 6 117 tūkst. Lt išmokų pagrindiniams vadovams (2007 m. – 5 324 tūkst. Lt), kurias sudarė 2 691 tūkst. Lt atlyginimas (2007 m. – 2 259 tūkst. Lt), 1 975 tūkst. Lt premijos (2007 m. – 1 801 tūkst. Lt) ir 1 451 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokos (2007 m. – 1 264 tūkst. Lt). Vidutinis aukščiausio ir aukštesniojo lygio vadovų skaičius 2007 ir 2008 metais buvo 10.

**AB „LIFOSA”
AIŠKINAMASIS RAŠTAS
2008 M. GRUODŽIO 31 D.**

(Visos sumos lentelėse yra tūkst. Lt, jeigu nenurodyta kitaip)

21. NEAPIBRĖŽTIEJI IR NEBALANSINIAI ĮSIPAREIGIJIMAI

Neapibrėžtieji įsipareigojimai

Bendrovės gamybos proceso metu susidaro gipso atliekos. Pagal Aplinkos ministro įsakymą, Bendrovė parengė Atliekų tvarkymo veiklos nutraukimo atveju planą, tuo atveju, jeigu Bendrovė nutrauktų savo veiklą, bei įvertino tokiu atveju planuojamas atliekų sutvarkymo išlaidas, 2008 m. gruodžio 31 d. sudarančias 2 559 tūkst. Lt (2007 m. – 2 658 tūkst. Lt). Remiantis šiuo įvertinimu visai planuojamai sumai buvo gauta banko garantija iš SEB banko apribojant Bendrovės naudojimąsi 2 559 tūkst. Lt suma (11 pastaba).

Gipso atliekos laikomos specialioje tam skirtoje vietoje. Šiuo metu turimo ploto turėtų pakakti 3 – 5 metams laikyti naujai susidarantiems perteklinėms gipso atliekoms. Bendrovės vadovybė tikisi, kad iki to laiko Bendrovė suras tinkamą naują vietą ir užtikrins gamybos proceso tęstinumą.

Bendrovės ekonominių išteklių panaudojimas atliekų tvarkymui pagal aukščiau aprašytą planą yra Bendrovės visiškai kontroliuojamas ir nėra tikėtinas todėl, kad jis įvyktų tiksliai Bendrovei nutraukus savo veiklą. Bendrovės vadovybė bei akcininkai neplanuoja likviduoti Bendrovės arba nutraukti prekybos numatomoje ateityje bei nenumato tokios situacijos, kad tai padaryti būtų neišvengiama. Remiantis tuo, finansinėse ataskaitose nėra suformuotas atidėjiny planuojamoms atliekų tvarkymo išlaidoms padengti.

Kapitalinių investicijų įsipareigojimai

Kapitalinių investicijų įsipareigojimai, susiję su ilgalaikiu materialiuoju turtu, dėl kurių balanso parengimo dienai buvo pasirašyta sutartis, tačiau kurie nebuvo pripažinti finansinėse ataskaitose, sudarė 1 170 tūkst. Lt (2007 m. gruodžio 31 d. – 3 807 tūkst. Lt)

Neapibrėžtieji mokesčiai įsipareigojimai

Mokesčių inspekcija nėra atlikusi pilnos apimties mokesčių patikrinimo Bendrovėje nuo 2003 metų. Mokesčių inspekcija gali bet kuriuo metu, per 5 iš eilės einančius metus po ataskaitinių mokesčių metų, patikrinti buhalterijos knygas ir apskaitos įrašus bei apskaičiuoti papildomus mokesčius ir baudas. Bendrovės vadovybei nežinomos jokios aplinkybės, dėl kurių galėtų iškilti potencialus reikšmingas įsipareigojimas šiuo atžvilgiu.

Emisijos teisės

Bendrovė dalyvauja anglies dioksido viršutinės ribos ir prekybos schemoje (angl. *cap and trade scheme*). Vyriausybė Bendrovei suteikia emisijos teises, kurių skaičius lygus viršutinei ribai. Emisijos teisės suteikiamos nemokamai.

	2008	2007
Sukauptos emisijos teisės, perkeliama iš praėjusių laikotarpių (tonomis)	-	11,564
Ataskaitiniams metams suteiktos emisijos teisės (tonomis)	99,939	17,337
Faktinės emisijos per metus (tonomis)	(838)	(612)
Emisijos teisės, parduotos ar perduotos trečiosioms šalims per metus (tonomis)	(42,859)	(25,000)
Suteiktos emisijos teisės, kurių galiojimo laikas pasibaigė (tonomis)	-	(3,289)
Likusios nepanaudotos ir neparduotos emisijos teisės už praėjusius metus, kurios gali būti perkeliama į kitus metus (tonomis)	56,242	-
Nepanaudotų ir neparduotų emisijos teisių rinkos vertė balanso parengimo dieną (tūkst. Lt)	3,000	-
Pajamos, gautos per metus už parduotas emisijos teises (tūkst. Lt)	2,473	60

Emisijos teisių, kurios liko neparduotos ir nepanaudotos 2007 m. gruodžio 31 d., galiojimo laikas pasibaigė, kadangi jos buvo suteiktos Bendrovei 2004 – 2007 m. periodui ir negali būti perkeliama į 2008 m.

2008 – 2012 m. periodui Bendrovei suteiktas anglies dioksido emisijos į atmosferą kiekis sudaro 499 696 tonas (99 939 tonas kasmet). Nepanaudotos ir neparduotos emisijos teisės metų pabaigoje gali būti perkeliama į kitus metus iki 2012 m. pabaigos, kada jų galiojimo laikas pasibaigs.

1. Metinis pranešimas

1. Ataskaitinis laikotarpis, už kurį parengtas pranešimas

Metinis pranešimas parengtas už laikotarpį nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2008 m. gruodžio 31 d. Metiniame pranešime visi skaičiai nurodyti 2008 m. gruodžio 31 d., jeigu neaptarta kitaip. Šiame pranešime AB „Lifosa“ toliau gali būti vadinama Įmone, Bendrove ar Emitentu.

2. Emitentas ir jo kontaktiniai duomenys

Pavadinimas	Akcinė bendrovė „Lifosa“
Teisinė forma	Juridinis asmuo, akcinė bendrovė
Įstatinis kapitalas	210 205 640 Lt.
Įregistravimo data ir vieta	1996 m. spalio 30 d. Juridinių asmenų registre
Įregistravimo pažymėjimo Nr.	025806
Įmonės kodas	161110455
Įmonės PVM kodas	611104515
Buveinės adresas	Juodkiškio g. 50, LT-57502 Kėdainiai
Telefonas	(8~347) 66 483
Faksas	(8~347) 66 166
Elektroninis paštas	info@lifosa.com
Interneto svetainės adresas	www.lifosa.com

Bendrovė neturi filialų ir atstovybių.

3. Emitento pagrindinės veiklos pobūdis

Bendrovės pagrindinė veikla – azoto-fosforo trąšų (diamonio fosfato), pašarinių fosfatų, o taip pat aliuminio fluorido gamyba bei didmeninė prekyba. Tarpiniai produktai – sieros rūgštis ir ekstrakcinė fosforo rūgštis, skirti pagrindinei produkcijai gaminti. Bendrovės netipinė veikla yra elektros ir šilumos energijos gamyba ir prekyba.

4. Sutartys su vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkais

AB „Lifosa“ yra pasirašiusi sutartį su AB FMĮ „Finasta“ (Maironio 11, Vilnius) dėl bendrovės išleistų vertybinių popierių apskaitos tvarkymo.

5. Duomenys apie prekybą emitento vertybiniais popieriais reguliuojamose rinkose

AB „Lifosa“ paprastosios vardinės akcijos yra AB „Vilniaus vertybinių popierių birža“ Papildomajame prekybos sąrašė. Kitose biržose Bendrovės akcijomis neprekiuojama.

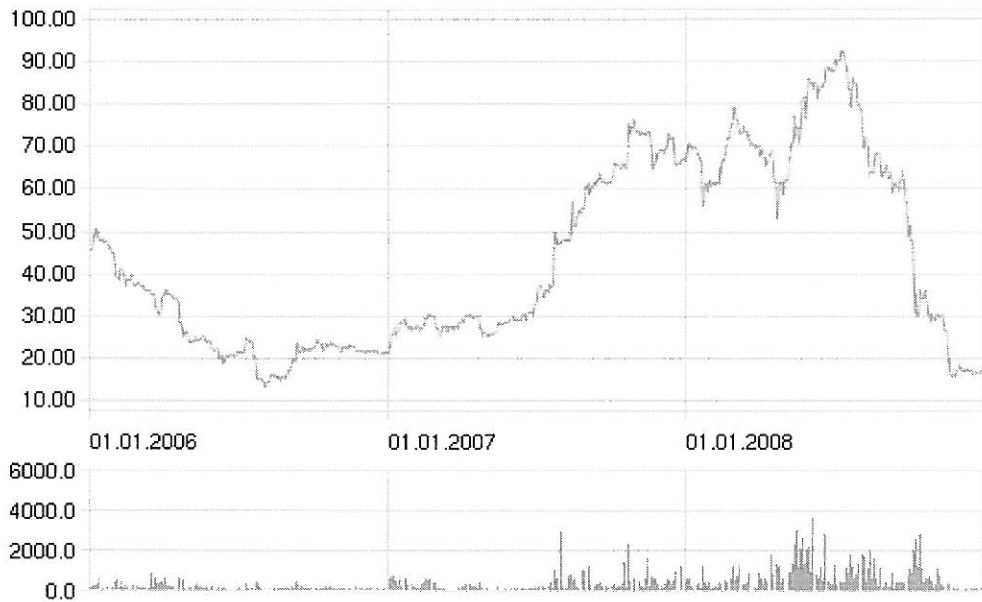
Pagrindinės akcijų charakteristikos:

Akcijų rūšis	Paprastosios vardinės akcijos
ISIN kodas	LT0000116691
Trumpinys	LFO1L
Akcijų kiekis, vnt.	21 020 564
Nominali vertė, Lt	10
Bendra nominali vertė, Lt	210 205 640
Listingavimo pradžios data	1997 m. gegužės 12 d.

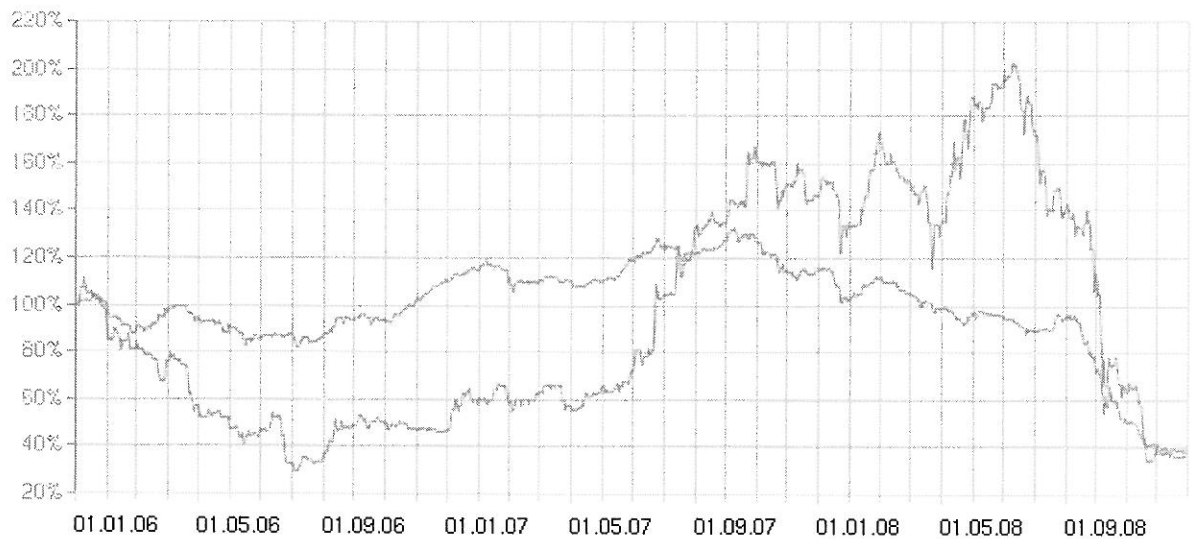
Klasifikavimas pagal GICS:

Sektorius	Medžiagos
Ekonominės veiklos grupė	Medžiagos
Ekonominės veiklos rūšis	Cheminiai preparatai
Ekonominės veiklos porūšis	Trąšos ir žemės ūkio cheminiai preparatai

AB „Lifosa“ akcijų prekyba

AB „Lifosa“ akcijų kainos palyginimas su OMX Vilnius indeksu

Indeksas/Akcijos	01.01.2006	31.12.2008	+/-%
— OMX Vilnius	448,76	179,25	-60,06 ↓
— LFO1L	45,71 LTL	17,44 LTL	-61,85 ↓

6. Objektivi įmonės būklės, veiklos vykdymo ir plėtros apžvalga, pagrindinių rizikos rūšių ir neapibrėžtumų, su kuriais susiduria įmonė, apibūdinimas

Bendrovės verslo ir būklės apžvalga

Diamonio fosfatą ir pašarinius fosfatus vartotojai naudoja visame pasaulyje. Šiuos produktus gamina daug kompanijų, galinčių pasiūlyti tokios pat kokybės ir cheminės sudėties gaminių. Pardavimo rezultatyvumą labiausiai lemia pirkėjų rinkai pasiūlyta palankiausia kaina, kuriai didžiausią įtaką daro žemės ūkio padėtis, subsidijų politika, t.y. faktoriai, kuriems gamintojai įtakos neturi.

2008 metais situacija fosfatinių trąšų rinkoje buvo kaip niekad permaininga. 2008 metų I pusem. tęsėsi 2007 m.

prasidėjusios tendencijos. Augo pagrindinių augalininkystės produktų, skirtų maistui, pašarams ir biokuro gamybai (kviečių, kukurūzų, sojos, ir kt.) kainos. Didėjanti naftos kaina ir energetinės nepriklausomybės poreikis skatino daugelį šalių ieškoti alternatyvių kuro, reikalingo transporto priemonėms, šaltinių. Ryškus žemės ūkio sektoriaus Brazilijoje ir Indijoje vystymasis taip pat didino trąšų šiose žemės ūkio šalyse paklausą ir importą. Didėjant ūkininkų pajamoms, augo trąšų paklausa. Bendrovės gaminamo diamonio fosfato kaina pakilo iki niekad anksčiau nebuvousių aukštumų. Bendrovė sėkmingai išnaudojo trąšų gamintojams palankią situaciją rinkoje uždirbdama rekordinius per visą įmonės istoriją pelnus.

2008 metų II pusem. situacija kardinaliai pasikeitė. Labai palankios gamtinės sąlygos (optimalus kritulių kiekis) leido pasiekti aukštą grūdų derlingumą visuose pagrindiniuose grūdų auginimo regionuose. Dėl krentančių naftos kainų biodegalų gamyba tapo nuostolinga. Didelė grūdų pasiūla gerokai sumažino kviečių, kukurūzų, ryžių kainas. 2008 metų II pusem. įsibėgėjanti finansų krizė sumažino galimybes ūkininkams gauti kreditus trąšų pirkimui. Tikėdamiesi trąšų kainų kritimo ūkininkai atidėjo trąšų pirkimą paskutiniam momentui, nusprendė sumažinti fosfatinių ir kalio trąšų pirkimus. Visa tai sudarė itin nepalankias aplinkybes trąšų gamintojams. Net ir 3 kartus sumažėjusios diamonio fosfato kainos nuo metų viduryje buvusių aukštumų labai menkai pagyvino trąšų paklausą. Didžioji dalis fosfatinių trąšų gamintojų sumažino produkcijos gamybą, kai kurios gamyklos buvo laikinai uždarytos. Bendrovė 2008 metų IV ketvirtį išnaudojo apie 70 proc. gamybinių pajėgumų.

Pagrindinių rizikos rūšių ir neapibrėžtumų, su kuriais susiduria įmonė, įvertinimas

Fosforo trąšų verslas yra cikliškas. Dėl ekonominių ir gamtinių veiksnių, galutinio vartotojo verslo cikliškumo, perkamosios galios sumažėjimo, fosforo trąšų kaina svyruoja, todėl galimas bendrovės pajamų ir pelno sumažėjimas, nepalankiu fosfatinių trąšų gamintojams periodu veikla gali tapti nuostolinga.

Dėl Šiaurės Afrikoje ir Vidurio Rytuose statomų naujų DAP gamybos linijų, nuo 2012 m. gali stipriai padidėti fosfatinės produkcijos pasiūla. Perprodukcija gali sumažinti trąšų pardavimo kainas, Bendrovės produkcija gali tapti nekonkurencinga dėl didesnių nei konkurentų gamybos kaštų. Didžiąją dalį pagamintos produkcijos savikainos sudaro žaliavų įsigijimo savikaina. Fosfatinė žaliava (apatito koncentratas arba fosforitas) yra pagrindinė fosfatinių trąšų gamyboje, todėl mažiausi kaštai yra gamintojų, kurie fosfatinę žaliavą pasigamina patys.

Prastos gamtinės sąlygos (pvz. audros jūroje apribojančios laivų judėjimą), neramumai regionuose gali sutrikdyti žaliavų tiekimą, todėl sumažėtų produkcijos gamyba.

Verslo rizikos valdomos nuolat investuojant ne tik į susidėvėjusių įrengimų pakeitimą naujais, bet ir įdiegiant naujausias technologijas, tobulinant gamybos procesus, kas leidžia mažinti kaštus, taupiau naudoti žaliavas ir energetinius išteklius. Didžioji dalis žaliavų įsigijama iš pagrindinio akcininko MCC Eurochem kontroliuojamų įmonių. Perkant žaliavas iš trečiosios šalies, pasirenkami keli nesusiję tiekėjai, sudaromi ilgesnio laikotarpio kontraktai. Žaliavų tiekimo procesas pastoviai planuojamas.

Bendrovės gaminamos trąšos yra aukštos kokybės ir vertinamos pirkėjų ir vartotojų. Prekės operatyviai pristatomos į įvairius regionus sutartomis transportavimo sąlygomis.

Finansinės rizikos, su kuriomis susiduria Bendrovė, ir jų valdymas aprašytos audituotos finansinės atskaitomybės aiškinamajame rašte.

Bendrovės veiklos priežiūra ir vadovo atskaitomybė bei kontrolė yra užtikrinama valdybai analizuojant ir vertinant vadovo pateiktą bei valdybos reikalaujamą medžiagą kiekvieną mėnesį vykstančiuose valdybos posėdžiuose, visais svarbiausiais Bendrovės veiklos klausimais. Tokiu būdu Bendrovės valdyba nuolat užtikrina strateginį vadovavimą Bendrovei bei kontroliuoja, kaip generalinis direktorius ir Vadovybės nariai įgyvendina Bendrovės kasmetinius verslo, investicijų, gamybos ir kt. planus. Bendrovėje dirba generalinio direktoriaus patarėjas – vidaus auditorius, kuris iš dalies vykdo vidaus kontrolės funkcijas.

7. Finansinių ir nefinansinių veiklos rezultatų analizė

Pagrindiniai veiklos rodikliai:

	2006	2007	2008
Pardavimų pajamos, tūkst. Lt	682 466	921 648	1 748 778
Pardavimų savikaina, tūkst. Lt	574 753	578 022	1 486 208
Bendrasis pelnas, tūkst. Lt	107 713	343 626	262 570
<i>bendrojo pelno marža, %</i>	16	37	15
Veiklos pelnas, tūkst. Lt	44 262	267 748	264 447
<i>veiklos pelno marža, %</i>	6	29	15
Pelnas prieš pelno mokesťį, tūkst. Lt	45 529	270 065	266 767
<i>pelno prieš pelno mokesťį marža, %</i>	7	29	15
Grynasis pelnas, tūkst. Lt	37 220	221 102	237 231
<i>grynojo pelno marža, %</i>	5	24	14
EBITDA, tūkst. Lt	71 589	298 423	297 125
<i>EBITDA marža, %</i>	10	32	17
Nuosavybės grąža (ROE), %	10	36	28

Turto graža (ROA), %	9	31	23
Skolos-nuosavybės koeficientas	0,11	0,17	0,24
Bendras likvidumo koeficientas	4,65	4,66	3,77
			2,99
Skubaus padengimo koeficientas	3,44	4,01	
	2006	2007	2008
Padengimo gryniaisiais pinigais rodiklis	0,61	1,76	0,32
Vienai akcijai tenkantis pelnas, Lt	1,77	10,52	11,29
Akcijos rinkos kaina laikotarpio pabaigoje, Lt	21,40	67,00	17,44
P/E	12,09	6,37	1,54
Pajamos vienam darbuotojui, tūkst. Lt	657	904	1 744

8. Nuorodos ir papildomi paaiškinimai apie finansinėje atskaitomybėje pateiktus duomenis

2008 metais bendrovė pagamino 790 300 tonų diamonio fosfato, t.y. 6,1 proc. mažiau nei 2007 metais (841 670 tonų). Pašarinių fosfatų (gamintas tik monokalčio fosfatas) pagaminta 61 925 tonos, t. y. 4,6 proc. mažiau nei 2007 metais (64 890 t). 2008 metų IV ketvirtį ženkliai sumažėjus fosfatinių trąšų paklausai gamybiniai pajėgumai buvo išnaudojami apie 70 proc., todėl sieros rūgšties 2008 metais pagaminta 1 051 400 tonų, t.y. 8,1 proc. mažiau nei 2007 metais (1 144 600 t), fosforo rūgšties (tarpinis produktas) pagaminta 398 050 tonų t.y. 7,5 proc. mažiau nei 2007 metais (430 300 t).

Bendrovė gamina elektros energiją, kurią pirmiausiai naudoja savo reikmėms, o likusį perteklinį kiekį parduoda. 2008 metais pagaminta 237 850 tūkst. kWh elektros energijos, t.y. 3 proc. daugiau nei 2007 metais (231 035 tūkst. kWh). Elektros energijos gamyba padidėjo dėl 2008 metų birželio mėn. įvesto į eksploataciją 6,1 MW turbogeneratoriaus. Elektros energijos gamybą neigiamai įtakojo sumažėjusi sieros rūgšties gamyba 2008 metų IV ketvirtį.

Pajamos iš pagrindinės veiklos sudarė 1 748 778 tūkst. Lt ir, lyginant su 2007 metais (921 648 tūkst. Lt), išaugo 90 proc. Jų augimą labiausiai sąlygojo pakilusios diamonio fosfato kainos pasaulinėje rinkoje. Bendrovės parduoto diamonio fosfato vidutinė 2008 metų kaina išaugo 2,1 karto lyginant su 2007 metų vidutine kaina, nors produkcijos parduota 8,5 proc. mažiau nei 2007 metais. Produkcijos (diamonio fosfato, pašarinių fosfatų, aliuminio fluorido, sieros ir fosforo rūgščių) pardavimo pajamos siekė 1 712 305 tūkst. Lt (2007 metais – 902 342 tūkst. Lt). Pajamos iš diamonio fosfato pardavimo sudarė 1 533 149 tūkst. Lt (2007 metais – 796 426 tūkst. Lt), t.y. 89,5 proc. visų produkcijos pardavimų (2007 metais – 88,3 proc.). Pajamos iš pašarinių fosfatų pardavimo sudarė 152 754 tūkst. Lt (2007 metais – 68 302 tūkst. Lt) arba 8,9 proc. (2007 metais – 7,6 proc.) visų produkcijos pardavimo pajamų.

Diamonio fosfato pardavimo apimtys, t.:

	1 ketv.	2 ketv.	3 ketv.	4 ketv.	VISO
2008	193 122	224 732	215 234	121 764	754 852
2007	181 597	162 521	260 099	221 000	825 217
Pasikeitimas %, 2008/2007	106,3	138,3	82,8	55,1	91,5

Parduotos produkcijos savikaina sudarė 1 486 208 tūkst. Lt ir, lyginant su 2007 metais (578 022 tūkst. Lt), išaugo 2,6 karto. Savikainos augimą lėmė 2,5 karto padidėjusios žaliavų ir medžiagų sąnaudos: nuo 484 166 tūkst. Lt 2007 metais iki 1 215 255 tūkst. Lt 2008 metais. Fosfatinės žaliavos, kuri labiausiai įtakojo žaliavų sąnaudų augimą, vidutinė kaina padidėjo nuo 231,06 Lt/t 2007 metais iki 748,95 Lt/t 2008 metais.

Diamonio fosfato pardavimas tonomis į Azijos regioną padidėjo net 3,2 karto, mažiau eksportuota į Europą, pardavimo apimtys į šį regioną sumažėjo 52,8 proc. Pardavimas į Afrikos regioną sumažėjo 83,2 proc., tuo tarpu į Amerikos regioną parduota 2 kartus daugiau nei 2007 metais. 2008 metais Bendrovės pardavimų geografija kardinaliai pasikeitė: pagrindine rinka fosfatinėms trąšoms realizuoti tapo Indija. Pardavimo apimtys tonomis į Azijos regioną sudarė 55,4 proc. visų pardavimų (2007 metais – 15,8 proc.), į Europos regioną parduota 33,2 proc. (2007 metais – 62,4 proc.), į Amerikos regioną 8,1 proc. (2007 metais – 3,7 proc.), likę 3,3 proc. parduoto kiekio teko Afrikos regionui (2007 metais – 18,1 proc.).

Pašariniai fosfatai parduodami tik Europos rinkai, 2008 metais buvo parduota 60 191 tonų (2007 metais – 65 372 t) monokalčio fosfato.

Per ataskaitinį laikotarpį parduota 70 401 tūkst. kWh elektros energijos, t.y. 51,5 proc. daugiau nei 2007 metais (46 464 tūkst. kWh).

Investicijos

2008 m. kapitalinės investicijos sudarė 42 027 tūkst. Lt. Pagrindiniai 2008 metais įgyvendinti projektai yra „Naujo 50 tūkst. tonų talpos sandėlio statyba“ (vertė – 11 589 tūkst. Lt) ir „6,1 MW turbogeneratoriaus įsigijimas ir sumontavimas“ (vertė – 10 816 tūkst. Lt). Amortizaciniai atskaitymai 2008 m. sudarė 30 358 tūkst. Lt.

9. Informacija apie įmonės įsigytas ir turimas savo akcijas

Bendrovė per ataskaitinį laikotarpį nebuvo įsigijusi savų akcijų.

10. Svarbūs įvykiai, buvę nuo praėjusių finansinių metų pabaigos

2008 m. liepos 17 d. buvo suteikta 140 000 tūkst. USD paskola su 5,0 proc. palūkanų norma patronuojančiai bendrovei JSC MCC EuroChem, kuri buvo gražinta 2008 m. gruodžio 15 d. įskaitant sukauptas palūkanas.

Susijusiai šaliai „Eurochem A.M. Limited“ suteikta 345 059 tūkst. Lt (140 800 tūkst. USD) paskola, pagal 2008 m. gruodžio 11 d. pasirašytą sutartį, ir 12 253 tūkst. Lt (5 000 tūkst. USD) paskola, suteikta pagal 2005 m. gruodžio 23 d. sutartį, kuri buvo tęsiama 2006, 2007 ir 2008 m. Sukauptos palūkanos sudaro atitinkamai 803 tūkst. Lt ir 1 649 tūkst. Lt. Paskolos suteiktos laikotarpiui iki 2009 m. gruodžio 11 d. ir 29 d. su 5,0 proc. palūkanų norma.

2008 metų gruodžio 8 d. pasirašyta trišalė sutartis tarp LR ūkio ministerijos, VĮ „Lietuvos verslo paramos agentūra“ ir AB „Lifosa“ dėl projekto „AB „Lifosa“ gamybos produktyvumo didinimas ir inovatyvių technologijų diegimas modernizuojant pašarinių fosfatų gamybos procesą“ finansavimo ir administravimo. Pagal šią sutartį iš Europos Sąjungos Europos regioninės plėtros fondo naujos pašarinių fosfatų linijos diegimui bus skirta 13 712 135 litai.

AB „Lifosa“ planuoja įdiegti naują liniją, kuri pašarinių fosfatų gamybos pajėgumus padidins dvigubai - iki 150 tūkst. tonų per metus. Padidinta fosfatų gamyba sudarys įmonei palankias prielaidas plėsti pardavimus į naujas geografines rinkas ir didinti eksporto apimtis. Bendrovė pašarinių fosfatų gamybą pradėjo 2001 metais.

Naujajame, pilnai automatizuotame pašarinių fosfatų ceche gaminama produkcija bus kokybiškesnė, pagerės produkto fiziniai parametrai (drėgnumas, vienodas granuliu dydis), cheminiai parametrai (produkto švarumas).

Projektas „AB „Lifosa“ gamybos produktyvumo didinimas ir inovatyvių technologijų diegimas modernizuojant pašarinių fosfatų gamybos procesą“ paskatins tolimesnę chemijos produktų sektoriaus plėtrą bei didins Lietuvos chemijos produktų sektoriaus konkurencingumą pasaulio rinkose.

Planuojama, jog projektas bus įgyvendintas per 19 mėn., nuo 2009 metų sausio iki 2010 metų liepos.

11. Įmonės veiklos planai ir prognozės

2009 metais bendrovė sieks pilnai išnaudoti turimus gamybinius pajėgumus, pagaminti ir parduoti 826 tūkst. tonų diamonio fosfato ir 80 tūkst. tonų pašarinių fosfatų. Jeigu pagrindinio produkto diamonio fosfato kaina išliks 2009 m. pradžios lygyje, įmonės pajamos 2009 m. sudarys ~ 1 mlrd. litų.

Prognozuojama, jog palankesnė gamintojams situacija fosfatinių trąšų rinkoje susidarys 2009 m. II pusm. Grūdų derlius pasauliniu mastu 2009 m. turėtų būti žemesnis nei 2008 m. dėl mažesnių apšėtų plotų ir mažesnio trąšų naudojimo. Dėl kritusios grūdų pasiūlos jų kaina turėtų išaugti motyvuodama ūkininkus intensyvesniam trąšų naudojimui.

2009 m. fosfatinės žaliavos, amoniako, sieros kainos bus gerokai žemesnės nei 2008 m., žaliavų kainos greičiausiai sugrįš į 2007 m. lygį. Galima prognozuoti, jog 2008 m. II pusm. sumažėję palankūs įmonei laivų frachtavimo įkainiai turėtų išlikti ir 2009 m.

Planuojama, kad 2009 metais Bendrovės investicijos sudarys 55 380 tūkst. Lt. Pagrindinei investicijai, pašarinių fosfatų cecho statybai, per ateinančius metus planuojama skirti 33 100 tūkst. litų.

12. Emitento įstatinio kapitalo struktūra

Akcijų rūšis	Akcijų kiekis, vnt.	Nominali vertė, Lt	Bendra nominali vertė, Lt	Dalis įstatiniame kapitale, proc.
Paprastosios vardinės akcijos	21 020 564	10	210 205 640	100,00

13. Vertybinių popierių perleidimo apribojimai

Akcijų perleidimui jokių apribojimų nėra.

14. Akcininkai

2008 m. gruodžio 31 d. bendras akcininkų skaičius – 2 091.

Akcininkai, nuosavybės teise turėję ar valdę daugiau kaip 1 procentą bendrovės įstatinio kapitalo yra šie:

Turintys specialųjį vidurinį išsilavinimą	222	213	201	194
Turintys vidurinį išsilavinimą	538	526	514	525
Kiti	126	129	128	103
Iš viso	1 049	1 038	1 019	1003

Aplinkosauga

2008 metais į atmosferą išmesta 1 929 tonos (2007 metais – 2 210 t) kenksmingų medžiagų iš stacionarių taršos šaltinių (gamybinių objektų), neskaitant CO₂ emisijų. Sieros dioksido išmesta į atmosferą 1 712 tonų arba 89 % bendro teršalų kiekio. Lyginant su 2007 metais, teršalų išmetimas sumažėjo 281 t dėl sumažėjusios sieros rūgšties ir diamonio fosfato gamybos. Lyginamieji teršalų išmetimai kg/t produkto į atmosferą ir vandenį beveik nepakito - išliko tame pačiame lygyje. Leistina nuotekų į vandenį tarša tonomis per metus nebuvo viršyta. Į Obelies upę išleista 2 251 tūkst. kub. m. paviršinių (lietaus) nuotekų. Per metus su vandenimis išmesta 591 t teršalų arba 47 t mažiau negu 2007 metais.

2008 metais bendrovė į nuosavą sąvartyną išvežė 1 887 tūkst. tonų šalutinio produkto – fosfogipso (2007 metais – 2 035 tūkst. tonų). Kitos Bendrovės veiklos metu susidaranti atliekos rūšiuojamos ir išvežamos atliekų tvarkytojams arba vežamos į Bendrovės netoksinių atliekų sąvartyną pagal Atliekų šalinimo reglamente nustatytą tvarką.

Bendrovė 2008 metais už aplinkos teršimą ir gamtos išteklius sumokėjo 873 898 Lt mokesčių. Tai 40 629 Lt mažiau, negu 2007 metais. Baudų ir pretenzijų gauta nebuvo.

19. Emitento įstatų pakeitimų tvarka

Bendrovės įstatai keičiami LR akcinių bendrovių įstatymo nustatyta tvarka. Bendrovės įstatus galima keisti tik visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu, priimtu didesne nei 2/3 balsų dauguma. Pakeisti Bendrovės įstatai įsigalioja tik juos įregistravus įstatymų nustatyta tvarka juridinių asmenų registre.

20. Emitento organai

Pagrindinis Bendrovės organas yra akcininkų susirinkimas. Bendrovės valdymo organai yra valdyba ir bendrovės vadovas (generalinis direktorius). Stebėtojų taryba nesudaroma. Bendrovės valdyba sudaryta iš 5 narių 4 metų laikotarpiui. Valdybos narius renka, keičia ir atšaukia visuotinis akcininkų susirinkimas LR akcinių bendrovių įstatymo nustatyta tvarka. Valdybos nario kadencijų skaičius neribojamas. Valdyba yra kolegialus organas, kurios veiklai vadovauja pirmininkas, kuris renkamas valdybos posėdyje. Generalinį direktorių skiria, atšaukia ir atleidžia iš pareigų Bendrovės valdyba. Generaliniam direktoriui parinkti valdyba gali organizuoti konkursą.

21. Kolegialių organų nariai, bendrovės vadovas, vyriausiasis finansininkas

Vadovaujantis Bendrovės įstatais Bendrovėje formuojamas kolegialus valdymo organas - valdyba. Valdybos veiklos sritis apibrėžia valdybos funkcijos, darbo tvarka, teisės ir pareigos, nurodytos įstatuose bei valdybos darbo reglamente. Bendrovės valdyboje nėra formuojami komitetai, tačiau valdyba paprastai sudaroma iš skirtingą patirtį, išsilavinimą bei skirtingas pareigas užimančių asmenų. (čia iš BVK 4.7 p., yra ir angl.) Bendrovės vadovas organizuoja kasdienę Bendrovės veiklą. Vadovo funkcijos, teisės ir pareigos įtvirtintos Bendrovės įstatuose bei pareiginiuose nuostatuose.

Bendrovės valdybos nariai

Vardas, pavardė	Pareigos	Turima kapitalo / balsų dalis, proc.
Valdyba		
Aleksandras Tugolukovas	Pirmininkas	-
Valerijus Rogalskis	Narys	-
Stanislavas Duriaginas	Narys	-
Jonas Dastikas	Narys	0,1118
Regvita Ivanovienė	Narė	0,0049

Bendrovės valdybos narių kadencijos pradžia ir pabaiga (iki akcininko susirinkimo pabaigos)

Vardas, pavardė	Kadencijos pradžia	Kadencijos pabaiga
Aleksandras Tugolukovas	2008-04-25	2012m.
Valerijus Rogalskis	2008-04-25	2012m.
Stanislavas Duriaginas	2008-04-25	2012m.

Jonas Dastikas	2008-04-25	2012m.
Regvita Ivanovienė	2008-04-25	2012m.

Bendrovės administracija: vadovas , vyriausias finansininkas

Vardas, pavardė	Pareigos	Turima kapitalo / balsų dalis, proc.
Jonas Dastikas	Generalinis direktorius	0,1118
Nijolė Kalinauskienė	Vyriausioji buhalterė	0,0001

Per ataskaitinį laikotarpį Bendrovė valdybos nariams nepriskaičiavo pinigų sumų, neperleido turto ir nesuteikė garantijų. Bendrovės vadovui ir vyriausiajam finansininkui Bendrovė neperleido turto ir nesuteikė garantijų. Informacija apie pagrindinių vadovų darbo užmokestį yra pateikta Aiškinamojo rašto 20-e pastaboje.

22. Informacija apie reikšmingus susitarimus

Bendrovė nėra sudariusi jokių reikšmingų susitarimų, kurių įsigaliojimui, pasikeitimui ar nutrūkimui turėtų įtakos akcininkų struktūros pasikeitimas.

23. Informacija apie tai, kaip laikomasi bendrovių valdymo kodekso

AB „Lifosa“ iš esmės laikosi Vilniaus vertybinių popierių biržos patvirtinto listinguojamų bendrovių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamoje rinkoje, valdymo kodekso principų. Esminių pasikeitimų po Bendrovės pranešimo dėl Vilniaus vertybinių popierių biržoje listinguojamų bendrovių valdymo kodekso laikymosi, pasibaigus 2008 metams už ataskaitinį laikotarpį nėra įvykę. Pranešimas apie Vilniaus vertybinių popierių biržos patvirtinto listinguojamų bendrovių patvirtinto listinguojamų bendrovių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamoje rinkoje, valdymo kodekso principų laikymąsi pateikiamas atskiru rašytiniu patvirtinimu.

24. Informacija apie sandorius su susijusiomis šalimis

Informacija apie susijusius asmenis pateikiama Bendrovės audituotos 2008 m. finansinės atskaitomybės aiškinamajame rašte 20-oje pastaboje.

25. Duomenys apie viešai skelbtą informaciją

Laikotarpyje nuo 2008-01-01 iki 2008-12-31 Bendrovė viešai skelbė informaciją per Vilniaus vertybinių popierių biržą. Su Bendrovės paskelbtų viešų pranešimų turiniu galima susipažinti Vilniaus vertybinių popierių biržos tinklapyje <http://www.baltic.omxgroup.com/market/?pg=news>.

Jonas Dastikas

Generalinis Direktorius

2009 m. liepos 8 d.

Bendrovių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamoje rinkoje, valdymo kodekso laikymosi atskleidimo forma

AB „Lifosa“ (toliau Bendrovė), vadovaudamasi LR Vertybinių popierių įstatymo 21 straipsnio 3 dalimi ir AB „Vilniaus vertybinių popierių birža“ (toliau VVPB) prekybos taisyklių 20.5. punktu, atskleidžia, kaip Bendrovė laikosi VVPB patvirtinto bendrovių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamoje rinkoje, valdymo kodekso (toliau Valdymo kodeksas) ir konkrečių jo nuostatų.

PRINCIPAI/ REKOMENDACIJOS	TAIP /NE /NEAKTUALU	KOMENTARAS
<p>I principas: Pagrindinės nuostatos</p> <p>Pagrindinis bendrovės tikslas turėtų būti visų akcininkų interesų tenkinimas, užtikrinant nuolatinį akcininkų nuosavybės vertės didinimą.</p>		
<p>1.1. Bendrovė turėtų rengti ir viešai skelbti bendrovės plėtros strategiją ir tikslus, aiškiai deklaruodama, kaip ji planuoja veikti akcininkų interesais ir didinti akcininkų nuosavybę.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės veiklos strategija ir tikslai atskleidžiami metiniuose Bendrovės pranešimuose, dalį informacijos galima rasti Bendrovės internetiniame tinklalapyje, dienraščių pranešimuose ir straipsniuose, spaudos konferencijose, televizijos laidose.</p>
<p>1.2. Visų bendrovės organų veikla turėtų būti sukoncentruota į strateginių tikslų įgyvendinimą, atsižvelgiant į poreikį didinti akcininkų nuosavybę.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdyba ir vadovai deda visas pastangas, kad būtų įgyvendinti užsibrėžti Bendrovės veiklos tikslai ir tuo pačiu didinama akcininkų nuosavybė. Bendrovė nuosekliai ir sėkmingai stiprina savo pozicijas pasaulinėje rinkoje, didino galutinių produktų gamybą ir įgyvendino produkcijos pardavimo plėtros strategiją.</p>
<p>1.3. Bendrovės priežiūros ir valdymo organai turėtų glaudžiai bendradarbiauti, siekdami kuo didesnės naudos bendrovei ir akcininkams.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdyba glaudžiai bendradarbiauja su Bendrovės vadovu. Bendrovės valdybos nariai yra pagrindinio Bendrovės akcininko ir Bendrovės vadovaujantieji darbuotojai, Bendrovės vadovas yra valdybos narys. Bendrovės valdyba priima sprendimus strateginiais klausimais, vadovybės nariai atsiskaito valdybai už savo veiklą.</p>

<p>1.4. Bendrovės priežiūros ir valdymo organai turėtų užtikrinti, kad būtų gerbiamos ne tik bendrovės akcininkų, bet ir kitų bendrovės veikloje dalyvaujančių ar su ta veikla susijusių asmenų (darbuotojų, kreditorių, tiekėjų, klientų, vietos bendruomenės) teisės ir interesai.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovėje yra įdiegtos Kokybės vadybos (ISO 9001), Aplinkos vadybos (ISO 14001) bei Darbuotojų saugos ir sveikatos vadybos (OHSAS 18001) sistemos, su Bendrovėje veikiančiomis profesinėmis sąjungomis pasirašyta kolektyvinė sutartis, kasmetiniuose susirinkimuose darbuotojams bei darbuotojų atstovams Bendrovės vadovas atsiskaito apie kolektyvinės sutarties vykdymą, kiekvienais metais visuomenei rengiamos atvirų durų dienos, susitikimai su vietos bendruomene. Bendrovė siekia pažangos socialinės atsakomybės srityje bei yra viešai paskelbusi Socialinės atsakomybės ataskaitą. Bendrovė nuolat remia apskrities ir vietos savivaldybės vykdomas kultūros, švietimo ir mokslo, sporto ir sveikatos apsaugos programas, įvairius renginius, parodas, investuoja į vietos bendruomenės kultūrinį gyvenimą. Bendrovės nuomone, paminėtų dokumentų bei priemonių pagrindu valdymo organai užtikrina tiekėjų, klientų, darbuotojų bei vietos bendruomenės interesus.</p>
<p>II principas: Bendrovės valdymo sistema</p>		
<p>Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti strateginį vadovavimą bendrovei, efektyvią bendrovės valdymo organų priežiūrą, tinkamą pusiausvyrą ir funkcijų pasiskirstymą tarp bendrovės organų, akcininkų interesų apsaugą.</p>		
<p>2.1. Be Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme numatytų privalomų organų – visuotinio akcininkų susirinkimo ir bendrovės vadovo, rekomenduojama bendrovėje sudaryti tiek kolegialų priežiūros organą, tiek kolegialų valdymo organą. Kolegialių priežiūros ir valdymo organų sudarymas užtikrina valdymo ir priežiūros funkcijų aiškų atskyrimą bendrovėje, bendrovės vadovo atsakomybę bei kontrolę, o tai savo ruožtu sąlygoja efektyvesnę ir skaidresnę bendrovės valdymo procesą</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovėje yra sudarytas kolegialus valdymo organas – valdyba ir vienasmenis valdymo organas – Bendrovės vadovas (generalinis direktorius). Kolegialus priežiūros organas – stebėtojų taryba nėra sudaroma. Bendrovės veiklos priežiūra ir vadovo atskaitomybė bei kontrolė yra užtikrinama valdybai analizuojant ir vertinant vadovo pateiktą bei valdybos reikalaujamą medžiagą kiekvieną mėnesį vykstančiuose valdybos posėdžiuose, visais svarbiausiais Bendrovės veiklos klausimais. Tokiu būdu Bendrovės valdyba nuolat užtikrina strateginį vadovavimą Bendrovei bei kontroliuoja, kaip generalinis direktorius ir Vadovybės nariai įgyvendina Bendrovės kasmetinius verslo, investicijų, gamybos ir kt. planus.</p>
<p>2.2. Kolegialus valdymo organas yra atsakingas už strateginį vadovavimą bendrovei bei vykdo kitas esmines bendrovės valdymo funkcijas. Kolegialus priežiūros organas yra atsakingas už efektyvią bendrovės valdymo organų veiklos priežiūrą.</p>	<p>Ne</p>	<p>Žr. 2.1 rekomendacijos komentara.</p>
<p>2.3. Jeigu bendrovė nusprendžia sudaryti tik vieną kolegialų organą, rekomenduojama, kad tai būtų priežiūros organas, t.y. stebėtojų taryba. Tokiu atveju stebėtojų taryba yra atsakinga už efektyvią bendrovės vadovo vykdomų funkcijų priežiūrą.</p>	<p>Ne</p>	<p>Žr. 2.1 rekomendacijos komentara.</p>
<p>2.4. Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus priežiūros organas turėtų būti sudaromas ir turėtų veikti III ir IV principuose išdėstyta tvarka.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovės valdybos sudarymas ir veikla neviseškai atitinka III ir IV principų rekomendacijas. Rekomendacijų laikymasis arba nesilaikymas</p>

Jeigu bendrovė nuspręstų nesudaryti kolegialaus priežiūros organo, tačiau sudarytų kolegialų valdymo organą – valdybą, III ir IV principai turėtų būti taikomi valdybai, kiek tai neprieštarauja šio organo esmei ir paskirčiai.		atskleidžiamas principų kometauose.
2.5. Bendrovės valdymo ir priežiūros organus turėtų sudaryti toks valdybos narių (vykdomųjų direktorių) ir stebėtojų tarybos narių (direktorių konsultantų) skaičius, kad atskiras asmuo arba nedidelė asmenų grupė negalėtų dominuoti šiems organams priimant sprendimus.	Taip	Bendrovės valdyba yra sudaroma iš penkių narių. Manoma, kad tai yra pakankamas skaičius, nes Bendrovės veikloje nėra pasitaikę atvejų, kad valdyboje dominuotų nedidelė asmenų grupė; sprendimai valdyboje absoliučia dauguma klausimų yra priimami vieningai. Bendrovės valdybos nariai renkami maksimaliai įstatymų leidžiamai kadencijos trukmei (4 metams) ir pagal emitento įstatus ir praktiką valdybos narių kadencijų skaičius nėra ribojamas.
2.6. Direktoriai konsultantai arba stebėtojų tarybos nariai turėtų būti skiriami apibrėžtam laikotarpiui, su galimybe būti individualiai perrenkamiems maksimaliais Lietuvos Respublikos teisės aktų leidžiamais intervalais, tam, kad būtų užtikrintas būtinas profesinės patirties augimas ir pakankamai dažnas jų statuso pakartotinas patvirtinimas. Taip pat turėtų būti numatyta galimybė juos atleisti, tačiau ta procedūra neturėtų būti lengvesnė už vykdomojo direktoriaus arba valdybos nario atleidimo procedūrą.	Neaktuali	Bendrovės įstatuose nenumatytas stebėtojų tarybos sudarymas.
2.7. Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo pirmininku gali būti toks asmuo, kurio esamos arba buvusios pareigos nebūtų kliūtis nepriklausomai ir nešališkai priežiūrai vykdyti. Kai bendrovėje nesudaroma stebėtojų taryba, bet sudaroma valdyba, rekomenduojama, kad bendrovės valdybos pirmininkas ir bendrovės vadovas nebūtų tas pats asmuo. Buvęs bendrovės vadovas neturėtų būti tuoj pat skiriamas į visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo pirmininko postą. Kai bendrovė nusprendžia nesilaikyti šių rekomendacijų, turėtų būti pateikiama informacija apie priemones, kurių imtasi priežiūros nešališkumui užtikrinti.	Taip	Bendrovės valdybos pirmininkas nebuvo ir nėra Bendrovės vadovas.
<p>III principas: Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo sudarymo tvarka</p> <p>Bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo sudarymo tvarka turėtų užtikrinti bendrovės smulkiųjų akcininkų interesų atstovavimą, šio organo atskaitomybę akcininkams ir objektyvią bendrovės veiklos bei jos valdymo organų priežiūrą.</p>		
3.1. Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo (toliau šiame principo – kolegialus organas) sudarymo mechanizmas turėtų užtikrinti, kad bus vykdoma objektyvi ir nešališka bendrovės valdymo organų priežiūra, taip pat tinkamai atstovaujami smulkiųjų akcininkų interesai.	Taip	Manoma, kad valdybos sudarymo mechanizmas užtikrina objektyvią ir nešališką bendrovės vadovo priežiūrą. Smulkiems akcininkams nėra varžoma teisė siūlyti savo atstovo kandidatūrą į kolegialų organą.

<p>3.2. Kandidatų į kolegialaus organo narius vardai, pavardės, informacija apie jų išsilavinimą, kvalifikaciją, profesinę patirtį, einamas pareigas, kitus svarbius profesinius išpareigojimus ir potencialius interesų konfliktus turėtų būti atskleista bendrovės akcininkams dar prieš visuotinį akcininkų susirinkimą, paliekant akcininkams pakankamai laiko apsispręsti, už kurį kandidatą balsuoti. Taip pat turėtų būti atskleistos visos aplinkybės, galinčios paveikti kandidato nepriklausomumą (pavyzdinis jų sąrašas pateiktas 3.7 rekomendacijoje). Kolegialus organas turėtų būti informuojamas apie vėlesnius šiame punkte nurodytos informacijos pokyčius. Kolegialus organas kiekvienais metais turėtų kaupti šiame punkte nurodytus duomenis apie savo narius ir pateikti juos bendrovės metiniame pranešime.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovė kaupia informaciją apie kolegialaus organo narius, jų profesinį išsilavinimą, kvalifikaciją, interesų konfliktus Bendrovės valdybos darbo reglamento nustatyta tvarka, ir atskleidžia didžiąją dalį informacijos viešai skelbiamuose visuotinių akcininkų susirinkimų sprendimų projektuose bei akcininkų susirinkimų metu. Bendrovė planuoja skelbti informaciją apie valdymo organų narius savo interneto tinklalapyje.</p>
<p>3.3. Kai siūloma paskirti kolegialaus organo narį, turėtų būti nurodyta konkreti jo kompetencija, tiesiogiai susijusi su darbu kolegialiaame organe. Kad akcininkai ir investuotojai galėtų įvertinti, ar ši kompetencija ir toliau yra tinkama, kolegialus organas kiekviename bendrovės metiniame pranešime turėtų skelbti informaciją apie savo sudėtį ir apie konkrečią atskirų savo narių kompetenciją, tiesiogiai susijusią su jų darbu kolegialiaame organe.</p>	<p>Taip</p>	<p>Valdybos nariai dalyvauja įvairiuose tobulinimosi kursuose ir seminaruose, kuriuose jie informuojami apie esminius bendrovės veiklą reguliuojančių teisės aktų pasikeitimus.</p>
<p>3.4. Siekiant išlaikyti tinkamą kolegialaus organo narių turimos kvalifikacijos pusiausvyrą, kolegialus organas savo norimą sudėtį turėtų nustatyti atsižvelgdamas į bendrovės struktūrą ir veiklos pobūdį ir periodiškai tai vertinti. Kolegialus organas turėtų užtikrinti, kad jo nariai, kaip visuma, turėtų įvairiapusių žinių, nuomonių ir patirties savo užduotims tinkamai atlikti. Audito komiteto nariai, kaip visuma, turėtų turėti naujausių žinių ir atitinkamą patirtį listinguojamų bendrovių finansų ir apskaitos ir (arba) audito srityse.</p>	<p>Taip</p>	<p>Visi Bendrovės valdybos nariai turi aukštąjį išsilavinimą, tačiau skirtingų specialybių ir veiklos sričių. Manytina, kad įvairią profesinę patirtį bei įvairių žinių turintys nariai užtikrina valdybos kvalifikacijos pusiausvyrą. Audito komitetas valdyboje nesudarytas. Bendrovė 2009 m. planuoja sudaryti Audito komitetą (kaip atskirą priežiūros organą, kuris nebus Bendrovės Valdybos dalis) bei išrinkti jo narius teisės aktų nustatyta tvarka.</p>
<p>3.5. Visiems naujiems kolegialaus organo nariams turėtų būti siūloma individuali programa, skirta supažindinti su pareigomis, bendrovės organizacija bei veikla. Kolegialus organas turėtų atlikti metinį patikrinimą, kad būtų nustatytos sritys, kuriose jo nariams reikia atnaujinti savo įgūdžius ir žinias.</p>	<p>Ne</p>	<p>Nauji Bendrovės valdybos nariai supažindinami su svarbiausiais Bendrovės dokumentais, jiems suteikiama visa informacija, būtina efektyviam darbui. Metinis žinių patikrinimas valdyboje neatliekamas.</p>
<p>3.6. Siekiant užtikrinti, kad visi su kolegialaus organo nariu susiję esminiai interesų konfliktai būtų sprendžiami tinkamai, į bendrovės kolegialų organą turėtų būti išrinktas pakankamas nepriklausomų narių skaičius.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovės turimais 2008 m. gruodžio 31 d. duomenimis vienam akcininkui priklauso 91,15 procentų visų Bendrovės akcijų ir balsų. Nė vienas visuotiniame akcininkų susirinkime išrinktas valdybos narys negali būti laikomas nepriklausomu pagal 3.7. punkte nustatytus nepriklausomumo kriterijus.</p>

<p>3.7. Kolegialaus organo narys turėtų būti laikomas nepriklausomu tik tais atvejais, kai jo nesaisto jokie verslo, giminystės arba kitokie ryšiai su bendrove, ją kontroliuojančiu akcininku arba jų administracija, dėl kurių kyla ar gali kilti interesų konfliktas ir kurie gali paveikti nario nuomonę. Kadangi visų atvejų, kada kolegialaus organo narys gali tapti priklausomas, išvardyti neįmanoma, be to, skirtingose bendrovėse santykiai arba aplinkybės, susijusios su nepriklausomumo nustatymu, gali skirtis, o geriausia šios problemos sprendimo praktika susiklostys laikui bėgant, tai kolegialaus organo nario nepriklausomumo įvertinimas turėtų būti grindžiamas santykių ir aplinkybių turiniu, o ne forma. Pagrindiniai kriterijai nustatant, ar kolegialaus organo narys gali būti laikomas nepriklausomu, turėtų būti šie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jis negali būti bendrovės arba susijusios bendrovės vykdomasis direktorius arba valdybos narys (jei visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas – stebėtojų taryba) ir paskutinius penkerius metus neturi būti ėjęs tokių pareigų; 2) jis negali būti bendrovės arba susijusios bendrovės darbuotojas ir paskutinius trejus metus neturi būti ėjęs tokių pareigų, išskyrus atvejus, kai kolegialaus organo narys nepriklauso vyresniajai vadovybei ir buvo išrinktas į kolegialų organą kaip darbuotojų atstovas; 3) jis neturi gauti arba nebūti gavęs reikšmingo papildomo atlyginimo iš bendrovės arba susijusios bendrovės, išskyrus užmokesť, gautą už kolegialaus organo nario pareigas. Tokiam papildomam atlyginimui priskiriamas ir dalyvavimas akcijų pasirinkimo sandoriuose arba kitokiose nuo veiklos rezultatų priklausančiose užmokesčio sistemose; jam nepriskiriamos pagal pensijų planą nustatytų kompensacijų išmokos (įskaitant atidėtas kompensacijas) už ankstesnį darbą bendrovėje (su sąlyga, kad tokia išmoka niekaip nesujusi su vėlesnėmis pareigomis); 4) jis neturi būti kontroliuojantysis akcininkas arba neturi atstovauti tokiam akcininkui (kontrolė nustatoma pagal Tarybos direktyvos 83/349/EEB 1 straipsnio 1 dalį); 5) jis negali turėti ir per praėjusius metus neturi būti turėjęs svarbių verslo ryšių su bendrove arba susijusia bendrove nei tiesiogiai, nei kaip turinčio tokius ryšius subjekto partneris, akcininkas, direktorius arba viršėsnis darbuotojas. Turinčiu verslo ryšių laikytinas subjektas, kuris yra svarbus prekių tiekėjas arba paslaugų teikėjas (įskaitant finansines, teisines, patariamąsias ir konsultacines paslaugas), reikšmingas klientas ar organizacija, kuri gauna reikšmingas įmokas iš bendrovės arba jos grupės; 6) jis negali būti ir per paskutinius trejus metus neturi būti buvęs bendrovės arba susijusios bendrovės dabartinės arba ankstesnės išorės audito įmonės partneriu arba darbuotoju; 7) jis neturi būti vykdomuoju direktoriumi arba valdybos nariu kitoje bendrovėje, kurioje bendrovės vykdomasis direktorius arba valdybos narys (jei visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas – stebėtojų taryba) yra direktorius konsultantas arba stebėtojų tarybos narys, taip pat jis negali turėti kitų reikšmingų ryšių su bendrovės vykdomaisiais direktoriais, kurie atsiranda jiems dalyvaujant kitų bendrovių arba organų veikloje; 8) jis neturi būti ėjęs kolegialaus organo nario pareigų ilgiau kaip 12 metų; 9) jis neturi būti vykdomojo direktoriaus arba valdybos nario (jei visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas – stebėtojų taryba), arba 1–8 punkte nurodytų asmenų artimas šeimos narys. Artimu šeimos nariu laikytinas sutuoktinis (sugyventinis), vaikai ir tėvai. 	Ne	Žr. 3.6 rekomendacijos komentara
--	----	----------------------------------

3.8. Nepriklausomumo sąvokos turinį iš esmės nustato pats kolegialus organas. Kolegialus organas gali nuspręsti, kad tam tikras jo narys, nors ir atitinka visus šiame kodekse nustatytus nepriklausomumo kriterijus, vis dėlto negali būti laikomas nepriklausomu dėl ypatingų asmeninių ar su bendrove susijusių aplinkybių.	Ne	Iš esmės Bendrovės valdyba turi teisę nustatyti nepriklausomumo sąvokos turinį. Visi šiuo metu veikiantys valdybos nariai yra susiję su Bendrove arba jos akcininku, todėl nepriklausomumo sąvoka nėra nustatyta.
3.9. Turėtų būti atskleidžiama reikiama informacija apie išvadas, prie kurių priėjo kolegialus organas aiškindamasis, ar tam tikras jo narys gali būti laikomas nepriklausomu. Kai siūloma paskirti kolegialaus organo narį, bendrovė turėtų paskelbti, ar laiko jį nepriklausomu. Kai konkretus kolegialaus organo narys neatitinka vieno ar kelių šiame kodekse nustatytų nepriklausomumo vertinimo kriterijų, bendrovė turėtų paskelbti priežastis, kodėl tą narį ji vis dėlto laiko nepriklausomu. Be to, bendrovė kiekviename savo metiniame pranešime turėtų paskelbti, kuriuos kolegialaus organo narius laiko nepriklausomais.	Neaktualu	Žr. 3.8 rekomendacijos komentara
3.10. Kai vienas arba keli šiame kodekse nustatyti nepriklausomumo vertinimo kriterijai nebuvo tenkinami ištisus metus, bendrovė turėtų paskelbti priežastis, kodėl konkretų kolegialaus organo narį laiko nepriklausomu. Kad būtų užtikrintas informacijos, pateikiamos dėl kolegialaus organo narių nepriklausomumo, tikslumas, bendrovė turėtų reikalauti, kad nepriklausomi nariai reguliariai patvirtintų savo nepriklausomumą.	Neaktualu	Žr. 3.8 rekomendacijos komentara
3.11. Nepriklausomiems kolegialaus organo nariams už jų darbą ir dalyvavimą kolegialaus organo posėdžiuose gali būti atlyginama iš bendrovės lėšų. Tokio atlyginimo dydį turėtų tvirtinti bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas.	Neaktualu	Žr. 3.8 rekomendacijos komentara
<p>IV principas: Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamo kolegialaus organo pareigos ir atsakomybė</p> <p>Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti, kad visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas tinkamai ir efektyviai funkcionuotų, o jam suteiktos teisės turėtų užtikrinti efektyvią bendrovės valdymo organų priežiūrą ir visų bendrovės akcininkų interesų apsaugą.</p>		
4.1. Visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas (toliau šiame principo – kolegialus organas) turėtų užtikrinti bendrovės finansinės apskaitos ir kontrolės sistemos vientisumą bei skaidrumą. Kolegialus organas turėtų nuolat teikti rekomendacijas bendrovės valdymo organams ir prižiūrėti bei kontroliuoti jų veiklą valdant bendrovę.	Taip	Valdyba analizuoja, vertina Bendrovės metinės finansinės atskaitomybės projektą bei pelno (nuostolių) paskirstymo projektą ir teikia juos visuotiniam akcininkų susirinkimui. Valdyba periodiškai svarsto ir tvirtina svarbiausius Bendrovės investicinius projektus ir sandorius, gamybos programas. Bendrovės įstatuose ir valdybos darbo reglamente įtvirtinta valdymo organų pareiga veikti sąžiningai, protingai bei išimtinai Bendrovės ir jos akcininkų naudai ir interesais, būti lojaliems Bendrovei, vengti interesų konflikto.

<p>4.2. Kolegialaus organo nariai turėtų sąžiningai, rūpestingai ir atsakingai veikti bendrovės bei akcininkų naudai ir jų interesais, atsižvelgdami į darbuotojų interesus ir visuomenės gerovę. Nepriklausomi kolegialaus organo nariai turėtų: a) bet kokiomis sąlygomis išlaikyti savo analizės, sprendimų priėmimo ir veiksmų nepriklausomumą; b) nesiekti ir nepriimti jokių nepagrįstų lengvatų, kurios gali kompromituoti jų nepriklausomumą; c) aiškiai reikšti savo prieštaravimą tuo atveju, kai mano, kad kolegialaus organo sprendimas gali pakenkti bendrovei. Kai kolegialus organas yra priėmęs sprendimą, dėl kurių nepriklausomas narys turi rimtų abejonių, tokiu atveju šis narys turėtų padaryti atitinkamas išvadas. Jeigu nepriklausomas narys atsistatydintų, priešzastis jis turėtų paaiškinti laiške kolegialiam organui arba audito komitetui ir, jei reikia, atitinkamam bendrovei nepriklausančiam organui (institucijai).</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės turimais duomenimis valdybos nariai veikia gera valia Bendrovės atžvilgiu ir Bendrovė neturi jokių žinių ar pagrindo, dėl kurių galėtų abejoti, kad valdybos nariai veikia priešingai Bendrovei. Tuo atveju, kai valdybos posėdyje svarstomas klausimas, susijęs su valdybos nariu, suinteresuotas narys nusišalina nuo šio klausimo svarstymo ir balsavimo.</p>
<p>4.3. Kolegialaus organo nario pareigoms atlikti kiekvienas narys turėtų skirti pakankamai laiko ir dėmesio. Kiekvienas kolegialaus organo narys turėtų įsipareigoti taip apriboti kitus savo profesinius įsipareigojimus (ypač direktoriaus pareigas kitose bendrovėse), kad jie netrukdytų tinkamai atlikti kolegialaus organo nario pareigas. Jeigu kolegialaus organo narys dalyvavo mažiau nei pusėje kolegialaus organo posėdžių per bendrovės finansinius metus, apie tai turėtų būti informuojami bendrovės akcininkai.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdybos posėdžių datos derinamos su valdybos nariais, valdybos nariai dalyvauja valdybos posėdžiuose ir kiekvienas narys, Bendrovės nuomone, skiria pakankamai laiko valdybos nario pareigoms atlikti.</p>
<p>4.4. Kai kolegialaus organo sprendimai gali skirtingai paveikti bendrovės akcininkus, kolegialus organas su visais akcininkais turėtų elgtis sąžiningai ir nešališkai. Jis turėtų užtikrinti, kad akcininkai būtų tinkamai informuojami apie bendrovės reikalus, jos strategiją, rizikos valdymą ir interesų konfliktų sprendimą. Bendrovėje turėtų būti aiškiai nustatytas kolegialaus organo narių vaidmuo jiems bendraujant su akcininkais ir įsipareigojant akcininkams.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdyba su Bendrovės akcininkais elgiasi sąžiningai ir nešališkai. Bendrovės interneto tinklalapyje patalpinta informacija nuolat atnaujinama. Bendrovės valdybos nariai atsako į akcininkų užduodamus klausimus.</p>
<p>4.5. Rekomenduojama, kad sandoriai (išskyrus mažareikšmius dėl nedidelės jų vertės arba sudarytus standartinėmis sąlygomis vykdant įprastinę bendrovės veiklą), sudaromi tarp bendrovės ir jos akcininkų, priežiūros ar valdymo organų narių, ar kitų bendrovės valdymui įtaką darančių ar galinčių daryti fizinių ar juridinių asmenų, būtų tvirtinami kolegialaus organo. Sprendimas dėl tokių sandorių tvirtinimo turėtų būti laikomas priimtu tik tuo atveju, kai už tokį sprendimą balsuoja dauguma nepriklausomų kolegialaus organo narių.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovė sudaro sandorius su susijusiais asmenimis, vykdydama įprastinę veiklą. Bendrovėje nustatytomis standartinėmis sąlygomis. Bendrovės valdyba tvirtina sandorius, viršijančius nustatytą sandorio sumą. Sprendimų priėmimui taikomos Akcinių bendrovių įstatymo nuostatos.</p>

<p>4.6. Kolegialus organas turėtų būti nepriklausomas priimdamas sprendimus, turinčius reikšmės bendrovės veiklai ir strategijai. Be kita ko, kolegialus organas turėtų būti nepriklausomas nuo bendrovės valdymo organų. Kolegialaus organo narių darbui ir sprendimams neturėtų daryti įtakos juos išrinke asmenys. Bendrovė turėtų užtikrinti, kad kolegialus organas ir jo komitetai būtų aprūpinti pakankamais ištekliais (tarp jų ir finansiniais), reikalingais pareigoms atlikti, įskaitant teisę gauti – ypač iš bendrovės darbuotojų – visą reikiamą informaciją ir teisę kreiptis nepriklausomo profesionalaus patarimo į išorinius teisės, apskaitos ar kitokius specialistus kolegialaus organo ir jo komitetų kompetencijai priklausančiais klausimais.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdyba yra nepriklausoma nuo Bendrovės vadovo priimdama sprendimus, turinčius reikšmės įmonės veiklai ir strategijai. Dauguma valdybos narių nėra susiję darbo ar kitokiais santykiais su Bendrovės vadovu, kuris yra valdybos narys. Bendrovė užtikrina tinkamą valdybos aprūpinimą visais ištekliais, reikalingais pareigoms atlikti. Bendrovės darbuotojai teikia būtiną informaciją valdybos nariams, kad jie galėtų tinkamai vykdyti savo funkcijas ir spręsti jų kompetencijai priskirtus klausimus.</p>
<p>4.7. Kolegialaus organo veikla turėtų būti organizuota taip, kad nepriklausomi kolegialaus organo nariai galėtų turėti didelę įtaką itin svarbiose srityse, kuriose interesų konfliktų galimybė yra ypač didelė. Tokiomis sritimis laikytini klausimai, susiję su bendrovės direktorių skyrimu, atlyginimo bendrovės direktoriams nustatymu ir bendrovės audito kontrole bei įvertinimu. Todėl tuo atveju, kai kolegialaus organo kompetencijai yra priskirti minėti klausimai, šiam organui rekomenduojama suformuoti skyrimo, atlyginimų ir audito komitetus. Bendrovės turėtų užtikrinti, kad skyrimo, atlyginimų ir audito komitetams priskirtos funkcijos būtų vykdomos, tačiau jos gali tas funkcijas sujungti ir sukurti mažiau nei tris komitetus. Tokiu atveju bendrovės turėtų išsamiai paaiškinti, kodėl jos pasirinko alternatyvų požiūrį ir kaip pasirinktas požiūris atitinka trims atskiriems komitetams nustatytus tikslus. Bendrovėse, kurių kolegialus organas turi nedaug narių, trims komitetams skirtas funkcijas gali atlikti pats kolegialus organas, jeigu jis atitinka komitetams keliamus sudėties reikalavimus ir jeigu šiuo klausimu atskleidžia atitinkamą informaciją. Tokiu atveju šio kodekso nuostatos, susijusios su kolegialaus organo komitetais (ypač dėl jų vaidmens, veiklos ir skaidrumo), turėtų būti taikomos, kai tinka, visam kolegialiam organui.</p>	<p>Ne</p>	<p>Kaip minėta, Bendrovės valdyboje nepriklausomų narių nėra. Bendrovės valdyboje nėra formuojami komitetai, tačiau valdyba paprastai formuojama iš skirtingą patirtį, išsilavinimą bei skirtingas pareigas užimančių asmenų, todėl galima teigti, jog valdyba, vykdydama savo funkcijas, iš dalies vykdo skyrimo komiteto, atlyginimų komiteto ir audito komiteto funkcijas. Bendrovės valdyba parenka ir skiria Bendrovės vadovą bei nustato jo bei kitų direktorių, vyriausiojo buhalterio atlyginimą, Bendrovės vadovo bei kitų vadovaujančių darbuotojų parinkimui gali skelbti konkursą, svarsto ir pritaria arba nepritaria Bendrovės vadovo pasiūlytomis Bendrovės direktorių kandidatūroms, nuolat vertina jų patirtį, profesinius gebėjimus ir bendrovės strateginių tikslų įgyvendinimą, išklauso jų ataskaitas. Bendrovės valdyba parenka Bendrovės auditoriaus kandidatūrą bei siūlo ją tvirtinti visuotiniam akcininkų susirinkimui.</p> <p>Kaip minėta aukščiau, Bendrovė 2009 m. planuoja sudaryti Audito komitetą bei išrinkti jo narius teisės aktų nustatyta tvarka.</p>

<p>4.8. Pagrindinis komitetų tikslas – didinti kolegialaus organo darbo efektyvumą užtikrinant, kad sprendimai būtų priimami juos tinkamai apsvarsčius, ir padėti organizuoti darbą taip, kad kolegialaus organo sprendimams nedarytų įtakos esminiai interesų konfliktai. Komitetai turėtų teikti kolegialiam organui rekomendacijas, susijusias su kolegialaus organo sprendimu, tačiau galutinį sprendimą priima pats kolegialus organas. Rekomendacija steigti komitetus nesiekama susiaurinti kolegialaus organo kompetencijos ar perkelti ją komitetams. Kolegialus organas išlieka visiškai atsakingas už savo kompetencijos ribose priimamus sprendimus.</p>	Neaktualu	Žr. 4.7 rekomendacijos komentarą
<p>4.9. Kolegialaus organo sukurti komitetai turėtų susidėti bent iš trijų narių. Bendrovėse, kuriose kolegialaus organo narių yra nedaug, išimties tvarka komitetai gali būti sudaryti tik iš dviejų narių. Kiekvieno komiteto narių daugumą turėtų sudaryti nepriklausomi kolegialaus organo nariai. Tuo atveju, kai bendrovėje stebėtojų taryba nesudaroma, atlyginimų ir audito komitetai turėtų būti sudaryti išimtinai iš direktorių konsultantų.</p>	Neaktualu	Žr. 4.7 rekomendacijos komentarą
<p>4.10. Kiekvieno įkurto komiteto įgaliojimus turėtų nustatyti pats kolegialus organas. Komitetai turėtų vykdyti savo pareigas laikydamiesi nustatytų įgaliojimų ir reguliariai informuoti kolegialų organą apie savo veiklą ir jos rezultatus. Kiekvieno komiteto įgaliojimai, apibrėžiantys jo vaidmenį ir nurodantys jo teises bei pareigas, turėtų būti paskelbti bent kartą per metus (kaip dalis informacijos, kurią bendrovė kasmet skelbia apie savo valdymo struktūrą ir praktiką). Bendrovės taip pat kasmet savo metiniame pranešime turėtų skelbti esamų komitetų pranešimus apie jų sudėtį, posėdžių skaičių ir narių dalyvavimą posėdžiuose per praėjusius metus, taip pat apie pagrindines savo veiklos kryptis. Audito komitetas turėtų patvirtinti, kad jį tenkina audito proceso nepriklausomumas, ir trumpai aprašyti veiksmus, kurių buvo imtasi tam, kad prieiti tokios išvados.</p>	Ne	Žr. 4.7 rekomendacijos komentarą
<p>4.11. Siekiant užtikrinti komitetų savarankiškumą ir objektyvumą, kolegialaus organo nariai, kurie nėra komiteto nariai, paprastai turėtų turėti teisę dalyvauti komiteto posėdžiuose tik komitetui pakvietus. Komitetas gali pakviesti arba reikalauti, kad posėdyje dalyvautų tam tikri darbuotojai arba ekspertai. Kiekvieno komiteto pirmininkui turėtų būti sudarytos sąlygos tiesiogiai palaikyti ryšius su akcininkais. Atvejus, kuriems esant tai turėtų būti daroma, reikėtų nurodyti komiteto veiklą reglamentuojančiose taisyklėse.</p>	Neaktualu	Žr. 4.7 rekomendacijos komentarą

<p>4.12. Skyrimo komitetas.</p> <p>4.12.1. Pagrindinės skyrimo komiteto funkcijos turėtų būti šios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) parinkti kandidatus į laisvas valdymo organų narių vietas ir rekomenduoti kolegialiam organui juos svarstyti. Skyrimo komitetas turėtų įvertinti igūdžių žinių ir patirties pusiausvyrą valdymo organe, parengti funkcijų ir sugebėjimų, kurių reikia konkrečiam postui, aprašą ir įvertinti įpareigojimai atlikti reikalingą laiką. Skyrimo komitetas taip pat gali vertinti bendrovės akcininkų pasiūlytus kandidatus į kolegialaus organo narius; 2) reguliariai vertinti priežiūros ir valdymo organų struktūrą, dydį, sudėtį ir veiklą, teikti kolegialiam organui rekomendacijas, kaip siekti reikiamų pokyčių; 3) reguliariai vertinti atskirų direktorių igūdžius, žinias bei patirtį ir apie tai pranešti kolegialiam organui; 4) reikiamą dėmesį skirti tęstinumo planavimui; 5) peržiūrėti valdymo organų politiką dėl vyresniosios vadovybės rinkimo ir skyrimo. <p>4.12.2. Skyrimo komitetas turėtų apsvarstyti kitų asmenų, įskaitant administraciją ir akcininkus, pateiktus pasiūlymus. Kai sprendžiami klausimai, susiję su vykdomaisiais direktoriais arba valdybos nariais (jei visuotinio akcininkų susirinkimo renkamas kolegialus organas – stebėtojų taryba) ir vyresniąja vadovybe, turėtų būti konsultuojamasi su bendrovės vadovu, suteikiant jam teisę teikti pasiūlymus Skyrimo komitetui.</p>	Neaktualu	Žr. 4.7 rekomendacijos komentara
<p>4.13. Atlyginimų komitetas.</p> <p>4.13.1. Pagrindinės atlyginimų komiteto funkcijos turėtų būti šios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teikti kolegialiam organui svarstyti pasiūlymus dėl valdymo organų narių ir vykdomųjų direktorių atlyginimų politikos. Tokia politika turėtų apimti visas atlyginimo formas, įskaitant fiksuotą atlyginimą, nuo veiklos rezultatų priklausančio atlyginimo sistemas, pensijų modelius ir išeitines išmokas. Pasiūlymai, susiję su nuo veiklos rezultatų priklausančio atlyginimo sistemomis, turėtų būti pateikiami kartu su rekomendacijomis dėl su tuo susijusių tikslų ir įvertinimo kriterijų, kurių tikslas – tinkamai suderinti vykdomųjų direktorių ir valdymo organų narių atlyginimą su bendrovės kolegialaus organo nustatytais ilgalaikiais akcininkų interesais ir tikslais; 2) teikti kolegialiam organui pasiūlymus dėl individualių atlyginimų vykdomiesiems direktoriams ir valdymo organų nariams siekiant, kad jie atitiktų bendrovės atlyginimų politiką ir šių asmenų veiklos įvertinimą. Vykdydamas šią funkciją, komitetas turėtų būti gerai informuotas apie bendrą atlyginimą, kuri vykdomieji direktoriai ir valdymo organų nariai gauna iš kitų susijusių bendrovių; 3) teikti kolegialiam organui pasiūlymus dėl tinkamų sutarčių su vykdomaisiais direktoriais ir valdymo organų nariais formų; 4) padėti kolegialiam organui prižiūrėti, kaip bendrovė laikosi galiojančių nuostatų dėl informacijos, susijusios su atlyginimais, skelbimo (ypač dėl galiojančios atlyginimų politikos ir direktoriams skiriamo individualus atlyginimo); 5) teikti vykdomiesiems direktoriams ir valdymo organų nariams bendras rekomendacijas dėl vyresniosios vadovybės (kaip apibrėžta paties kolegialaus organo) atlyginimų dydžio ir struktūros, taip pat stebėti vyresniosios vadovybės atlyginimų dydį ir struktūrą, remiantis atitinkama informacija, kurią pateikia vykdomieji direktoriai ir valdymo organų nariai. <p>4.13.2. Tuo atveju, kai reikia spręsti skatinimo klausimą, susijusį su akcijų pasirinkimo sandoriais ar kitomis su akcijomis susijusiomis skatinimo priemonėmis, kurios gali būti taikomos direktoriams arba kitiems darbuotojams, komitetas turėtų:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) apsvarstyti bendrą tokių skatinimo sistemų taikymo politiką, ypatingą dėmesį skirdamas skatinimui, susijusiam su akcijų pasirinkimo sandoriais, ir pateikti kolegialiam organui su tuo susijusius pasiūlymus; 2) išnagrinėti informaciją, kuri pateikta šiuo klausimu bendrovės metiniame pranešime ir dokumentuose, skirtuose akcininkų susirinkimui; 3) pateikti kolegialiam organui pasiūlymus dėl pasirinkimo sandorių pasirašant akcijas arba pasirinkimo sandorių perkant akcijas alternatyvos apibrėžiant tokios alternatyvos suteikimo priežastis ir pasekmes. <p>4.13.3. Atlyginimų komitetas, sprenddamas jo kompetencijai priskirtus klausimus, turėtų pasidomėti bent kolegialaus valdymo organo pirmininko ir (arba) bendrovės vadovo nuomone dėl kitų vykdomųjų direktorių ir valdymo organų narių atlyginimų.</p>	Neaktualu	Žr. 4.7 rekomendacijos komentara

<p>4.14. Audito komitetas.</p> <p>4.14.1. Pagrindinės audito komiteto funkcijos turėtų būti šios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) stebėti bendrovės teikiamos finansinės informacijos vientisumą, ypatingą dėmesį skiriant bendrovės ir jos grupės naudojamų apskaitos metodų tinkamumui ir nuoseklumui (įskaitant bendrovių grupės finansinių atskaitomybių konsolidavimo kriterijus); 2) mažiausiai kartą per metus peržiūrėti vidaus kontrolės ir rizikos valdymo sistemas, siekiant užtikrinti, kad pagrindinės rizikos (įskaitant riziką, susijusią su galiojančių įstatymų ir taisyklių laikymusi) yra tinkamai nustatytos, valdomos ir apie jas atskleidžiama informacija; 3) užtikrinti vidaus audito funkcijų veiksmingumą, be kita ko, teikiant rekomendacijas dėl vidaus audito padalinio vadovo parinkimo, skyrimo, pakartotinio skyrimo bei atleidimo ir dėl šio padalinio biudžeto, taip pat stebint, kaip bendrovės administracija reaguoja į šio padalinio išvadas ir rekomendacijas. Jei bendrovėje nėra vidaus audito funkcijos, komitetas poreikį turėti šią funkciją turėtų įvertinti bent kartą per metus; 4) teikti kolegialiam organui rekomendacijas, susijusias su išorės audito įmonės parinkimu, skyrimu, pakartotiniu skyrimu ir atleidimu (tai atlieka bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas) bei sutarties su audito įmone sąlygomis. Komitetas turėtų iširti situacijas, dėl kurių audito įmonei ar auditoriui atsiranda pagrindas atsistatydinti, ir pateikti rekomendacijas dėl tokiu atveju būtinų veiksmų; 5) stebėti išorės audito įmonės nepriklausomumą ir objektyvumą, ypač svarbu patikrinti, ar audito įmonė atsižvelgia į reikalavimus, susijusius su audito partnerių rotacija, taip pat būtina patikrinti atlyginimo, kurį bendrovė moka audito įmonei, dydį ir panašius dalykus. Siekiant užkirsti kelią esminiems interesų konfliktams, komitetas, remdamasis inter alia išorės audito įmonės skelbiamais duomenimis apie visus atlyginimus, kuriuos audito įmonei bei jos tinklui moka bendrovė ir jos grupė, turėtų nuolat prižiūrėti ne audito paslaugų pobūdį ir mastą. Komitetas, vadovaudamasis 2002 m. gegužės 16 d. Komisijos rekomendacijoje 2002/590/EB įtvirtintais principais ir gairėmis, turėtų nustatyti ir taikyti formalią politiką, apibrėžiančią ne audito paslaugų rūšis, kurių pirkimas iš audito įmonės yra: a) neleidžiamas; b) leidžiamas komitetui išnagrinėjus ir c) leidžiamas be kreipimosi į komitetą; 6) tikrinti išorės audito proceso veiksmingumą ir administracijos reakciją į rekomendacijas, kurias audito įmonė pateikia laiške vadovybei. <p>4.14.2. Visi komiteto nariai turėtų būti aprūpinti išsamia informacija, susijusia su specifiniais bendrovės apskaitos, finansiniais ir veiklos ypatumais. Bendrovės administracija turėtų informuoti audito komitetą apie svarbių ir neįprastų sandorių apskaitos būdus, kai apskaita gali būti vykdoma skirtingais būdais. Šiuo atveju ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas bendrovės veiklai ofšoriniuose centruose ir (ar) per specialios paskirties įmones (organizacijas) vykdomai veiklai bei tokios veiklos pateisinimui.</p> <p>4.14.3. Audito komitetas turėtų nuspręsti, ar jo posėdžiuose turi dalyvauti (jei taip, tai kada) kolegialaus valdymo organo pirmininkas, bendrovės vadovas, vyriausiasis finansininkas (arba viršesni darbuotojai, atsakingi už finansus bei apskaitą), vidaus auditorius ir išorės auditorius. Komitetas turėtų turėti galimybę prireikus susitikti su atitinkamais asmenimis, nedalyvaujant vykdomiesiems direktoriams ir valdymo organų nariams.</p> <p>4.14.4. Vidaus ir išorės auditoriams turėtų būti užtikrinti ne tik veiksmingi darbiniai santykiai su administracija, bet ir neribotos galimybės susisiekti su kolegialiu organu. Šiuo tikslu audito komitetas turėtų veikti kaip pagrindinė instancija ryšiams su vidaus ir išorės auditoriais palaikyti.</p> <p>4.14.5. Audito komitetas turėtų būti informuotas apie vidaus auditorių darbo programą ir gauti vidaus audito ataskaitas arba periodinę santrauką. Audito komitetas taip pat turėtų būti informuotas apie išorės auditorių darbo programą ir turėtų iš audito įmonės gauti ataskaitą, kurioje būtų aprašomi visi ryšiai tarp nepriklausomos audito įmonės ir bendrovės bei jos grupės. Komitetas turėtų laiku gauti informaciją apie visus su bendrovės auditu susijusius klausimus.</p> <p>4.14.6. Audito komitetas turėtų tikrinti, ar bendrovė laikosi galiojančių nuostatų, reglamentuojančių darbuotojų galimybę pateikti skundą arba anonimiškai pranešti apie įtarimus, kad bendrovėje daromi svarbūs pažeidimai (dažniausiai pranešama nepriklausomam kolegialaus organo nariui), ir turėtų užtikrinti, kad būtų nustatyta tvarka proporcingam ir nepriklausomam tokių klausimų tyrimui ir atitinkamiems tolesniems veiksams.</p> <p>4.14.7. Audito komitetas turėtų teikti kolegialiam organui savo veiklos ataskaitas bent kartą per šešis mėnesius, tuo metu, kai tvirtinamos metinės ir pusės metų ataskaitos.</p>	Neaktualu	Žr. 4.7 rekomendacijos komentara
<p>4.15. Kiekvienais metais kolegialus organas turėtų atlikti savo veiklos įvertinimą. Jis turėtų apimti kolegialaus organo struktūros, darbo organizavimo ir gebėjimo veikti kaip grupę vertinimą, taip pat kiekvieno kolegialaus organo nario ir komiteto kompetencijos ir darbo efektyvumo vertinimą bei vertinimą, ar kolegialus organas pasiekė nustatytą veiklos tikslų. Kolegialus organas turėtų bent kartą per metus paskelbti (kaip dalį informacijos, kurią bendrovė kasmet skelbia apie savo valdymo struktūras ir praktiką) atitinkamą informaciją apie savo vidinę organizaciją ir veiklos procedūras, taip pat nurodyti, kokius esminius pokyčius nulėmė kolegialaus organo atliktas savo veiklos įvertinimas.</p>	Ne	Bendrovės valdybos veiklą vertina visuotinis akcininkų susirinkimas.

V principas: Bendrovės kolegialių organų darbo tvarka

Bendrovėje nustatyta kolegialių priežiūros ir valdymo organų darbo tvarka turėtų užtikrinti efektyvų šių organų darbą ir sprendimų priėmimą, skatinti aktyvų bendrovės organų bendradarbiavimą.

<p>5.1. Bendrovės kolegialiams priežiūros ir valdymo organams (šiam principui vadinami <i>kolegialūs organai</i> apima tiek kolegialius priežiūros, tiek valdymo organus) vadovauja šių organų pirmininkai. Kolegialaus organo pirmininkas yra atsakingas už kolegialaus organo posėdžių tinkamą sušaukimą. Pirmininkas turėtų užtikrinti tinkamą visų kolegialaus organo narių informavimą apie šaukiamą posėdį ir posėdžio darbotvarkę. Jis taip pat turėtų užtikrinti tinkamą vadovavimą kolegialaus organo posėdžiams bei tvarką ir darbingą atmosferą posėdžio metu.</p>	Taip	Ši rekomendacija yra įtvirtinta Bendrovės valdybos darbo reglamente ir jos yra laikomasi.
<p>5.2. Bendrovės kolegialių organų posėdžius rekomenduojama rengti atitinkamu periodiškumu, pagal iš anksto patvirtintą grafiką. Kiekviena bendrovė pati sprendžia, kokių periodiškumu šaukti kolegialių organų posėdžius, tačiau rekomenduojama juos rengti tokiu periodiškumu, kad būtų užtikrintas nepertraukiamas esminių bendrovės valdymo klausimų sprendimas. Bendrovės stebėtojų tarybos posėdžiai turėtų būti šaukiami bent kartą per metų ketvirtį, o bendrovės valdybos posėdžiai – bent kartą per mėnesį.</p>	Taip	Bendrovės kolegialaus valdymo organo – valdybos – posėdžiai vyksta suderintu periodiškumu, paprastai – kiekvieną mėnesį.
<p>5.3. Kolegialaus organo nariai apie šaukiamą posėdį turėtų būti informuojami iš anksto, kad turėtų pakankamai laiko tinkamai pasiręsti posėdyje nagrinėjamų klausimų svarstymui ir galėtų vykti naudinga diskusija, po kurios būtų priimami tinkami sprendimai. Kartu su pranešimu apie šaukiamą posėdį kolegialaus organo nariams turėtų būti pateikta visa reikalinga, su posėdžio darbotvarke susijusi medžiaga. Darbotvarkė posėdžio metu neturėtų būti keičiama ar papildoma, išskyrus atvejus, kai posėdyje dalyvauja visi kolegialaus organo nariai arba kai neatidėliotinai reikia spręsti svarbius bendrovei klausimus.</p>	Taip	Valdybos posėdžių darbotvarkės planuojamos iš anksto. Klausimus, kuriuos numatoma svarstyti valdybos posėdžiuose, taip pat valdybos nutarimų projektus rengia ir pateikia Bendrovės vadovas, valdybos nariai arba valdybos ar vadovo pavedimu Bendrovės specialistai. Į projektų rengimą gali būti įtraukiami ir kiti specialistai - ne Bendrovės darbuotojai. Kiekvienas valdymo organo narys gali susipažinti su posėdžio medžiaga iki posėdžio dienos. Pranešant apie posėdžius, iš anksto pateikiami nutarimų projektai ir kita būtina informacija. Paskelbto posėdžio darbotvarkė paprastai nėra keičiama, nebent posėdžio metu, kai jame dalyvauja visi Bendrovės valdybos nariai, nusprendžiama apsvarstyti papildomus klausimus.

<p>5.4. Siekiant koordinuoti bendrovės kolegialių organų darbą bei užtikrinti efektyvų sprendimų priėmimo procesą, bendrovės kolegialių priežiūros ir valdymo organų pirmininkai turėtų tarpusavyje derinti šaukiamų posėdžių datas, jų darbotvarkes, glaudžiai bendradarbiauti sprenddami kitus su bendrovės valdymu susijusius klausimus. Bendrovės stebėtojų tarybos posėdžiai turėtų būti atviri bendrovės valdybos nariams, ypač tais atvejais, kai posėdyje svarstomi klausimai, susiję su valdybos narių atšaukimu, atsakomybe, atlyginimo nustatymu.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovė nesilaiko šios rekomendacijos, nes joje sudarytas tik vienas kolegialus organas - valdyba.</p>
<p>VI principas: Nešališkas akcininkų traktavimas ir akcininkų teisės</p> <p>Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti nešališką visų akcininkų, įskaitant smulkiuosius bei užsieniečius, traktavimą. Bendrovės valdymo sistema turėtų apsaugoti akcininkų teises.</p>		
<p>6.1. Rekomenduojama, kad bendrovės kapitalą sudarytų tik tokios akcijos, kurios jų turėtojams suteikia vienodas balsavimo, nuosavybės, dividendų ir kitas teises.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės įstatinį kapitalą sudaro paprastosios nematerialiosios vardinės akcijos, kurios jų savininkams suteikia vienodas asmenines turtines ir neturtines teises.</p>
<p>6.2. Rekomenduojama sudaryti investuotojams sąlygas iš anksto, t.y. prieš perkant akcijas, susipažinti su išleidžiamų naujų ar jau išleistų akcijų suteikiamomis teisėmis.</p>	<p>Taip</p>	<p>Akcijų suteikiamos teisės įtvirtintos Bendrovės įstatuose. Jei būtų leidžiama nauja akcijų emisija, suteikianti skirtingas teises akcininkams, Bendrovė viešai informuotų investuotojus apie naujų ar jau išleistų akcijų suteikiamas teises.</p>
<p>6.3. Bendrovei ir jos akcininkams svarbūs sandoriai, tokie kaip bendrovės turto perleidimas, investavimas, įkeitimas ar kitoks apsunkinimas, turėtų gauti visuotinio akcininkų susirinkimo pritarimą. Visiems akcininkams turėtų būti sudarytos vienodos galimybės susipažinti ir dalyvauti priimant bendrovei svarbius sprendimus, įskaitant paminėtų sandorių tvirtinimą.</p>	<p>Ne</p>	<p>Įstatuose nustatyta tvarka turto perleidimo, investavimo, įkeitimo, hipotekos, laidavimo ir garantavimo, paskolų bei kitus svarbius ar didelės vertės sandorius tvirtina valdyba.</p>
<p>6.4. Visuotinių akcininkų susirinkimų sušaukimo ir vedimo procedūros turėtų sudaryti akcininkams lygias galimybes dalyvauti susirinkime ir neturėtų pažeisti akcininkų teisių bei interesų. Pasirinkta visuotinio akcininkų susirinkimo vieta, data ir laikas neturėtų užkirsti kelio aktyviam akcininkų dalyvavimui susirinkime. Visiems bendrovės akcininkams dar iki visuotinio akcininkų susirinkimo turėtų būti suteikta galimybė užduoti bendrovės priežiūros ir valdymo organų nariams klausimus, susijusius su visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarke, ir gauti atsakymus į juos.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės susirinkimų vieta, data ir laikas parenkama taip, kad užtikrintų visų akcininkų galimybes aktyviai dalyvauti akcininkų susirinkime. Kiekvienas akcininkas gali dalyvauti susirinkime asmeniškai arba per įgaliotą atstovą bei reikalauti išankstinio balsavimo susirinkimo darbotvarkėje paskelbtais klausimais. Jei akcininkai pageidauja, Bendrovė parengia ir pateikia išankstinio balsavimo biuletenį. Akcininkai besidominantys Bendrovės veikla, prieš akcininkų susirinkimą gali kreiptis į įgaliotus teikti informaciją akcininkams vadovus klausimais, susijusiais su akcininkų susirinkimo darbotvarke, ir jiems suteikiama įvairiapusiška informacija.</p>

<p>6.5. Rekomenduojama visuotiniam akcininkų susirinkimui parengtus dokumentus, įskaitant susirinkimo sprendimų projektus, iš anksto paskelbti viešai prieinamai bendrovės interneto tinklalapyje. Visuotinio akcininkų susirinkimo protokolą po jo pasirašymo ir (ar) priimtus sprendimus taip pat rekomenduojama paskelbti viešai prieinamai bendrovės interneto tinklalapyje. Siekiant užtikrinti užsieniečių teisę susipažinti su informacija, esant galimybei, šioje rekomendacijoje paminėti dokumentai turėtų būti skelbiami ir anglų kalba ir (ar) kitomis užsienio kalbomis. Bendrovės interneto tinklalapyje viešai prieinamai gali būti skelbiama ne visa dokumentų apimtis, jei jų viešas paskelbimas galėtų pakenkti bendrovei arba būtų atskleistos bendrovės komercinės paslaptys.</p>	<p>Taip</p>	<p>Įstatymo nustatyta tvarka Bendrovė skelbia šaukiamų akcininkų susirinkimų nutarimų projektus interneto tinklalapyje ir per biržos internetinę informavimo sistemą, taip pat skelbiami jau patvirtinti akcininkų susirinkimo sprendimai.</p>
<p>6.6. Akcininkams turėtų būti sudarytos galimybės balsuoti akcininkų susirinkime asmeniškai jame dalyvaujant arba nedalyvaujant. Akcininkams neturėtų būti daroma jokių kliūčių balsuoti iš anksto raštu, užpildant bendrąjį balsavimo biuletenį.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės akcininkai gali įgyvendinti teisę dalyvauti visuotiniame akcininkų susirinkime tiek asmeniškai, tiek per atstovą, jeigu asmuo turi tinkamą įgaliojimą arba su juo sudaryta balsavimo teisės perleidimo sutartis teisės aktų nustatyta tvarka, taip pat Bendrovė sudaro sąlygas akcininkams balsuoti užpildant bendrąjį balsavimo biuletenį, kaip numato Akcinių bendrovių įstatymas.</p>
<p>6.7. Siekiant padidinti akcininkų galimybes dalyvauti akcininkų susirinkimuose, bendrovėms rekomenduojama balsavimo procese plačiau taikyti modernias technologijas ir tokiu būdu sudaryti akcininkams galimybę balsuoti akcininkų susirinkimuose naudojantis telekomunikacijų galiniais įrenginiais. Tokiais atvejais turi būti užtikrintas telekomunikacijų įrenginių saugumas, teksto apsauga, galimybė identifikuoti balsuojančio asmens parašą. Be to, bendrovės galėtų sudaryti sąlygas akcininkams, ypač užsieniečiams, akcininkų susirinkimus stebėti pasinaudojant modernių technologijų priemonėmis.</p>	<p>Ne</p>	<p>Bendrovė nesilaiko šios rekomendacijos, nes kol kas neturi įdiegusi technologijų, leidžiančių užtikrinti telekomunikacijų įrenginių saugumą, teksto apsaugą bei galimybę identifikuoti balsuojančio asmens parašą ir nėra gavusi tokio pobūdžio pageidavimų iš akcininkų.</p>
<p>VII principas: Interesų konfliktų vengimas ir atskleidimas</p> <p>Bendrovės valdymo sistema turėtų skatinti bendrovės organų narius vengti interesų konfliktų bei užtikrinti skaidrų ir efektyvų bendrovės organų narių interesų konfliktų atskleidimo mechanizmą.</p>		
<p>7.1. Bendrovės priežiūros ir valdymo organo narys turėtų vengti situacijos, kai jo asmeniniai interesai prieštarauja ar gali prieštarauti bendrovės interesams. Jeigu tokia situacija vis dėlto atsirado, bendrovės priežiūros ar valdymo organo narys turėtų per protingą terminą pranešti kitiems to paties organo nariams arba jį išrinkusiam bendrovės organui, arba bendrovės akcininkams apie tokią interesų prieštaravimo situaciją, nurodyti interesų pobūdį ir, jeigu įmanoma, vertę.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės valdymo organų nariams ši rekomendacija privaloma, vadovaujantis Bendrovės dokumentais.</p>

7.2. Bendrovės priežiūros ir valdymo organo narys negali paimti bendrovės turto, kurio naudojimas specialiai su juo nėra aptartas, su savo turtu arba naudoti jį arba informaciją, kurią jis gauna būdamas bendrovės organo nariu, asmeninei naudai ar trečiojo asmens naudai gauti be bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo ar jo įgalioto kito bendrovės organo sutikimo.	Taip	Bendrovės valdymo organų nariams šios rekomendacijos privalomos, vadovaujantis Bendrovės dokumentais.
7.3. Bendrovės priežiūros ir valdymo organo narys gali sudaryti sandorį su bendrove, kurios organo narys jis yra. Apie tokį sandorį (išskyrus mažareikšmius dėl nedidelės jų vertės arba sudarytus vykdant įprastinę bendrovės veiklą bei standartinėmis sąlygomis) jis privalo nedelsdamas raštu arba žodžiu, įrašant tai į posėdžio protokolą, pranešti kitiems to paties organo nariams arba jį išrinkusiam bendrovės organui, arba bendrovės akcininkams. Šioje rekomendacijoje įvardytų sandorių sudarymui taip pat taikoma 4.5 rekomendacija.	Taip	
7.4. Bendrovės priežiūros ir valdymo organo narys turėtų susilaikyti nuo balsavimo, kai priimami sprendimai dėl sandorių ar kitokių klausimų, su kuriais jis susijęs asmeniniu ar dalykiniu interesu.	Taip	Bendrovės valdymo organų nariams ši rekomendacija privaloma, vadovaujantis Bendrovės dokumentais.
<p>VIII principas: Bendrovės atlyginimų politika</p> <p>Bendrovėje nustatyta atlyginimų politikos bei direktorių atlyginimų tvirtinimo, peržiūrėjimo ir paskelbimo tvarka turėtų užkirsti kelią galimiems interesų konfliktams ir piktnaudžiavimui nustatant direktorių atlyginimus, taip pat užtikrinti bendrovės atlyginimų politikos bei direktorių atlyginimų viešumą ir skaidrumą.</p>		
8.1. Bendrovė turėtų paskelbti savo atlyginimų politikos ataskaitą (toliau – atlyginimų ataskaita). Ši ataskaita turėtų būti paskelbta kaip bendrovės metinio pranešimo dalis. Atlyginimų ataskaita taip pat turėtų būti skelbiama bendrovės interneto tinklalapyje.	Ne	Bendrovė viešai neskelbia atlyginimų politikos ataskaitos.
8.2. Atlyginimų ataskaitoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama bendrovės direktorių atlyginimų politikai ateinančiais, o kur tinka – ir tolesniais, finansiniais metais. Joje taip pat turėtų būti apžvelgiama, kaip atlyginimų politika buvo įgyvendinama praėjusiais finansiniais metais. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas esminiams bendrovės atlyginimų politikos pokyčiams, lyginant su praėjusiais finansiniais metais.	Neaktuali	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą

<p>8.3. Atlyginimų ataskaitoje turėtų būti pateikta bent ši informacija:</p> <p>1) direktorių atlyginimų kintamų ir nekintamų sudedamųjų dalių santykis ir jo paaiškinimas;</p> <p>2) pakankama informacija apie veiklos rezultatų kriterijus, kuriais grindžiama teisė dalyvauti akcijų pasirinkimo sandoriuose, teisė į akcijas arba kintamas sudedamąsias atlyginimo dalis;</p> <p>3) pakankama informacija apie atlyginimo ir veiklos rezultatų ryšį;</p> <p>4) pagrindiniai metinių premijų sistemos ir bet kurios kitos ne pinigais gaunamos naudos kriterijai ir jų pagrindimas;</p> <p>5) direktoriams skirtos papildomos pensijos arba ankstyvo išėjimo į pensiją schemos pagrindinių savybių aprašymas; tačiau atlyginimų ataskaitoje neturėtų būti komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos.</p>	Neaktualu	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą
<p>8.4. Atlyginimų ataskaitoje taip pat turėtų būti apibendrinama ir paaiškinama bendrovės politika, susijusi su sutarčių, sudaromų su vykdomaisiais direktoriais ir valdymo organų nariais, sąlygomis. Tai turėtų apimti, inter alia, informaciją apie sutarčių su vykdomaisiais direktoriais ir valdymo organų nariais trukmę, taikomus pranešimo apie išėjimą iš darbo terminus ir išsamią informaciją apie išeitines ir kitas išmokas, susijusias su sutarčių su vykdomaisiais direktoriais ir valdymo organų nariais nutraukimu pirma laiko.</p>	Neaktualu	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą
<p>8.5. Be to, turėtų būti atskleidžiama informacija, susijusi su parengiamuoju ir sprendimų priėmimo procesu, kurio metu nustatoma bendrovės direktorių atlyginimų politika. Informacija turėtų apimti duomenis, jei taikoma, apie atlyginimo komiteto įgaliojimus ir sudėtį, su bendrove nesusijusių konsultantų, kurių paslaugomis naudotasi nustatant atlyginimų politiką, vardus ir pavardes bei metinio visuotinio akcininkų susirinkimo vaidmenį.</p>	Neaktualu	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą
<p>8.6. Nemenkinant organų, atsakingų už direktorių atlyginimų nustatymą, vaidmens, atlyginimų politika arba bet kuris esminis atlyginimų politikos pokytis turėtų būti įtraukiamas į metinio visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkę. Atlyginimų ataskaita turėtų būti pateikiama akcininkų balsavimui metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime. Balsavimas gali būti privalomojo arba patariamojo pobūdžio.</p>	Ne	Žr. 8.1 rekomendacijos komentarą

<p>8.7. Visa atlyginimo suma ir kita nauda, skiriama atskiriems direktoriams atitinkamais finansiniais metais, turėtų būti išsamiai paskelbiama atlyginimų ataskaitoje. Šiame dokumente turėtų būti pateikta bent 8.7.1–8.7.4 punktuose nurodyta informacija apie kiekvieną asmenį, kuris bendrovėje ėjo direktoriaus pareigas bet kuriuo atitinkamų finansinių metų laikotarpiu.</p> <p>8.7.1. Turėtų būti pateikta tokia su atlyginimais ir (arba) tarnybinėmis pajamomis susijusi informacija:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bendra atlyginimo suma, sumokėta arba mokėtina direktoriui už paslaugas, suteiktas praėjusiais finansiniais metais, įskaitant, jei taikoma, dalyvavimo mokesčius, nustatytus metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime; 2) atlyginimas ir privilegijos, gautos iš bet kurios įmonės, priklausančios tai pačiai grupei; 3) atlyginimas, mokamas kaip pelno dalis ir (arba) premijos, bei priežastys, dėl kurių tokios premijos ir (arba) pelno dalis buvo paskirtos; 4) jei tai leidžiama pagal įstatymus, kiekvienas esminis papildomas atlyginimas, mokamas direktoriams už specialias paslaugas, kurios nepriklauso įprastinėms direktoriaus funkcijoms; 5) kompensacija, gautina arba sumokėta kiekvienam vykdomajam direktoriui ar valdymo organų nariui, pasitraukusiam iš savo pareigų praėjusiais finansiniais metais; 6) bendra apskaičiuota naudos, kuri laikoma atlyginimu ir suteikiama ne pinigais, vertė, jeigu tokia nauda neturi būti nurodyta pagal 1–5 punktus. <p>8.7.2. Turėtų būti pateikiama ši informacija, susijusi su akcijomis ir (arba) teisėmis dalyvauti akcijų pasirinkimo sandoriuose, ir (arba) su visomis kitomis darbuotojų skatinimo akcijomis sistemomis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) praėjusiais finansiniais metais bendrovės pasiūlytų akcijų pasirinkimo sandorių arba suteiktų akcijų skaičius ir taikymo sąlygos; 2) akcijų pasirinkimo sandorių skaičius, realizuotas per praėjusius finansinius metus, nurodant kiekvieno sandorio akcijų skaičių bei realizavimo kainą, arba dalyvavimo darbuotojų skatinimo akcijomis sistemoje vertė finansinių metų pabaigoje; 3) finansinių metų pabaigoje nerealizuotas akcijų pasirinkimo sandorių skaičius, jų realizavimo kaina, realizavimo data ir pagrindinės teisių įgyvendinimo sąlygos; 4) visi esamų akcijų pasirinkimo sandorių sąlygų pokyčiai ateinančiais finansiniais metais. <p>8.7.3. Turėtų būti pateikiama ši su papildomų pensijų schemomis susijusi informacija:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kai pensijų schema yra apibrėžtų išmokų, pagal ją direktorių sukauptų išmokų pokyčiai atitinkamais finansiniais metais; 2) kai pensijų schema yra apibrėžtų įmokų, išsami informacija apie įmokas, kurias už direktorių sumokėjo arba turėtų sumokėti bendrovė atitinkamais finansiniais metais. <p>8.7.4. Turėtų būti nurodytos sumos, kurias bendrovė arba bet kuri dukterinė bendrovė ar įmonė, įtraukta į bendrovės konsoliduotą metinę finansinę atskaitomybę, išmokėjo kaip paskolas, išankstines išmokas ir garantijas kiekvienam asmeniui, kuris ėjo direktoriaus pareigas bet kuriuo atitinkamų finansinių metų laikotarpiu, įskaitant nesumokėtas sumas ir palūkanų normą.</p>	Ne	<p>Bendrovė įstatymų nustatyta tvarka metinėse finansinėse ataskaitose skelbia Bendrovės vadovo ir vyresniosios vadovybės bendrą atlyginimų sumą. Bendrovė laikosi patvirtintos politikos, kad atlyginimų ir atlyginimų priedų sistema bei kiti išmokėjimai, susiję su darbo santykiais, sudaro Bendrovės komercinę paslaptį, todėl viešai neskelbtini.</p>
--	----	---

<p>8.8. Schemoms, pagal kurias direktoriams atlyginama akcijomis, akcijų pasirinkimo sandoriais ar kitomis teisėmis įsigyti akcijų arba būti atlyginamam remiantis akcijų kainų pokyčiais, iki jų taikymo pradžios turėtų pritarti akcininkai metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime priimdami atitinkamą sprendimą. Pritarimas turėtų būti susijęs su pačia schema ir akcininkai neturėtų spręsti dėl atskiriems direktoriams pagal tą schemą suteikiamos akcijomis pagrįstos naudos. Visiems esminiems schemų sąlygų pakeitimams iki jų taikymo pradžios taip pat turėtų pritarti akcininkai, priimdami sprendimą metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime. Tokiais atvejais akcininkai turėtų būti informuoti apie visas siūlomų pakeitimų sąlygas ir gauti paaiškinimą apie siūlomų pakeitimų poveikį.</p>	<p>Neaktualu</p>	<p>Šioje rekomendacijoje paminėtos atlyginimo schemos Bendrovėje taikomos nebuvo.</p>
<p>8.9. Metinio visuotinio akcininkų susirinkimo pritarimas turėtų būti gaunamas šiais klausimais:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) atlyginimo direktoriams skyrimas remiantis akcijomis pagrįstomis schemomis, įskaitant akcijų pasirinkimo sandorius; 2) maksimalaus akcijų skaičiaus nustatymas ir pagrindinės akcijų suteikimo tvarkos sąlygos; 3) laikotarpis, per kurį pasirinkimo sandoriai gali būti realizuoti; 4) kiekvieno tolesnio pasirinkimo sandorių realizavimo kainos pokyčio nustatymo sąlygos, jeigu įstatymai tai leidžia; 5) visos kitos ilgalaikės direktorių skatinimo schemos, kurios panašiomis sąlygomis nėra siūlomos visiems kitiems bendrovės darbuotojams. <p>Metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime taip pat turėtų būti nustatytas galutinis terminas, per kurį už direktorių atlyginimą atsakingas organas gali paskirti šiame punkte išvardytų tipų kompensacijas atskiriems direktoriams.</p>		
<p>8.10. Jeigu leidžia nacionalinė teisė arba bendrovės įstatai, kiekvienam pasirinkimo sandorių su nuolaida modeliui, pagal kurį yra suteikiamos teisės pasirašyti akcijas žemesne nei rinkos kaina, galiojančia tą dieną, kai nustatoma kaina, arba vidutine rinkos kaina, nustatyta per keletą dienų prieš realizavimo kainos nustatymą, taip pat turėtų pritarti akcininkai.</p>		
<p>8.11. 8.8 ir 8.9 punktai neturėtų būti taikomi schemoms, kuriose dalyvavimas panašiomis sąlygomis siūlomas bendrovės darbuotojams arba bet kurios dukterinės įmonės darbuotojams, kurie turi teisę dalyvauti schemoje, ir kuri buvo patvirtinta metiniame visuotiniame akcininkų susirinkime.</p>		

<p>8.12. Prieš metinį visuotinį akcininkų susirinkimą, kuriame ketinama svarstyti 8.8 punkte nurodytą sprendimą, akcininkams turėtų būti suteikta galimybė susipažinti su sprendimo projektu ir su juo susijusiu informaciniu pranešimu (šie dokumentai turėtų būti paskelbti bendrovės tinklalapyje). Šiame pranešime turėtų būti pateiktas visas akcijomis pagrįsto atlyginimo schemas reglamentuojantis tekstas arba šių schemų pagrindinių sąlygų aprašymas, taip pat schemų dalyvių vardai ir pavardės. Pranešime taip pat turėtų būti nurodytas schemų ir bendros direktorių atlyginimų politikos ryšys. Sprendimo projekte turėtų būti aiški nuoroda į pačią schemą arba pateikta pagrindinių jos sąlygų santrauka. Akcininkams taip pat turėtų būti pateikta informacija apie tai, kaip bendrovė ketina apsirūpinti akcijomis, kurios reikalingos įsipareigojimams pagal skatinimo schemas įgyvendinti: turėtų būti aiškiai nurodyta, ar bendrovė ketina pirkti reikalingas akcijas rinkoje, laikyti jas atsargoje ar išleisti naujų akcijų. Taip pat turėtų būti pateikta schemas išlaidų, kurias patirs bendrovė dėl numatomo schemas taikymo, apžvalga. Šiame punkte nurodyta informacija turėtų būti paskelbta bendrovės interneto tinklalapyje.</p>		
<p>IX principas: Interesų turėtojų vaidmuo bendrovės valdyme</p> <p>Bendrovės valdymo sistema turėtų pripažinti interesų turėtojų teises, įtvirtintas įstatymuose, ir skatinti aktyvų bendrovės ir interesų turėtojų bendradarbiavimą kuriant bendrovės gerovę, darbo vietas ir finansinį stabilumą. Šio principo kontekste sąvoka <i>interesų turėtojai</i> apima investuotojus, darbuotojus, kreditorius, tiekėjus, klientus, vietos bendruomenę ir kitus asmenis, turinčius interesų konkrečioje bendrovėje.</p>		
<p>9.1. Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti, kad būtų gerbiamos tos interesų turėtojų teisės, kurias gina įstatymai.</p>	<p>Taip</p>	<p>Rekomendacijų įgyvendinimo būdai ir priemonės atskleistos aprašant šio Valdymo kodekso I principo nuostatų įgyvendinimą.</p>
<p>9.2. Bendrovės valdymo sistema turėtų sudaryti sąlygas interesų turėtojams dalyvauti bendrovės valdyme įstatymų nustatyta tvarka. Interesų turėtojų dalyvavimo bendrovės valdyme pavyzdžiai galėtų būti darbuotojų kolektyvo dalyvavimas priimant svarbius bendrovei sprendimus, konsultacijos su darbuotojų kolektyvu bendrovės valdymo ir kitais svarbiais klausimais, darbuotojų dalyvavimas bendrovės akciniame kapitale, kreditorių įtraukimas į bendrovės valdymą bendrovės nemokumo atvejais ir kt.</p>	<p>Taip</p>	<p>Žr. 9.1 rekomendacijos komentarą</p>
<p>9.3. Kai interesų turėtojai dalyvauja bendrovės valdymo procese, jiems turėtų būti sudaromos sąlygos susipažinti su reikiama informacija.</p>	<p>Taip</p>	<p>Žr. 9.1 rekomendacijos komentarą</p>

X principas: Informacijos atskleidimas

Bendrovės valdymo sistema turėtų užtikrinti, kad informacija apie visus esminius bendrovės klausimus, įskaitant finansinę situaciją, veiklą ir bendrovės valdymą, būtų atskleidžiama laiku ir tiksliai

<p>10.1. Bendrovė turėtų atskleisti informaciją apie:</p> <ol style="list-style-type: none">1) bendrovės veiklą ir finansinius rezultatus;2) bendrovės tikslus;3) asmenis nuosavybės teise turinčius bendrovės akcijų paketą ar jį valdančius;4) bendrovės priežiūros ir valdymo organų narius, bendrovės vadovą bei jų atlyginimą;5) galimus numatyti esminius rizikos veiksnius;6) bendrovės ir susijusių asmenų sandorius, taip pat sandorius, kurie sudaryti ne įprastinės bendrovės veiklos eigoje;7) pagrindinius klausimus, susijusius su darbuotojais ir kitais interesų turėtojais;8) bendrovės valdymo struktūrą ir strategiją. <p>Šis sąrašas laikytinas minimaliu, ir bendrovės yra skatinamos neapsiriboti tik informacijos, nurodytos šiame sąrašė, atskleidimu.</p> <p>10.2. Atskleidžiant 10.1 rekomendacijos 1 punkte nurodytą informaciją, rekomenduojama atskleisti informaciją apie visos įmonių grupės, kuriai priklauso bendrovė, konsoliduotus rezultatus.</p> <p>10.3. Atskleidžiant 10.1 rekomendacijos 4 punkte nurodytą informaciją, rekomenduojama pateikti informaciją apie bendrovės priežiūros ir valdymo organų narių, bendrovės vadovo profesinę patirtį, kvalifikaciją ir potencialius interesų konfliktus, kurie galėtų paveikti jų sprendimus. Taip pat rekomenduojama atskleisti bendrovės priežiūros ir valdymo organų narių, bendrovės vadovo iš bendrovės gaunamą atlyginimą ar kitokias pajamas, kaip tai detaliau reglamentuojama VIII principu.</p> <p>10.4. Atskleidžiant 10.1 rekomendacijos 7 punkte nurodytą informaciją, rekomenduojama atskleisti informaciją apie bendrovės ir interesų turėtojų, tokių kaip darbuotojai, kreditoriai, tiekėjai, vietos bendruomenė, santykius, įskaitant bendrovės politiką žmoniškųjų išteklių atžvilgiu, darbuotojų dalyvavimo bendrovės akciniame kapitale programas ir pan.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovė pareiškia, kad iš esmės laikosi šios rekomendacijos, nes informacija skelbiama interneto tinklalapyje, biržos visuomenės informavimo sistemoje, banko veiklos ataskaitose, išskyrus rekomendaciją, numatytas 10.3. punkte (informacija apie išsilavinimą, profesinę patirtį rengiama ir bus patalpinta Bendrovės tinklalapyje) ir tai yra paaiškinta atskleidžiant, kaip Bendrovė laikosi I, VI bei VIII principų rekomendacijų. Bendrovė laikosi šio principo 10.4 bei 10.5 punktų rekomendacijų, skelbdama šiuose punktuose nurodytą informaciją išorės šaltiniuose bei Bendrovės vidaus informacinėse sistemose, prienamose darbuotojams.</p>
<p>10.5. Informacija turėtų būti atskleidžiama tokiu būdu, kad jokie akcininkai ar investuotojai nebūtų diskriminuojami informacijos gavimo būdo ir apimties atžvilgiu. Informacija turėtų būti atskleidžiama visiems ir vienu metu. Rekomenduojama, kad pranešimai apie esminius įvykius būtų skelbiami prieš arba po Vilniaus vertybinių popierių biržos prekybos sesijos, kad visi bendrovės akcininkai ir investuotojai turėtų vienodas galimybes susipažinti su informacija bei priimti atitinkamus investicinius sprendimus.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovė informaciją per Vilniaus vertybinių popierių biržos naudojamą informacijos atskleidimo sistemą pateikia lietuvių ir anglų kalbomis vienu metu, prieš arba po Vilniaus vertybinių popierių biržos prekybos sesijos.</p>

<p>10.6. Informacijos skleidimo būdai turėtų užtikrinti informacijos naudotojams nešališką, savalaikį ir nebrangų priėjimą prie informacijos. Rekomenduojama informacijos skleidimui didesniu mastu naudoti informacines technologijas, pavyzdžiui, skelbti informaciją bendrovės interneto tinklalapyje. Rekomenduojama informaciją skelbti ir dėti į bendrovės interneto tinklalapį ne tik lietuvių, bet ir anglų kalba, o esant galimybei ir poreikiui, ir kitomis kalbomis.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovės interneto tinklalapyje informacija skelbiama lietuvių, anglų ir rusų kalbomis.</p>
<p>10.7. Rekomenduojama bendrovės interneto tinklalapyje skelbti bendrovės metinį pranešimą, metų prospektą-ataskaitą bei kitas bendrovės rengiamas periodines ataskaitas, taip pat siūloma į tinklalapį dėti bendrovės pranešimus apie esminius įvykius bei bendrovės akcijų kainų kitimą vertybinių popierių biržoje.</p>	<p>Taip</p>	<p>Bendrovė tinklalapyje skelbia visą šioje rekomendacijoje išvardintą informaciją.</p>
<p>XI principas: Bendrovės audito įmonės parinkimas</p> <p>Bendrovės audito įmonės parinkimo mechanizmas turėtų užtikrinti audito įmonės išvados ir nuomonės nepriklausomumą.</p>		
<p>11.1. Siekiant gauti objektyvią nuomonę dėl bendrovės tarpinės finansinės atskaitomybės, bendrovės metinės finansinės atskaitomybės ir metinio pranešimo patikrinimą turėtų atlikti nepriklausoma audito įmonė.</p>	<p>Taip</p>	<p>Nepriklausoma audito įmonė atlieka Bendrovės metinių finansinių ataskaitų auditą bei metinio pranešimo patikrinimą.</p>
<p>11.2. Rekomenduojama, kad audito įmonės kandidatūrą visuotiniam akcininkų susirinkimui siūlytų bendrovės stebėtojų taryba, o jeigu ji bendrovėje nesudaroma, - bendrovės valdyba.</p>	<p>Taip</p>	<p>Audito įmonės kandidatūrą visuotiniam akcininkų susirinkimui siūlo Bendrovės valdyba.</p>
<p>11.3. Jei audito įmonė yra gavusi iš bendrovės užmokesį už suteiktas ne audito paslaugas, bendrovė turėtų tai atskleisti akcininkams. Šia informacija taip pat turėtų disponuoti bendrovės stebėtojų taryba, o jeigu ji bendrovėje nesudaroma, – bendrovės valdyba, svarstydamą, kurią audito įmonės kandidatūrą pasiūlyti visuotiniam akcininkų susirinkimui.</p>	<p>Neaktuali</p>	<p>Audito įmonė nesuteikė ne audito paslaugų ir nėra gavusi užmokesčio už tai.</p>